

30 червня 2020 року, № 7-12 (319-324)

Газета Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

ЗАМОК

XVI ЗВІТНА – ІНТЕРНЕТ-УНІКАЛЬНА

Валентина БЕНЕРА, проректор з наукової роботи, професор

Наука для того і наука, щоби знаходити вирішення найскладніших проблем у найнесподіваніших і навіть екстремальних ситуаціях. Підтвердженням цьому стала XVI Звітна науково-практична інтернет-конференція професорсько-викладацького складу академії та коледжу за 2019 рік, підготовлена та проведена в умовах всеукраїнського карантину у зв'язку з пандемією коронавірусу. Згідно із програмою до учасників конференції з вітальними словами звернулися ректор академії, професор Афанасій Ломакович, проректор з наукової роботи, професор Валентина Бенера та голова комітету профспілки навчального закладу Василь Трифонюк.

Звітний науковий форум академії проходив у рамках Дня науки в Україні, з нагоди якого ректоратом підведено підсумки традиційного Конкурсу наукової та науково-технічної творчості науково-педагогічних працівників нашої академії та педагогічного коледжу. У номінації «Винахідник року» переможцем визнано професора кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій Михайла Пашечка, в номінації «Автор року» – головного редактора газети «Замок» Анатолія Багнока. Кращими науковими керівниками названо завідувача кафедри кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій, доцента Надію Бабій (за перше місце у рейтинговому оцінюванні наукової діяльності кафедр), асистента кафедри іноземних мов і методики їх викладання Надію Данік (за підготовку учасників XXXIV Зльоту Європейської Родни Шкіл ім. Юліуша Словацького), доцента кафедри української філології та суспільних дисциплін Інну Воляннюк (за підготовку студента-переможця Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика). Серед молодих науковців відзначено викладачів педагогічного коледжу Світлану Гуральну, Наталію Кікіну, Юлію Мельник і Вікторію Якимович, старшого викладача кафедри теорії і методики дошкільної і початкової освіти Оксану Доманюк, старшого викладача кафедри іноземних мов та методики їх викладання Ольгу Хом'як, старшого викладача кафедри мистецьких дисциплін і методики їх викладання Інну Ратинську, старшого викладача кафедри педагогіки і психології Мар'яну Ярошук. Серед студентів-дослідників кращою визнано студентку гуманітарно-технологічного факультету Ірину Жолоб – переможницю XX Міжнародного конкурсу з української мови ім. Петра Яцика.

Презентаційні доповіді конференції розпочав доктор біологічних наук, завідувач кафедри біології, екології та методики їх викладання, професор Микола Ільєнко, який закликав колег обдумати проблему «Механізми виникнення адаптації». Професор кафедри педагогіки та психології Олександр Безносюк розробляв з онлайн-слухачами актуальну і перспективну для наших днів тему «Дуальне навчання: елементи майбутньої освіти». Гострою і навіть злободенною актуальністю відзначився виступ доктора психологічних наук, завідувача кафедри педагогіки та психології, доцента Наталії Савелюк, яка заглибилася у ядро нинішнього освітнянського та загального психолого-педагогічного дискомфорту громадян усіх поколінь і статусів через аналіз «Психічного здоров'я та психологічного благополуччя особистості в умовах пандемії COVID-19». Тема «Роль людського капіталу у розвитку суспільства: неформальна освіта» склала зміст виступу доктора історичних наук, професора кафедри української філології та суспільних дисциплін, доцентки Ірини Скакальської. У презентаційній частині інтернет-конференції надали слово і представникові молодих науковців, асистенту кафедри теорії і методики трудового навчання і технологій Дмитрові Клаку, який охарактеризував «Використання платформи Tinkercad як засобу ознайомлення студентів із процесом 3D-моделювання».

Організатори інтернет-конференції створили 5 наукових студій і визначили 5 наукових платформ для обговорення теоретичних і практичних проблем, над якими працювали науково-педагогічні працівники всіх кафедр академії упродовж минулого року: «Актуальні напрямки розвитку дошкільної та початкової освіти», «Еколого-біологічні аспекти професійної підготовки майбутнього вчителя», «Актуальні питання гуманітарної освіти і теорії та історії мистецької педагогіки», «Оптимізація фізичного виховання і системи педагогічної освіти», «Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутнього вчителя технологій». Для розкриття окреслених проблем 56 науковців підготували 41 наукове повідомлення за результатами власних наукових досліджень.

Члени першої наукової студії висвітлювали проблеми, стан і перспективи розвитку дошкільної та початкової освіти. Зусилля науковців спрямовувала модератор студії, завідувач кафедри теорії і методики дошкільної і початкової освіти, доцент Тетяна Фасолько. Вона ж розпочала дискусію своїх колег повідомленням про результати дослідження особистісного становлення дитини-дошкільника. Продовжила тематику доцент Любов Кравець темою «Соціальна адаптація дошкільників з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища». Їй допомагала лаборант кафедри педагогіки та психології Дарія Гаврилюк. «Педагогічні умови розвитку креативності здобувачів вищої освіти спеціальності «Дошкільна освіта» у процесі вивчення дошкільної педагогіки» аналізувала кандидат педагогічних наук, доцент Людмила Врочинська, а її колега Ірина Онишук висвітлювала «Форми, методи та засоби розвитку творчого потенціалу та культури самовираження студентської молоді».

«Сучасні вимоги до професійної підготовки вчителя початкових класів» класифікувала та характеризувала кандидат педагогічних наук, доцент Вікторія Павелко. Згадана кафедра продовжила поповнювати ряди учасників дискусії: доцент кафедри Вікторія Лєгін додала до скарбнички студії розробку теми «Сучасні технології художньо-творчого розвитку учнів початкової школи на уроках мистецтва»; кандидат педагогічних наук, старший викладач Оксана Доманюк збагатила творчий доробок студії дослідженням «Підготовка майбутніх вихователів в умовах особистісно орієнтованої освіти», а кандидат психологічних наук, старший викладач Юлія Тимош – висвітленням теми «Образотворча діяльність як засіб розвитку художньої творчості дітей дошкільного віку». Кандидат педагогічних наук, старший викладач Оксана Швець презентувала наукову розвідку «Поетичні твори як засіб прилучення дітей до багатств рідної мови (на основі аналізу праць Євгенії Тихеєвої та Корнія Чуковського)». Кандидат педагогічних наук, старший викладач Віталій Мартинюк зацікавився проблемою «Вплив тілесно орієнтованої психотерапії на здоров'я особистості».

Аспірантка Оксана Солтис розкрила тему «Принцип природовідповідності як основа інноваційного потенціалу авторської технології М.М.Єфименка з фізичного розвитку дошкільників». Роботою науковців, які досліджували проблематику наукової платформи «Еколого-біологічні аспекти професійної підготовки майбутнього вчителя», керували доктор біологічних наук, завідувач кафедри біології, екології та методики їх викладання, професор Микола Ільєнко та кандидат біологічних наук, доцент Неля Цицюра. Професор Микола Ільєнко зі своїми помічниками, кандидатом педагогічних наук Тетяною Бондаренко та студенткою спеціальності «Біологія» Мальвіною Ліщинович, аналізували методику формування знань учнів про способи комунікації тварин під час вивчення теми «Поведінка тварин» у шкільному курсі біології. Фундаментальну проблему «Екологізація освітнього простору закладів вищої освіти» розробляла творча група дослідників у складі кандидатів біологічних наук, доцентів Ольги Дух і Нелі Цицюри та кандидата сільськогосподарських наук, доцента кафедри Олени Тригуби. Виховний аспект природничо-наукових знань висвітлювали кандидат історичних наук, старший викладач кафедри біології, екології та методики їх викладання Ольга Кратко і студентка спеціальності «Біологія» Вікторія Романова у дослідженні «Методика організації та проведення екскурсій з біологами». Кандидат біологічних наук, старший викладач Людмила Головатюк визначала роль формування екологічного світогляду у системі професійної підготовки майбутнього вчителя біології. Методичний підхід до проблематики цієї наукової платформи здійснила кандидат педагогічних наук Тетяна Бондаренко під час презентації теми «Підготовка майбутнього вчителя біології та основ здоров'я до застосування технологій креативного навчання». Власне бачення конкретної місцевої проблеми «Заліснення лучно-степових оселищ і закономірності трансформації угрупувань ґрунтово-підстилкових твердокрилих на території Національного природного парку «Кременецькі гори» продемонструвала асистент кафедри біології, екології та методики їх викладання Ірина Довганюк.

Методичний підхід до проблематики цієї наукової платформи здійснила кандидат педагогічних наук Тетяна Бондаренко під час презентації теми «Підготовка майбутнього вчителя біології та основ здоров'я до застосування технологій креативного навчання».

Методичний підхід до проблематики цієї наукової платформи здійснила кандидат педагогічних наук Тетяна Бондаренко під час презентації теми «Підготовка майбутнього вчителя біології та основ здоров'я до застосування технологій креативного навчання».

Методичний підхід до проблематики цієї наукової платформи здійснила кандидат педагогічних наук Тетяна Бондаренко під час презентації теми «Підготовка майбутнього вчителя біології та основ здоров'я до застосування технологій креативного навчання».

Методичний підхід до проблематики цієї наукової платформи здійснила кандидат педагогічних наук Тетяна Бондаренко під час презентації теми «Підготовка майбутнього вчителя біології та основ здоров'я до застосування технологій креативного навчання».

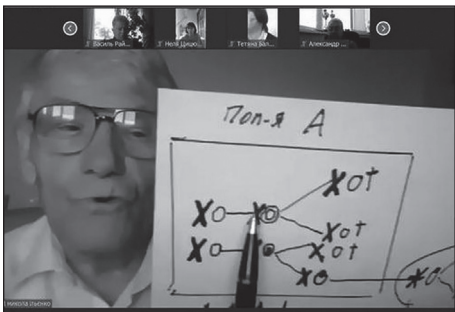
(Закінчення на стор. 2)

XVI ЗВІТНА – ІНТЕРНЕТ-УНІКАЛЬНА

Валентина БЕНЕРА, проректор з наукової роботи, професор

(Початок на стор.1)

Функції модераторів наукової платформи «Актуальні питання гуманітарної освіти і теорії та історії мистецької педагогіки» виконували доктор педагогічних наук, завідувач кафедри мистецьких дисциплін і методики їх викладання, професор Олександр Дем'янчук і доцент цієї ж кафедри, кандидат мистецтвознавства Оксана Легкун. Дискусію фахівців розпо-

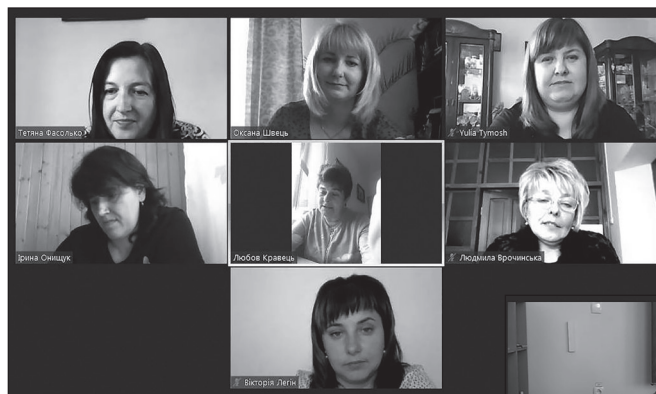
чали кандидати філологічних наук, доцент кафедри української філології та суспільних дисциплін Інна Волянюк і старший викладач цієї ж кафедри Роман Дубровський науковим повідомленням «Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів-предметників закладів загальної середньої освіти». Естафету прийняла їх

колега, кандидат філологічних наук, доцент Ірина Комінарська, котра виступила з темою «Хронотопне відчуття епохи в художній матриці повісті «Гори говорять» Уласа Самчука». Дискурс фахівців-філологів завершила кандидат філологічних наук, доцент Олена Пасічник, яка озвучила власне аналітичне дослідження з галузі літературного краєзнавства «Художній образ Кременця у творчості Дзвінки Торхтушко». Після цього слово перейшло до мистецтвознавців. Кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри мистецьких дисциплін і методики їх викладання Оксана Легкун охарактеризувала роль фортепіанної музики для дітей у професійному становленні майбутнього вчителя музичного мистецтва. До методологічної проблематики звернулись кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри мистецьких дисциплін і методики їх викладання Олександра Панфілова та викладач педагогічного коледжу Богдана Гуменюк, які здійснили аналіз процесу вирішення навчальних завдань у живописі натюрморту. Кандидат мистецтвознавства, науковець кафедри мистецьких дисциплін і методики їх викладання, викладач педагогічного коледжу Світлана Гуральна висвітлювала «Відображення церковно-музичної діяльності Андрея Шептицько-

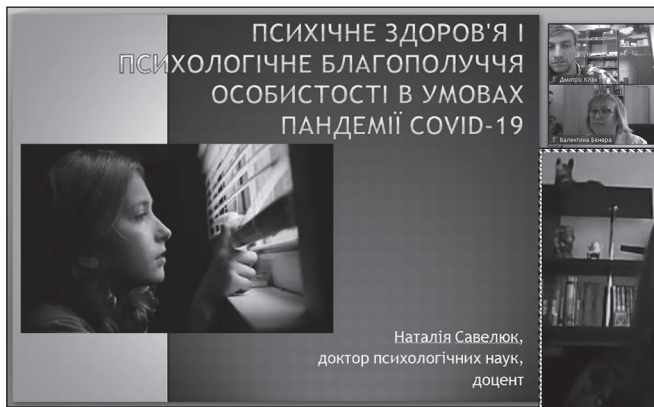
го у періодиці I половини ХХ сторіччя». Мистецько-педагогічний тандем у складі старшого викладача кафедри мистецьких дисциплін і методики їх викладання Левка Харамбури та викладача-методиста педагогічного коледжу Ірини Харамбури вів розмову на багату за змістом та масштабну за обсягом тему «Бандурне виконавство у сучасній професійній культурі». Цікаві методичні акценти у дослідженні «Розвиток творчої активності майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі його інструментальної підготовки» розставив старший викладач кафедри мистецьких дисциплін і методики їх викладання Василь Райчук. Аспірант Павло Яловський предметно розглядав «Культурологічні аспекти формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва», а його колега Віталій Кашубський висвітлював «Розвиток полікультурної компетентності вчителя-філолога у вищій школі Республіки Польща».

Завідувач кафедри теоретико-методичних основ фізичного виховання, професор Олена Довгань і завідувач кафедри спортивних ігор і туризму, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент Віктор Голуб модерували на науковій платформі, учасники якої обговорювали проблему «Оптимізація фізичного виховання в системі педагогічної освіти». Професор Олена Довгань спільно зі своїми колегами, доцентом кафедри теоретико-методичних основ фізичного виховання, кандидатом наук з фізичного виховання і спорту Володимиром Банахом і асистентом цієї ж кафедри Олександром Гурковським розпочали фахову розмову конкретною методичною проблематикою «Методика проведення відеозйомки у біомеханічному аналізі фізичних вправ». «Інтерактивні методи навчання у підготовці магістрів до читання лекцій зі спортивно-педагогічних дисциплін» розробляли кандидат педагогічних наук, доцент Володимир Папуша, старший викладач кафедри спортивних ігор і туризму Василь

Довгаль, асистент цієї ж кафедри Галина Кедрич. Кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри теоретико-методичних основ фізичного виховання Володимир Банах характеризував персоналізований підхід як основу організації та реалізації фізичного виховання студентської молоді, а кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри теоретико-методичних основ фізичного виховання Віктор Слюсарчук висвітлював фізичний саморозвиток у підготовці дівчат – майбутніх офіцерів – до професійної діяльності у вищому військовому навчальному закладі. Для кандидата педагогічних наук, доцента кафедри спортивних ігор і туризму Миколи Божика, кандидата наук з фізичного виховання і спорту, старшого викладача цієї ж кафедри Тетяни Кучер і їх колеги по

кафедрі, асистента Сергія Сиротюка предметом наукового інтересу стала готовність майбутніх учителів до розвитку культури

здоров'я учнів загальноосвітньої школи. Асистент кафедри спортивних ігор і туризму Олександр Ястремський працював над чітко окресленим тематичним дослідженням «Діагностика та оцінка порушень постави у дітей 10 – 12 років».

Тематичною платформою для науковців, які об'єдналися у п'яту студію, стали «Теоретичні засади професійної підготовки майбутнього вчителя

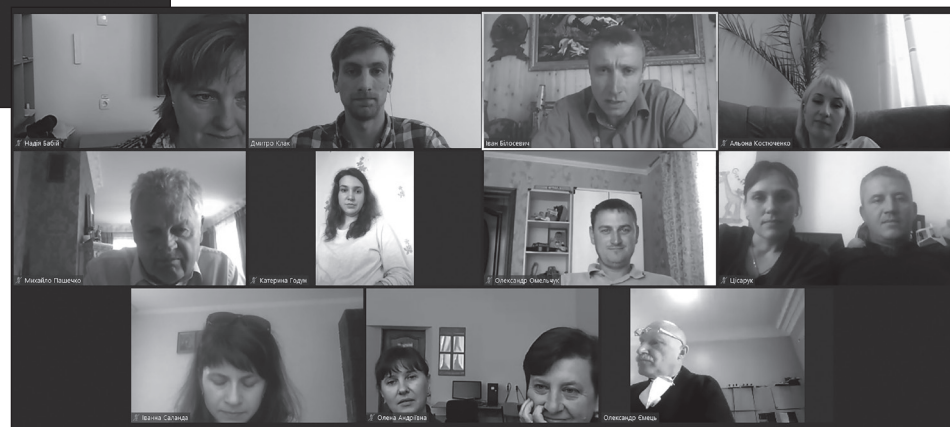
тро Клак. Цей же дослідницький тандем вивчав специфічну методичну проблематику, зорієнтовану на конкретний аспект вивчення технологічних дисциплін, результатом якого стало наукове повідомлення «До питання контексту охорони праці у професійній підготовці майбутнього вчителя».

В аналогічному напрямку працював кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики трудового навчання і технологій Віталій Цісарук, який аналізував «Основи дизайн-підготовки з добувачів вищої освіти за спеціальністю «Деревообробка»». Проблематика дизайн-підготовки вчителів технологій перебувала в центрі дослідження кандидата педагогічних наук, доцента згаданої кафедри Марії Олексюк, яка висвітлювала «Формування дизайнерської культури у майбутніх учителів трудового навчання і технологій у процесі роботи над дизайнерськими проектами». Її колега по

технологій». Модератором фахової інтернет-дискусії виступила завідувач кафедри теорії і методики трудового навчання і технологій, кандидат технічних наук, доцент Надія Бабій, яка взяла на себе і функцію «детонатора» активної фахової розмови, запропонувавши тему «Реалізація змішаного навчання з використанням Moodle». Разом з нею співпрацювали кандидат педагогічних наук, доцент Олена Фурман і студент

кафедрі, асистент Ірина Цісарук звернулась до актуальної тематики «Професійний розвиток майбутніх учителів трудового навчання і технологій під час дистанційного навчання». Конкретним методичним підходом відзначилось наукове повідомлення асистента Дмитра Клака «Можливості використання онлайн-сервісу Tinkercard під час дистанційних занять з електротехніки». Спробою своєрідного узагальнення виступів старших колег прозвучало повідомлення аспірантки академії Катерина Годун «Роль наукового світогляду у процесі формування професійної компетентності майбутніх

спеціальності «Технологічна освіта» Павло Комісарук. Про «Використання платформи Tinkercard як засобу ознайомлення студентів із 3D-моделюванням» говорили кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики трудового навчання і технологій Іван Білосевич і асистент цієї кафедри Дми-

учителів технологій». Матеріали XVI Звітної наукової інтернет-конференції професорсько-викладацького складу академії та педагогічного коледжу увійшли до чергового випуску Збірника наукових праць «Актуальні проблеми гуманітарної освіти».

Анастасія ПАЧКОВСЬКА

ЮНІ НАУКОВЦІ: КОНФЕРЕЦІЯ НА ПЛАТФОРМІ ZOOM

Перед майбутніми фахівцями життя висуватимуть нові вимоги та ставитимуть їх у модернізовані умови оволодіння високими освітніми світоглядом, тайнами педагогічної науки і новітніми прийомами методичної майстерності. Виявом такої модернізації стала нова форма

доцентів Любові Кравець і Вікторії Павелко, кандидата педагогічних наук Вікторії Легін.

Студія № 2 висвітлювала інформаційно насичену тему «Дошкільна освіта в Україні та за рубежом». Тут модерували кандидат психологічних

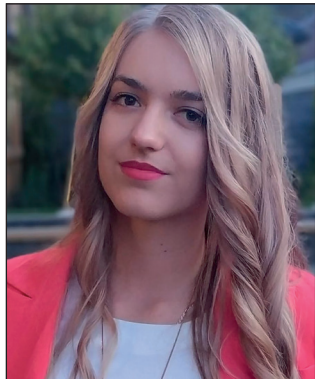
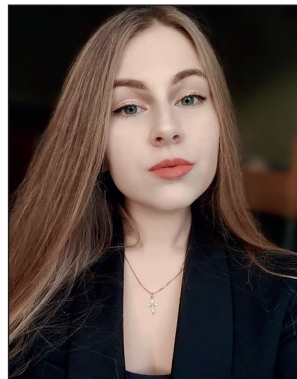
Студентів-науковців цієї студії консультували професор Олександр Безносок, доценти Любов Кравець, Наталія Приймас, Вікторія Павелко, кандидати педагогічних наук Вікторія Легін і Оксана Доманюк.

Увагу дослідників четвертої студії

виховної та соціально-реабілітаційної діяльності педагога-дефектолога у спеціалізованих дитячих будинках» (Аліна Козлюк), «Готовність майбутніх працівників соціальної сфери до роботи в альтернативних формах державної опіки над дітьми» (Анна Савчук). Останнє питання конкретизувала Ельвіра Пилишук темою «Приймачня сім'я як сучасна форма державної опіки над дітьми-сиротами». Наукове керівництво такими тематичними пошуками студентів здійснювали кандидат педагогічних наук Наталія Фіголь і член кафедри педагогіки та психології Андрій Заблоцький.

Найчисельнішою за складом учасників стала шоста студія, яка вивчала «Основні аспекти професійної підготовки фахівців». Тут працювали в основному магістри спеціальності «Технологічна освіта». Модерували дискусію майбутніх фахівців

технологічного профілю доцент Олена Фурман і третьокурсниці спеціальності «Інформатика» Ольга Майструк. Вікторія Галаган характеризує вплив народних ремесел на трудову підготовку учнів. Катерина Галайчук – специфіку трудового навчання дітей із особливими потребами, Ігор Гороб'юк – особливості вивчення спеціалізації «Художня обробка матеріалів» у 10 – 11 класах загальноосвітньої школи. Лілія Вишневіська пояснювала застосування програми Pattera maker у проектуванні декоративно-ужиткових виробів на уроках трудового навчання,

проведення щорічного наукового форуму студентства академії та педагогічного коледжу «Актуальні проблеми сьогодення очима молоді». Цьогоріч він проходив у форматі інтернет-конференції на платформі Zoom, учасників якої згідно із програмою вітали ректор академії, професор Афанасій Ломакович, проректор з наукової роботи, професор Валентина Бенера, голова ради молодих науковців, кандидат філологічних наук Роман Дубровський, голова Студентського наукового товариства Анастасія Пачковська.

На дистанційне пленарне засідання були винесені питання «Роль дитячих молодіжних організацій у формуванні особистості молодшого школяра» (доповідала майбутній учитель початкових класів Ольга Дутчак), «Мотиви вибору мови у творчості письменників» (тему висвітлювала юний фахівець української філології Ірина Жолоб), «Загальнорозвивальні вправи – універсальний засіб фізичної культури» (інформувала магістрантка спеціальності «Фізична культура» Олена Левкова), «Візуалізація даних на уроках інформатики» (над проблемою працювала завтрашній вчитель інформатики Анастасія Пачковська) і «Роль самоврядування у соціалізації студентів» (розвідку підготувала студентка спеціальності «Соціальна педагогіка» Ольга Рицька). Науковими пошуками доповідачів-пленаристів керували доценти Наталія Приймас, Інна Волянчук, Надія Бабій і кандидати педагогічних наук Микола Божик і Наталія Фіголь.

На конференції працювали 11 студійних напрямків. Перша студія зосередилась на темі «Педагогічні проблеми розвитку освіти». Модерували на її засіданні кандидат педагогічних наук Вікторія Легін і студентка спеціальності «Дошкільна освіта» Юлія Томчук. Платформа Zoom успішно витримала вагомий науковий повідомлень магістранти Оксани Капусняк про інноваційні технології в освітній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти, студентки спеціальності «Англійська мова» Ольги Собчук – про дистанційне навчання в умовах карантину, магістрантки Іванни Холод – про комп'ютерні ігри та їх використання у педагогічному процесі ЗДО. Ретро та модерн педагогічної науки пов'язано з своєю виступі старшокурсниця спеціальності «Дошкільна освіта» Юлія Томчук, яка говорила про видатних педагогів минулого і сучасності та про їх ставлення до інтегрованого навчання. Теоретичні аспекти обраної проблематики аналізували магістрантка Ірина Косяк (у використанні інформаційно-комунікаційних технологій), завтрашній фахівець дошкільної освіти Марія Стелюк (в організації гурткової роботи дитячого дошкільного закладу) та Надія Шанько (у застосуванні мультимедійних засобів навчання). Свої наукові розвідки студентидослідники готували під керівництвом професора Олександра Безноскою,

науку Юлія Тимош і третьокурсниці спеціальності «Дошкільна освіта» Анастасія Комаринець. «Дитячі ігрові майданчики як важлива складова розвивального середовища сучасного ЗДО: ідеї, облаштування в Україні та світі» – такою була тема виступу першокурсниці спеціальності «Дошкільна освіта» Марії Бруяки. Пріоритетні напрямки виховання дошкільнят в Україні характеризувала студентка цієї ж спеціальності Марія Гринюк, а її одногрупниця Оріся Ковальчук говорила про педагогічні

цікавинки у виховному процесі дошкільних закладів зарубіжжя. Інші учасники студії висвітлювали систему, стан і перспективи розвитку дошкільної освіти в Данії (Анастасія Комаринець), Франції (Тетяна Шатровська), Німеччині (Юлія Коруня), Фінляндії (Лідія Манзик). Наукове керівництво юними аналітиками цієї студії «монополізувала» кандидат психологічних наук Юлія Тимош. У третій студії домінувала проблема «Психолого-педагогічні аспекти дошкільної та початкової освіти». Функції модераторів були покладені на кандидата педагогічних наук Оксану Доманюк і третьокурсницю спеціальності «Початкова освіта» Яну Захарчук. Онлайн-дискусію розпочала завтрашній вихователь Ірина Боровик темою «Гра як засіб формування зростаючої особистості». Про формування навичок самостійної роботи у навчальній діяльності молодших школярів говорила випускниця спеціальності «Англійська мова і література» Оксана Грогуль. Модератор студії Яна Захарчук обрала темою виступу індивідуальні особливості школяра у навчально-виховному процесі. «Використання педагогічних ідей Марії Монтесорі у системі дошкільної освіти» трактувала магістрантка Ірина Кудря. Третьокурсниці спеціальності «Початкова освіта» Іванна Кучма висвітлювала вплив темпераменту на ефективність навчальної діяльності молодшого школяра, а її колега Жанна Михайлівська – активізацію пізнавальної діяльності учнів початкових класів на уроках математики. Другокурсниця спеціальності «Дошкільна освіта» Юлія Марчук зацікавилась нетрадиційними методами оздоровлення дітей дошкільного віку у процесі фізичного розвитку. Магістрантка Олена Туз звернулася до актуальної проблематики «Інформаційні технології у професійній діяльності фахівця дошкільної освіти», її колега Ольга Шахмоть – до теми «Формування фізично-оздоровчої культури дітей передшкільного віку засобами народознавства», Наталія Ярошевич – до питання «Формування професійної компетенції майбутніх вихователів ЗДО у процесі педагогічної практики».

захопила тема «Психологічні чинники особистісного зростання в сучасному соціумі». Обов'язки модераторів виконували кандидат психологічних наук Маріанна Ярошук і студентка спеціальності «Психологія» Яна Авдіюк, яка і розпочала дискусію колег доповіддю «Психологічні особливості міжособистісних стосунків з однолітками у підлітковому віці». Поміркувати над психологічними чинниками девіантної поведінки підлітків запропонувала другокурсниця спеціальності «Соціальна

робота» Марія Котяр. Для представниці студентства спеціальності «Технологічна освіта» Марії Пасевич склала інтерес тема «Аналіз проблеми агресивної поведінки у юнацькому віці». Магістрантка Наталія Судомир характеризувала «Особливості розвитку емпатійних здібностей», а завтрашній учитель молодших класів Ірина Шеліга – «Психологічні особливості адаптації першокласників в умовах Нової української школи». Ця група доповідачів працювала під науковим керівництвом доктора психологічних наук Наталії Савелюк і кандидата психологічних наук Маріанни Ярошук.

У п'яту студію об'єдналися п'ять студентів-науковців, які запропонували п'ять підходів до висвітлення теми «Актуальні проблеми становлення майбутніх соціальних працівників». Керували дискусією п'ятірки кандидат педагогічних наук Наталія Фіголь і студентка спеціальності «Соціальна педагогіка» Ольга Витовщик. Четверокурсники спеціальностей «Соціальна педагогіка» і «Соціальна робота» висвітлювали «Зарубіжний досвід функціонування альтернативних форм виховання й утримання дітей-сиріт» (Марія Бойко), «Толерантність у роботі соціального працівника» (Ольга Витовщик), «Основні напрямки корекційно-

Діана Іванюк – застосування комп'ютерних ігор як фактора підвищення якості викладання та вивчення інформатики. Павло Комісарук говорив про реалізацію змішаного навчання з використанням Moodle, а Валентин Ляшок – про проектно-конструкторську діяльність на заняттях із спеціалізації «Деревообробка». Проектна діяльність як передумова вивчення основ дизайну у профільній школі зацікавила Сергія Каньовського, особливості вивчення технології електротехнічних робіт у процесі трудового навчання – Володимира Медвіда, а засоби формування художньо-конструкторських умінь на уроках трудового навчання – Тетяну Очеретнюк. Уляна Переходько характеризувала інноваційні художні техніки обробки деревини. Увагу Олега Степанця привернули інформаційні технології у професійній підготовці учнів. Надія Юськів розкривала особливості проектно-технологічної компетентності як важливої складової фахової підготовки вчителя трудового навчання. Інтерес наукового пошуку Ольги Майструк спрямував її на особливості викладання інформатики у початкових класах в умовах Нової української школи. Наставниками юних аналітиків стали доктор педагогічних наук Микола Курач, доценти Надія Бабій, Олена Фурман, Степан Шабага, кандидати педагогічних наук Марія Олексюк, Віталій Цісарук, Олександр Омельчук.

ЮНІ НАУКОВЦІ: КОНФЕРЕЦІЯ НА ПЛАТФОРМІ ZOOM

Над комплексною світоглядно-аналітичною темою «Філософські та культурологічні проблеми у контексті глобалізації та культури» працювали члени сьомої студії. Онлайн-дискусію розпочав

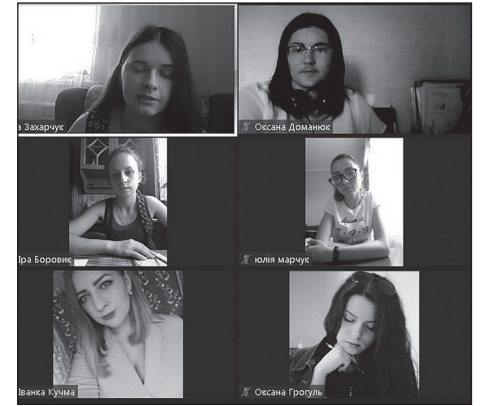
Здобувачі дипломів бакалаврів і магістрів української філології об'єдналися у тематичну студію «Сучасна українська лінгвістика: стан і проблеми». Статус модераторів отримали до-

магістрантка Софія Яковчук. Дискурс розпочала третьокурсниця спеціальності «Німецька мова» Валентина Андрушків, яка оприлюднила результати власної наукової розвідки «Використання інноваційних технологій на уроках німецької мови в умовах Нової української школи». Три проблеми вирішували магістранти спеціальності «Англійська мова»: Вікторія Гаврилюк характеризувала «Семантично-стилістичні особливості фінансово-економічної термінології англійської мови». Софія Яковчук висвітлювала «Особливості індивідуально-авторського новостворення у творах жанру фентезі». А її колегу Інну Холодюк зацікавила «Метафора у сучасному англомовному поетичному дискурсі». Наукове керівництво цією групою юних дослідників узяли на себе кандидат філологічних наук Наталія Янусь і кандидат педагогічних наук Наталія Яценюк.

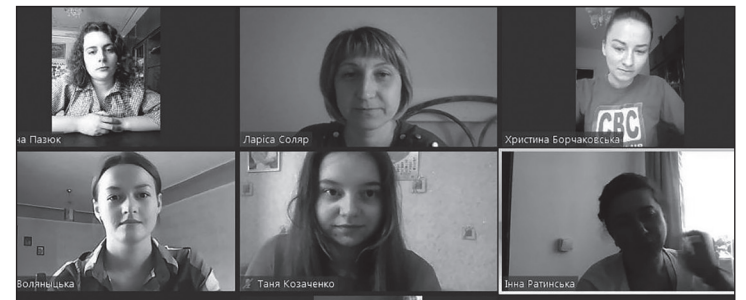
«Медико-біологічні та соціальні проблеми здоров'я» склали зміст дискусії у роботі десятої студії. Модераторами виступили доцент Володимир Банах і магістрант спеціальності «Фізичне виховання» Андрій Григор'єв. Магістранти Микола Бабин і Володимир Валькевич звернулися до історичної тематики, оприлюднивши результати власного дослідження «Історія та розвиток лижного спорту на початку ХХ століття». Частина виступів стосувалася проблем здоров'я молодого покоління. Формування культури рухів як інструменту запобігання та профілактики порушення постави у дітей молодшого шкільного віку характеризувала магістрантка Марія Безека. Продовжив тематику майбутній учитель фізичного виховання Андрій Дячук науковим повідомленням «Фізична реабілітація дітей при різних видах сколіозу за допомогою масажу та лікувальної фізичної культури». Так само проблеми здоров'я у контексті фізичної культури вирішували магістранти Андрій Григор'єв і Дмитро Бутрин у науковій розробці «Фактори, що визначають прояв сили» та студент спеціальності «Фізична культура» Назар Придатко – у дослідженні «Передстартові стани спортсмена і використання методів психологічної підготовки з метою їхньої корекції». Біологічний контекст цієї проблематики врахувала третьокурсниця спеціальності «Біологія» Іванна Морозюк у роботі «Функціональна асиметрія головного мозку студентів». Не залишилась поза увагою студентів і екологічна проблематика. Оригінальну тематичну розвідку «Методика організації досліджень стійкості дендрофлори рідного краю з метою формування екологічної грамотності школярів» представила четвертокурсниця спеціальності «Біологія» Олена Пальчевська. Майбутній еколог Іванна Плетюк на основі місцевого емпіричного матеріалу дослідила «Екологічні проблеми лісових насаджень Тернопільщини». Керівництво науковими пошуками юних природознавців і майбутніх фахівців фізичного виховання здійснювали професор Елена Довгань, доценти Ольга Дух, Володимир Папуша, Володимир Банах, кандидат педагогічних наук Віталій Мартинюк, кандидат історичних наук Ольга Кратко і член кафедри біології, екології та методики їх викладання Антоніна Гура.

Культурно-мистецьку складову інтернет-конференції юних науковців забезпечили студенти спеціальності «Му-

зичне мистецтво», які в одинадцятій студії висвітлювали тему «Історія і розвиток музичного мистецтва». Обов'язки модераторів ви-

конували кандидат педагогічних наук Лариса Соляр і четвертокурсниця Ганна Возницька. Основна увага була приділена національній музичній культурі. Студенти і магістранти аналізували українську фортепіанну музику як феномен української культури (магістрантка Христинга Борчаковська), визначали роль Андрія Кушніренка у розвитку хорового мистецтва України (студент педагогічного коледжу Сергій Доротюк), висвітлювали формування національної свідомості творчої особистості засобами календарно-обрядових пісень (студентка ІV курсу Ганна Воляницька). На методику музичного виховання були спрямовані доповіді Ілони Данилюк («Формування ціннісних орієнтирів школярів у процесі вокально-хорової роботи в гуртках») і Тетяни Козаченко («Естетичне виховання молодших школярів на уроках музичного ми-

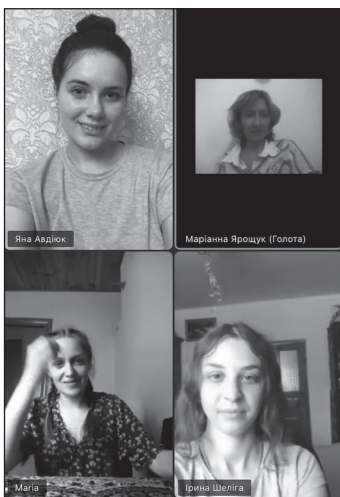
стецтва»). Сфери декоративно-ужиткового мистецтва стосувалась наукова розвідка другокурсниці Олени Пазюк «Традиційний український народний одяг та елементи його оздоблення». Керували дослідженнями студентів-мистецтвознавців доцент Оксана Легкун, кандидати педагогічних наук Лариса Соляр, Інна Ратинська та Ліна Ільчук, члени кафедри мистецьких дисциплін і методики їх викладання Алла Афанасенко та Мар'яна Мацюк.

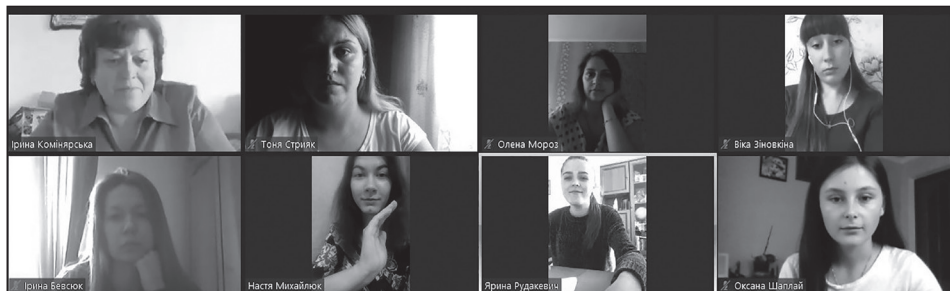
У підсумку, у Студентській науковій інтернет-конференції брали участь 88 юних аналітиків, які оприлюднили результати 83 власних наукових досліджень, що увійдуть до чергового Збірника студентських наукових робіт.

другокурсник спеціальності «Історія» Назар Багнюк, який оприлюднив результати власного дослідження «Учні Волинської гімназії 1805 – 1819 рр.». Історичну тематику розвивала його колега Марія Остапчук у науковій розвідці «Адміністративний і педагогічний персонал Віталіївського єпархіального жіночого училища у Кременці кінця ХІХ – початку ХХ століття». Інші учасники студії аналізували літературознавчу проблематику. Майбутній вчитель німецької мови Віта Баланда намалювала творчий портрет священика Іоанна Буйницького. Студентка четвертого курсу спеціальності «Українська мова і література» Ольга Орленко висвітлювала художні моделі комбатанта у романі Сергія Лойка «Аеропорт». Значний пласт теоретичного матеріалу підняли магістранти: Олександра Кульчинська аналізувала літературну спадщину Василя Стуса як символу національної гідності, Ольга Мовшук – поетичну репрезентацію ментальності у драматичній поемі «Маруся Чурай» Ліни Костенко, Наталія Прозапас – малу прозу Богдана Лепкого як наратив

цент Ірина Комінярська та магістрантка Вікторія Зіновкіна. Цікаву проблематику «Функціонально-стилістичне навантаження заголовків публіцистичних творів Дмитра Павличка» запропонувала магістрантка спеціальності «Українська мова і література» Ірина Бевсюк, а її колега Аліна Федонюк досліджувала «Прикметниковий епітет як потужний художній засіб у поезіях Євгена Маланюка». За їх прикладом четвертокурсниця цієї ж спеціальності Анастасія Михайлюк зосередилась на аналізі проблематики «Засоби творення ампліфікації у поезії Івана Драча». Окремі студії обрали тематику досліджень, пов'язану із методичними аспектами української лінгвістики у контексті вивчення української мови в загальноосвітній школі. Для магістрантки Вікторії Зіновкіної це було «Використання методів і прийомів навчання граматики на аспектих уроках української мови в 5 – 8 класах загальноосвітньої школи», а для другокурсниці Олени Мороз – «Творення лінгвістичних термінів у сучасній українській літературній мові». Студентку третього курсу Ярину Рудакевич зацікавили «Методичні особливості вивчення складного речення у 9 класі загальноосвітньої школи», її колегу Антоніну Стряк – «Методичні аспекти вивчення словосполучення і речення на уроках української мови у 5 – 9 класах загальноосвітньої школи». До них

жанрової матриці новели. Про особливості вивчення творчості Ліни Костенко в 11 класі загальноосвітньої школи говорила Христинга Новосельська. Серед наукових керівників студійців – доктор філологічних наук, професор Григорій Штонь, доктор історичних наук Ірина Скакальська, доценти Ірина Коменярська, Олег Василишин, Володимир Собчук, кандидат філософських наук Олена Мороз і кандидат філологічних наук Роман Дубровський. Роботу студії модерували в тандем істориків: нинішнього – доктора історичних наук Ірини Скакальської, і майбутнього – студента спеціальності «Історія» Назара Багнюка.

приєдналась одногрупниця Оксана Шаплай із дослідженням «Методичні особливості вивчення односкладних речень у 8 класі ЗОШ». Студентка другого курсу Іванна Драчук оприлюднила оригінальну наукову розвідку «Жаргонізми у мовленні студентів». Результативність дослідницьких зусиль юних лінгвістів була забезпечена науковим керівництвом професора Володимира Мельничайка, доцентів Інни Волянської та Ірини Комінярської.

Предметом обговорення у дев'ятій студії стали «Сучасні тенденції у дослідженні іншомовного дискурсу та лінгводидактики». Модерували на засіданні студії кандидат філологічних наук Наталія Янусь і

ПРАЦЮЄМО У РЕЖИМІ ОНЛАЙН

Навчання має початок, але не має завершення, бо воно продовжується завжди, в усіх і в усьому. І лише в залежності від соціально-історичних умов змінюються його форми, засоби і методи. Ускладнені соціальні умови відповідним чином ускладнюють здійснення науково-педагогічної та навчально-виховної роботи. Тому, враховуючи особливості сучасного стану суспільства, керівництво освітньої галузі прийняло рішення про перехід до дистанційних форм навчання. У зв'язку з оголошенням в Україні загальнонаціональних обмежувальних заходів, зумовлених епідеміологічною ситуацією, для максимального уникнення особистих контактів між учасниками освітнього процесу та з метою запобігання поширенню коронавірусної інфекції навчальні заклади ввійшли у режим застосування дистанційних форм навчання.

Рішеннями ректорату та кафедр академії передбачені та реалізуються заходи із забезпечення максимальної взаємодії між викладачами та студентами за допомогою дистанційних комунікаційних технологій, зокрема з використанням освітньої платформи Moodle, офіційного веб-сайту академії, соціальних мереж (Facebook), програм передачі медіа-даних (Viber) та інших електронних ресурсів і програм. Враховано, що й у такому режимі буде забезпечене повноцінне виконання всіх розділів навчального плану (навчальна, методична, наукова, організаційна його складові).

Незважаючи на ускладнені карантинні умови здійснення навчального процесу, науково-педагогічні працівники кафедр забезпечили постійну дистанційну взаємодію зі студентами денної форми навчання згідно з тижневим розкладом навчальних занять, карток академічного навантаження та робочих програм навчальних дисциплін і своєчасно виконують навчальні програми через асинхронний і синхронний алгоритми дистанційної взаємодії зі здобувачами вищої освіти з допомогою електронних сервісів і веб-ресурсів. Наші викладачі та студенти успішно використовують освітню платформу Moodle, за допомогою якої створюється повноцінне навчальне середовище онлайн-формату. Окрім цього, використовується система Google Classroom – безкоштовний сервіс, який прискорює обмін інформацією між учасниками освітнього процесу за допомогою найпопулярніших її можливостей: пошти, документів, банку даних. Звертаються викладачі і до сервісів проведення відеоконференцій, різних систем відозв'язку (Skype), соціальних мереж (Facebook, Instagram, Twitter), до програм передачі медіа-даних (Wiber).

Викладачі кафедр дотримуються відповідного алгоритму організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання: асинхронного режиму у форматі пошти, блогів, соцмереж, відео- та аудіоподкастів, онлайн-тестування, що забезпечують взаємодію між суб'єктами навчання із затримкою в часі, та синхронного режиму, який дозволяє комунікацію між учасниками освітнього процесу, що перебувають у вебсередовищі одночасно. Запроваджена щотижнева електронна форма звітності роботи викладачів з організації та проведення дистанційного навчання студентів.

Піонерами у застосуванні інноваційних технологій онлайн-навчання стали науковці кафедри іноземних мов і методики їх викладання (завідувач – доцент Наталя Воронцова), які попередньо провели робоче засідання в онлайн-режимі на платформі Zoom, де вирішували конкретні питання дистанційної методології. ахівці іноземної філології освоювали навчальну програму тренінгу із методології онлайн-навчання, модель навчального плану онлайн-курсу, методику навчальних онлайн-тренінгів та онлайн-семинарів. Основна увага приділена формуванню комунікативних навиків студентів з акцентом на синхронну взаємодію всіх учасників освітнього процесу в режимі Zoom. Інноваційна методика апробована доктором філологічних наук Денисом Чиком при викладанні практичного курсу англійської мови і порівняльного літературознавства, доцентами Наталією Воронцовою – загальнотеоретичного курсу, лексикології і практичної граматики англійської мови, Ольгою Чик – практичного курсу, практикуму з усного і писемного мовлення німецької мови, Орисею Марунько – загальнотеоретичного курсу і теоретичної фонетики німецької мови, доцентом кафедри інною Клак та іншими викладачами – при вивченні фахових дисциплін.

Про успішне виконання навчальних планів у режимі онлайн свідчить інформація щодо конкретної організаційно-методичної роботи науково-педагогічних працівників інших кафедр. Так, доцент кафедри біології, екології та методики їх викладання Ольга Дух за допомогою систем Zoom, Moodle, Wiber, Messenger провела заняття і тестування з фізіології вищої нервової діяльності, основ здорового способу життя, консультації з написання магістерських і курсових робіт, з підготовки студентських наукових публікацій. Її колега, доцент Неся Цицюра, працювала зі студентами в такому ж форматі за навчальними програмами основ природознавства, ботаніки, дендрології, заповідної справи, а старший викладач Олена Тригуба – з ґрунтознавства, агроєкології, фізіології рослин з основами мікробіології та вірусології (вона ж надала консультації з підготовки курсових і бакалаврських робіт). Науковець кафедри Антоніна Гура оригінально організувала практичні онлайн-заняття з методики навчання біології та екології. Доцент Оксана Галаган творчо використала інноваційні технологічні підходи до лекцій з техноєкології, ботаніки, лікарських рослин, де застосувала презентації в Moodle, тестове опитування в Google-формах і залікове заняття через систему Zoom. Із раціональним підходом працює зі студентами над екологічними проблемами старший викладач Оксана Кратко: при вивченні дисциплін екологічного спрямування в лекційних курсах, на семінарах, при керівництві курсовими та бакалаврськими роботами веде листування у Messenger, здійснює презентації та надає матеріали для самостійної роботи у Moodle, а на практичних заняттях і для онлайн-тестів використовує Zoom. У такому ж форматі працюють інші члени кафедри.

В режимі онлайн виконують навчальні плани та програми викладачі кафедри української філології та суспільних дисциплін. Доктор історичних наук, професор кафедри Ірина Скакальська провела відкриту лекцію на платформі Zoom для студентів другого курсу спеціальності «Історія» на тему «Суспільно-політичне життя на Західноукраїнських землях у другій половині XIX століття», на завершення якої запропонувала своїм онлайн-слухачам інтерактивні завдання типу «асоціативної квітки», закликала їх застосувати кейс-метод. Онлайн-лекцію переглянули і прослухали 255 відвідувачів сайту, 39 з яких висловили своє враження від такої інноваційної форми навчання студентів в екстремальних соціальних умовах. Онлайн-лектор зауважила, що дана форма навчального спілкування сприяє вдосконаленню методики науково-педагогічної роботи, збагаченню засобів і прийомів висвітлення навчальної теми і разом з тим спонукає оптимально використовувати академічний час, «розмовляти» з екраном за допомогою телефону, постійно чекати непередбачуваних ситуацій, здійснювати синхронне керівництво навчальним процесом, активно експериментувати, без чого неможливі педагогічні інновації.

Наші фахівці-суспільники спільно з науковцями НУ «Києво-Могилянська академія» брали участь у вебінарі «Як провести сесію онлайн», що проходив у рамках Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні. Учасники вебінару обмірковували форми і типи завдань для екзаменаційного та залікового контролю знань у синхронному й асинхронному онлайн-спілкуванні. Тут також ішлося про критерії оцінювання знань у дистанційному режимі. Викладачі встигли переконалися, що карантинні обмеження впливають на формат спілкування зі студентами, а дистанційна освіта внесла серйозні корективи в дидактику лекційних курсів і семінарських

занять, обумовила необхідність нових комунікаційних технологій, насамперед техніку «діалогу з екраном мобільного телефону». Серйозні вимоги персонально постали перед кожним викладачем: освоїти медіаграмотність, при звичаїтись до нового формату роботи й особливого графіку виконання навчального плану, знаходити нові, нестандартні ресурси, перезавантажити методику викладання, зокрема виробити навик модерування синхронного навчання. У цьому напрямі працюють всі науковці кафедри.

Старший викладач Роман Дубровський за матеріалами прочитаних онлайн-лекцій з української літератури та української мови за професійним спрямуванням здійснює контроль знань студентів на платформі Moodle і веде з ними моніторинговий діалог у програмі Zoom. Його студенти виконують оригінальне творче завдання: вони озвучують визначені фрагменти програмових літературних творів на аудіофайлах з їх наступним творчим літературним аналізом. Його колега по кафедрі, старший викладач Олена Мороз активно працює над матеріалами акредитації низки спеціальностей в онлайн-режимі. Після виконання курсу онлайн-лекцій вона проводить практичні і семінарські онлайн-заняття з філософії та основ філософських знань, де студенти вирішують проблемно-логічні завдання, пишуть філософські диктанти, працюють над тестами, звітують в електронному режимі про опрацьований матеріал.

Не лише освоюється, а й удосконалюється в режимі онлайн методика проведення практичних занять із профільних навчальних дисциплін. Завідувач кафедри педагогіки та психології, доктор психологічних наук Наталя Савелюк у такому режимі провела лабораторне заняття «Психологічні особливості розвитку молодшого школяра», до якого була залучена учениця

Кременецької ЗОШ № 1 ім. Галини Гордасевич Софійка Савелюк. Тож студенти академії і виконали практичні завдання, і попрацювали з тестами, й отримали нагоду поспілкуватися зі своєю майбутньою ученицею як майбутні вчителі. Про ефективність такого заняття свідчить відгук студентки Яни Авдіук: «Зустріч із четвертокурсницею в онлайн-режимі розбавила нашу навчальну буденність. Навіть через призму камери ми відчули енергію та запал дитини й отримали спектр позитивних емоцій». На онлайн-рахунок кафедри – серія занять на платформі Zoom: лекції з педагогіки вищої школи (професор Олександр Безносюк), інтерактивні лабораторні та семінарські заняття з більшості передбачених навчальним планом дисциплін (доцент Наталя Савелюк, старший викладач Віталій Мартинюк). Особливе значення мав науково-практичний онлайн-семинар «Невизначеність ситуаційна і глобальна: стратегії подолання», модератором якого

виступила аспірант Інституту соціальної і політичної психології НАПН України, психотерапевт Анна Громова. Участь у цьому дистанційному науковому заході брали викладачі та студенти академії, практичні психологи міста і району.

Кафедра теорії і методики дошкільної та початкової освіти (завідувач – доцент Тетяна Фасолько) успішно співпрацює з науковцями інших закладів вищої освіти України й у режимі онлайн. Науково-педагогічні працівники кафедри разом зі своїми колегами із Бердянського ДПУ провели наукову онлайн-конференцію «Компленетісний підхід до навчання дошкільників математики». Організаторів конференції зі сторони університету представляла доктор педагогічних наук, професор Лариса Зайцева, а нашу академію – доцент Ірина Онищук і старший викладач Оксана Доманюк. Члени кафедри провели практичні онлайн-заняття з теорії та методики рідної мови дітей дошкільного віку, з теорії і технології валеологічної освіти, з теорії і методики формування елементарних математичних уявлень дітей дошкільного віку й інших дисциплін, а також консультації у формі онлайн-діалогу з питань виконання ІНДЗ з основ природознавства, методики ознайомлення з природою тощо, де зробили акценти на особливостях електронного оформлення навчальних матеріалів, звернули увагу на дотримання академічної доброчесності у студентських наукових роботах. Науковці кафедри надають оперативну інформацію про роботу зі студентами в дистанційному форматі.

Викладачі мистецьких дисциплін скористалися технічними можливостями платформи Zoom і спільно з фахівцями Відділу зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України провели вебінар «Проблеми дистанційного навчання в умовах пандемії», де обговорили відповідні рекомендації міжнародних науково-освітніх організацій. Модерували на вебінарі професор Людмила Дяченко і наші науковці Ірина Онищук та Олена Павлович. Такий же формат співпраці було задіяно і при підготовці та проведенні онлайн-конференції «Технологія особистісного розвитку дитини «Світ у картинах художників»». Тут ішлося про можливості живопису у формуванні світогляду дітей дошкільного і молодшого шкільного віку. Учасником конференції була старший науковий співробітник НАПН України, доктор педагогічних наук Людмила Шестова. Викладачі фахових мистецьких дисциплін, доценти кафедри Олександра Панфілова, Тетяна Балбус, старший викладач Дмитро Синенський та інші колеги організували онлайн-вивчення творчості Ростислава Глуква і Івана Марчука, дистанційні семінарські заняття з історії українського і зарубіжного мистецтва, практичні заняття з методики образотворчого мистецтва у школі, аналіз творчих робіт у контексті їхньої креативності, а також активно долучилися до оформлення інтерактивної дитячої кімнати спільно з кафедрою теорії і методики дошкільної та початкової освіти.

Ефективно використовує можливості онлайн-навчання викладацький колектив кафедри теорії та методики трудового навчання і технологій (завідувач – доцент Надія Бабій). Вони організовано проводять дистанційні заняття з математичної логіки (професор Афанасій Ломаківич), основ математичної статистики (доцент Іванна Саланда), методики навчання інформатики (доцент Олена Фурман), комп'ютерних інформаційних технологій (доцент Надія Бабій), народних ремесел і основ дизайну (доцент кафедри Марія Олексюк), машинознавства (доцент кафедри Ростислав Гарматюк), художнього проектування та методики професійного навчання (доцент кафедри Олександр Омельчук), сучасник технік художньої обробки матеріалів (викладач Ірина Цісарук), нарисної геометрії та креслення (доцент кафедри Віталій Цісарук), безпеки життєдіяльності (доцент Степан Шабага), інформаційних технологій, основ інформатики з елементами програмування (старший викладач Ігор Галаган) та інших дисциплін. Викладачі кафедри працюють на платформі Zoom: вони організовують консультації з написання кваліфікаційних і курсових робіт, відео-майстер-класи, заняття-конференції тощо.

Науково-педагогічні працівники кафедр академії продемонстрували, що із застосуванням сучасних інноваційних технологій стає можливим виконання завдань підготовки фахівців і в екстремальних соціальних умовах.

(За матеріалами кафедр)

ACADEMY: ONLINE STUDIO DIGEST – 2020

Найвища наука – це наука перемагати, а найдосконаліше вміння – це вміння долати труднощі. То найефективніша теорія – це теорія перемоги, а найнеобхідніша практика – це практика подолання несприятливих обставин і вирішення складних завдань навіть в екстремальних ситуаціях. Саме в такий надзвичайний режим функціонування потрапило наше суспільство і система освіти зокрема в період корона вірусного карантину. В цих умовах знайшло своє ефективне застосування дистанційне навчання, що потребує переосмислення й активного впровадження інноваційних підходів до підготовки фахівців у

навчальних закладах. Класична лекція та семінар перейшли у формат онлайн, викликали необхідність нових методик і засобів навчання та конкретно у нових компетентностях здобувачів вищої освіти, які повинні навчитися працювати на відстані, добре розумітися на новітніх технологіях, володіти медіа грамотністю, вміти комунікувати онлайн – в цьому полягають надважливі навички фахівця XXI століття. Подаємо фрагментарний матеріал інноваційної науково-педагогічної діяльності професорсько-викладацького і студентського колективів академії.

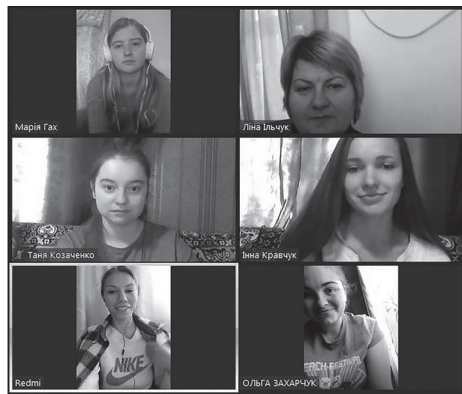
ОНЛАЙН-ЗАНЯТТЯ

Марія Олексюк провела в Zoom заняття-конференції з навчальної дисципліни «Технологічний практикум (ТіОШВ)» з 11-Т групою. Курс розміщено на платформі Moodle. Вона використовує відео-майстер-класи по виготовленню деталей швейних виробів та з монтажу швейних виробів. З навчальної дисципліни «Сучасні техніки художньої обробки матеріалів» з 41-Т групою теж проводяться Zoom-конференції занять. Курс розміщено на платформі Moodle. Також в Zoom проводяться консультації щодо написання кваліфікаційних та курсових робіт. З 31-Т групою працює за допомогою Viber а та електронної пошти.

В руслі дистанційного навчання доцентом Онищук І. А. було проведено практичне заняття з курсу «Методика навчання образотворчого мистецтва в школі», а саме розгляд творчих робіт студентів. Виконання нетрадиційних завдань дало змогу здобувачам оволодіти нетрадиційними формами, методами і прийомами ознайомлення учнів з творами живопису, образотворчим мистецтвом зокрема. Під час практичного заняття студентам вдалося розвинути креативність, в повній мірі проявити творчий потенціал.

Із досвіду Ліни Ільчук:

* Ранок був інформаційно й емоційно насиченим зустрічами в Zoomі зі здобувачами вищої освіти спеціальності «Музичне мистецтво». Із 22-Мс обговорювали питання, що стосуються уроку з інтеграцією різних мистецтв, а з 31-М – щодо використання арт-технологій на уроках музичного мистецтва в НУШ.

* Однією із переваг дистанційного навчання за допомогою Zoom-технологій є гнучкість у часі. Заплановане лекційне заняття з 12-Мс групою у зв'язку з відсутністю електрики усе-таки відбулося з декількагодинним запізненням. Говорили про концептуальні засади Нової української школи та структуру уроку музичного мистецтва.

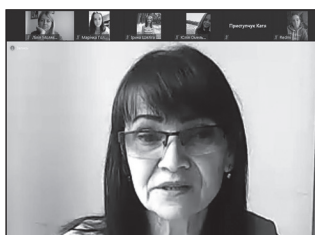
* Спількування в Zoomі з 22-Мс групою з методики музичного виховання в школі. Тема семінарського заняття: «Проблеми інтегрованого навчання на уроках мистецтва». Приємно, що знайшли можливість долучитися до обговорення навіть ті студенти, котрі не мали належного технічного забезпечення.

* Зустріч в Zoom зі здобувачами 31-М групи спеціальності «Музичне мистецтво». Семінар був присвячений обговоренню проблем інтеграції в мистецькій освіті.

Практичне заняття з «Теорії та методики формування елементарних математичних уявлень», зі старшим викладачем Доманюк О.М. на тему «Проведення фрагментів занять на формування кількісних уявлень у дошкільників» передбачає моделювання пізнавально-розвивальної діяльності з дітьми в аудиторії. Оскільки карантин вніс зміни в організацію освітнього процесу, то студенти 21-ДО групи опановують нову роль: пробують себе у ролі онлайн-вихователя і досить-таки вдало. Успішно продемонстрували розроблені заняття Юлія Марчук і Юлія Юрчук. Інші учасники зустрічі активно висловлювали свої пропозиції та побажання в чаті. Було цікаво та продуктивно.

На платформі Zoom відбулася конференц-зустріч здобувачів спеціальності «Дошкільна освіта» денної форми навчання, студентів 41-ДПК групи, з методистом з дошкільної освіти районного методкабінету Лідією Лапкою з навчальної дисципліни «Професійна адаптація вихователя закладу дошкільної освіти».

Під час проведеної бесіди «Яким має бути сучасний вихователь ЗДО» здобувачі вищої освіти висловлювали свою думку про бачення сучасного педагога та компетентностей, якими він повинен оволодівати. Були запропоновані педагогічні ситуації, в яких кожен мав нагоду уявити себе кваліфікованим фахівцем для їх розв'язання.

Викладач Наталія Мартинюк разом зі студентами 31-Р групи провели онлайн-заняття на тему «Особливості використання інтерактивних методів навчання на уроках мистецтва». Там йшлося про суть інтерактивного навчання, яка полягає в тому, що навчальний процес відбувається тільки шляхом постійної активної взаємодії всіх учасників процесу навчання. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де і слухач, і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, уміють і здійснюють. Заняття було зосереджене на основних інтерактивних методах, які можна використовувати на уроках мистецтва на різних етапах.

Активно та результативно попрацювали цього тижня здобувачі вищої освіти 41-СП групи разом зі своїм педагогом Наталією Бодруг з дисциплін «Менеджмент соціально-педагогічної роботи» та «Екокультура в сфері соціальної роботи».

Звітує доктор психологічних наук Наталія Савелюк:

* І знову «зумимось!» Цього тижня зі студентами 31-ДО, 12-ДОс, 31-СР та 31-ІФ груп обговорювали актуальні питання та проблеми, пов'язані з курсом «Психологічна діагностика та корекція». Зокрема, міркували, що ж таке інтелект та чи можна його об'єктивно вимірювати. Також дискутували над тим, чи є почерк людини психомоторним відображенням її особистісних якостей, а якщо і є, то якою мірою. А на завершення усі спільно пройшли тестування з метою визначення того, якою мірою ми не тільки інтелектуальні, а і спрямовані на досягнення успіху особистості. Дистанційне навчання триває.

* Карантин - це не тільки ризики! Дистанційна освіта - це не лише труднощі! Це ще й новий простір для реального розвитку та саморозвитку, в тому числі освітньо-професійного! Й сьогодні це вкотре ми наочно продемонстрували зі студентами другого курсу спеціальності «Психологія». Успішно і неформально був проведений інтерактивний семінар із застосуван-

ням принципів ділової гри та елементів психодрами онлайн на тему «Психологічні особливості розвитку особистості підлітка». А застосування міждисциплінарного підходу – врахування завдань паралельного навчального курсу «Психологічна служба в системі освіти» – дало змогу охопити заняттями проблеми не тільки власне підлітків, а і їх батьків, бабусів і дідусів, котрі теж переживають важливі стадії вікового особистісного поступу. «Підлітки» Світланка та Оленка, «батьки» Оленки та «дідусь» і «бабуся» Світланки, а також шкільний психолог-модератор – усі були дуже компетентні, артистичні й водночас «живі!» Радію, що тимчасові дистанції не зменшують належної емоційної «зарядки», внутрішньої мотивованості та позитивного конструктиву нашого регулярного освітньо-професійного комунікування!

* Карантин, нехай і «адаптивний», але по факту триває. А з ним, на жаль, триває і вимушена соціальна дистанція викладачів і здобувачів вищої освіти. З усім тим, добігають свого логічного завершення різні навчальні курси, серед яких – «Вікова психологія». Останнє лабораторне заняття у його тематично-модульній структурі – «Психологічні особливості періоду зрілої дорослості». Ще в «докарантинний» період були інші плани, як і де його організувати. А в таких умовах укотре виручило домашнє трипоколінне середовище. Отож, сьогодні головною дійовою особою, так би мовити добровільною піддослідною на занятті, стала моя мама. Так, так. І я щиро вдячна студентам 21-ПС групи за дійсно самостійно підготовлені дуже цікаві питання, тестові завдання, уявні проблемні ситуації. Незважаючи на «екранність» комунікації, наші майбутні психологи виявили необхідні для подальшої професійної діяльності якості, а тому це дійсно було спілкування - «живе», емоційне, цікаве! Тому в цілому заняття мало не лише когнітивний, а і психотерапевтичний, навіть моральний ефект. Було справді душевно.

Семінар по Zoom – це цікавий спосіб спілкування з викладачами та одногрупниками. Сьогодні з Наталією Бодруг обговорювались актуальні питання сьогодення: Що таке інклюзивне навчання? Яким повинно бути диференційоване навчання? Яка система спеціальної освіти в Україні? Педагог повинен вносити певні зміни, щоб вдосконалити цю систему. Кожна дитина з певними відхиленнями повинна включатись в соціум, але для цього повинні розроблятися певні програми та вдосконалюватись методи навчання. Наприкінці дійшли одного висновку, що жодна система не може бути досконалою на 100%, але наші знання, навички та вчинки допоможуть дитині в житті та в подоланні певних негараздів у її здоров'ї.

Приємне творче спілкування відбулось у Ліни Ільчук з 11-Мзм групою під час іспиту з основ музичної інтерпретації. Майбутні магістри креативно підійшли до розв'язання завдань і підготували цікаві змістовні доповіді, що супроводжувалися відеопрезентаціями та аудіозвучанням музичних творів.

Дистанційна робота в умовах карантину сприяє гнучкому графіку проведення засідань науково-педагогічних працівників ОП Середня освіта (Образотворче мистецтво). Під час зустрічі обговорено терміни і форми проведення дистанційної весняно-літньої екзаменаційної сесії, проаналізовано інформацію вебінару «Як провести сесію онлайн» від Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні – SAIUP, учасниками якого стали викладачі.

ACADEMY: ONLINE STUDIO DIGEST – 2020

ЗАХИСТ КУРСОВИХ РОБІТ І ПРАКТИКИ

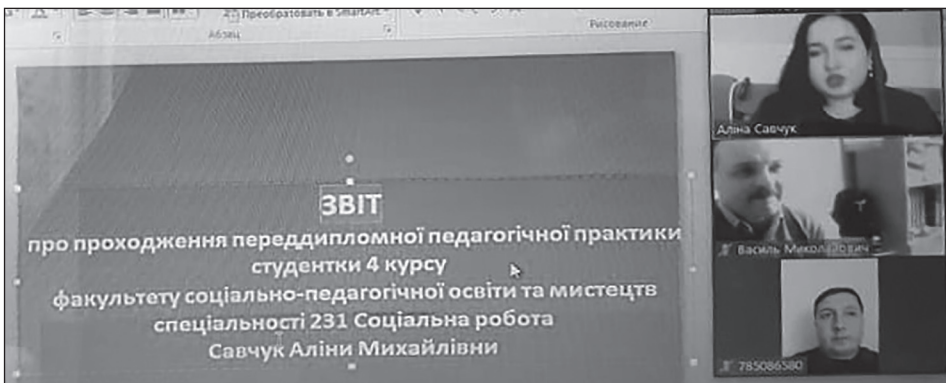
Інформує доктор психологічних наук Наталія Савелюк:

* Наш новий досвід – перший досвід онлайн-захисту курсових робіт студентів 41-Бз групи («біологи»). Тематика робіт охопила розлоге коло проблем і питань у галузі психології: лідерство в молодшому шкільному віці, особливості емпатії, а також прояви акцентуацій характеру в підлітків, психологія профорієнтування старшокласників, вплив стилю педагогічного спілкування на емоційні стани школярів. Актуальність наукової проблематики викликала відповідні запитання у членів комісії із захисту. Захист відбувся успішно!

* Відбувся черговий онлайн-захист курсових робіт. Цього разу – зі студентами 41-Б групи (спеціальність 014 Середня освіта. Біологія). Обговорювалися актуальні проблеми наступного змісту: психологічні засади та особливості формування екологічної свідомості, соціальної взаємодії школярів в інклюзивних класах, впливу сімейного виховання на формування особистісної тривожності, розвитку пам'яті молодших школярів, а також підліткової агресії у віртуальному середовищі. Отже, робимо висновки, навчаємось і розвиваємось далі!

У системі відеоконференцій «Zoom» відбувся онлайн-захист курсових робіт з методики навчання образотворчого мистецтва здобувачів 31-Р та 12-Рс груп першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за ОПП Середня освіта (Образотворче мистецтво) факультету соціально-педагогічної освіти та мистецтв. Роботи включали як теоретичну, так і практичну (творчу) частину та розкривали питання розвитку творчих здібностей школярів на уроках образотворчого мистецтва в ЗЗСО та у позашкільних навчальних закладах, формування художнього смаку засобами мистецтва, застосування інноваційних педагогічних технологій в навчальному процесі в умовах сьогодення. Комісія відзначила роботи та ґрунтовні відповіді студентів Мар'яни Шевчук, Аліни Іванюк, Катерини Білобровенко й Анни Стрелець.

Вібувся онлайн-захист переддипломної педагогічної практики студентами 41-СП групи факультету соціально-педагогічної освіти та мистецтв. Переддипломна практика проходила у 2 етапи: I етап – з 27.01.2020 по 21.02.2020 у закладах освіти, де студенти мали змогу проявити свої соціально-педагогічні та психологічні знання та навички із дітьми різних вікових категорій; II етап – з 14.02.2020 по 06.03.2020 у закладах соціального захисту населення. На цьому етапі студенти мали змогу практично ознайомитися зі специфікою та різними аспектами роботи установ даного типу. Зі звіту про практику студентів 41-СП групи видно, що цей досвід був цілком продуктивним та пізнавальним, дозволив кожному студенту розкрити свій професійний потенціал.

Цікаво, змістовно, різноаспектно відбувся сьогодні захист курсових робіт здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (31-ДО та 12-ДОс групи) спеціальності 012 Дошкільна освіта. Захист проходив у онлайн-форматі з використанням сервісу ZOOM.

Паралельно працювало дві комісії: із психології дитячої та педагогіки дошкільної (Фасолько Т.С., Врочинська Л.І., Доманюк О.М.) та з фахових методик (Онищук І.А., Легін В.Б., Тимош Ю.В.). Студенти презентували результати авторських наукових досліджень актуальних проблем дошкільної освіти. Звучали змістовні доповіді, демонструвалися цікаві презентації, наводились переконливі приклади. Відповідаючи на запитання членів комісії, здобувачі освіти розкривали власне бачення вирішення поставлених у науковій роботі завдань та досягнення мети. Під час написання курсових робіт студенти показали вміння працювати з нормативними документами та першоджерелами, підбирати діагностичні методики та аналізувати цифрові дані, будувати діаграми тощо. Всі роботи об'єктивно та позитивно оцінені та мають необхідний для такого виду робіт відсоток унікальності.

Як повідомила Оксана Швець, відбувся успішний захист курсових робіт здобувачів вищої освіти 31-ПО групи: цікаві та змістовні доповіді з актуальних питань початкової освіти, доречні запитання за змістом доповідей та продемонстрованих мультимедійних презентацій, виступи керівників робіт, підведення підсумків.

Доктор історичних наук Ірина Скакальська переконує, що в успішних викладачів – успішні студенти! Разом з колегами вони провели захист курсових робіт студентів 2 курсу спеціальності «Історія» КОГПА ім. Тараса Шевченка. У невимушеній атмосфері спілкувалися декілька годин поспіль, були емоційні виступи, дискусія. Звичайно, лише не вистачало живої спілкування в аудиторії рідної академії.

Ліна Ільчук-Вознюк повідомляє про захист курсових робіт здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Музичне мистецтво). Тематика досліджень стосувалася різноаспектних проблем загальної середньої освіти. Студенти 12-Мс групи підготували змістовні, цікаві виступи та презентації. Тематикою двох доповідей (А. Ільницька, І. Гриньків) стали надзвичайно актуальні питання інтеграції різних видів мистецтв на уроках музичного мистецтва та методики проведення інтегрованих уроків мистецтва. Зокрема, І. Данилюк розкрила методику формування вокально-хорових навичок школярів у позакласній діяльності, В. Дрозда висвітлив жанрову своєрідність дитячої опери в композиторській практиці ХХ – поч. ХХІ ст., а О. Гарилівська проаналізувала концепції естетичного виховання дітей в історії української музичної педагогіки. Результати своїх напрацювань здобувачі зможуть утілити під час педагогічної практики у наступному навчальному році.

Наталія Бодруг повідомляє про захист курсових робіт студентів 31-М, 12-Мс груп. Були обговорені актуальні педагогічні проблеми: моральне виховання, ідея народності виховання та шляхи профілактики правопорушень серед школярів.

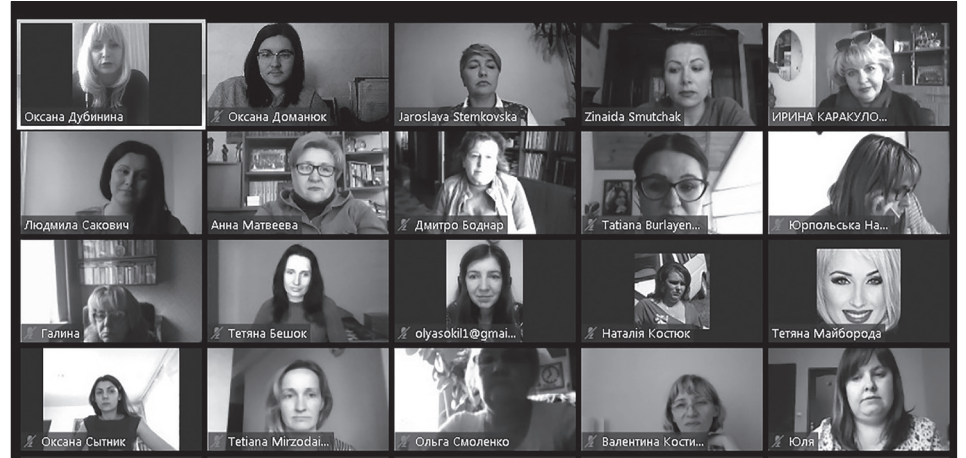
НАУКОВІ ФОРУМИ

Студенти та доцент Онищук І. А. брали участь у Zoom-конференції «Технологія особистісного розвитку дитини «Світ у картинах художників»», на якій йшлося про можливості використання живопису для пізнання зростаючої особистістю світу: висвітлювалися інноваційні методи ознайомлення з мистецтвом. Доктор педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України Людмила Шелестова розповіла про власну методику роботи з картинами художників, яка спрямована не лише на пізнавальний розвиток дітей, а й на розвиток естетичних та творчих здібностей, емоційної сфери. Учасники спробували себе в ролі дітей, відчули їхні емоції та позитив від роботи за презентованою методикою.

Науково-педагогічні працівники кафедри теорії і методики дошкільної та початкової освіти Онищук І.А., Бешок Т.В., Доманюк О.М., Легін В.Б., Тимош Ю.В. та здобувачі вищої освіти спеціальності «Дошкільна освіта» брали участь у діяльності Міжнародної школи «Академія педагогічної творчості» онлайн. Захід організовано з метою актуалізації професійного досвіду і сприяння розвитку професійних та особистісних компетентностей освітян, поширення серед педагогів інноваційних ідей і науково-практичних напрацювань, надання рекомендацій щодо неперервного професійного самовдосконалення під час протиепідемічних заходів.

Під час роботи були проведені майстер-класи «Методичні засади застосування інноваційних технологій навчання в закладах освіти» (спікери: О.Дубініна, Т.Бурлаєнко), «Практики розуміння й розвитку внутрішньої стабільності людини у часи змін» (Я.Стемковська), «Корпоративна культура як підґрунтя провадження результативних змін в організації» (З.Смутчак, О.Ситник), «Інноваційні методи роботи сучасного педагога з представниками покоління «Z» (Л.Сакович), майстерка «Коли вчитель трохи чарівник» (О.Доскочинська).

Учасники вивчили сучасні підходи до організації навчання молоді (покоління «Z» та

«Альфа»); набули навичок використання технологій VR/AR; ознайомилися з інструментами побудови ефективної команди. Усі слухачі отримали електронні сертифікати, які засвідчили досягнуті результати здобуття знань щодо впровадження інноваційних методик викладання: Web-серфінг, Діамант цінностей, Кінокоучінг, Критерійний покер; ознайомлення з практиками розуміння й розвитку внутрішньої стабільності людини у часи змін.

Цікавими, корисними і вже регулярними для 21-ДО групи стали вебінари доктора педагогічних наук, професора Лариси Іванівни Зайцевої. Їх зміст сприяє формуванню фахових компетентностей з освітнього компонента «Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень» (викладач - Доманюк О.М.). Із задоволенням зустрілись на платформі Zoom та послухали міркування фахівця щодо індивідуального підходу до навчання математики та особливостей формування кількісних уявлень у дітей дошкільного віку.

Відбувся науково-практичний онлайн-семинар «Невизначеність ситуативна і глобальна: стратегії подолання», ініційований кафедрою педагогіки та психології, модератором якого стала аспірантка Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, практикуючий сертифікований психотерапевт, тренер і супервізор Анна Громова. До участі в дистанційному семінарі долучилися також колеги з інших кафедр академії, студенти-психологи та з деяких інших спеціальностей, практичні психологи міста та району.

Викладачі кафедри мистецьких дисциплін і методики їх викладання та академічна спільнота ОП Середня освіта (Образотворче мистецтво) брали участь у вебінарі «Проблеми дистанційного навчання в умовах пандемії. Рекомендації міжнародних організацій», під час якого були окреслені проблеми дистанційного навчання в умовах пандемії. Учасники ознайомилися із рекомендаціями міжнародних організацій ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ щодо організації навчання під час закриття шкіл, вищих навчальних закладів, налагодження віддаленої роботи. Модератор – Дяченко Людмила, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих, член кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта ХХІ століття» НАПН України.

Доктор психологічних наук Наталія Савелюк ділиться черговим науковим і конструктивним досвідом – досвідом онлайн-доповіді в режимі пленарного засідання Всеукраїнської (з міжнародною участю) науково-практичної конференції «Особистість у життєвих ситуаціях: світові тенденції та національні особливості (PLSWNTP)»: «Онлайн-конференція була організована і проведена науковцями кафедри загальної психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Інституту соціальної та політичної психології, а також Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Кожна з цих установ для мене стала по-своєму значуща. Раділа, що мала нагоду почути стільки ґрунтовних і цікавих доповідей. А якщо чесно, то ще й хвилювалася, адже виступати в колі такої поважної академічної спільноти – велика честь і солідна апробація подальших наукових пошуків. Ще раз щиро дякую організаторам за високий рівень та психологічну атмосферу наукового дійства».

(За матеріалами кафедр)

СТРАТЕГІЇ СУЧАСНОГО ОСВІТЯНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Микола СТАДНИК, доктор філософських наук, професор

У процесі реформування освіти досить багато уваги приділяється вирішенню різних аспектів удосконалення педагогічних практик. Не применшуючи їх ролі та значення, важливо відзначити: пріоритетність у цьому процесі повинна належати формуванню світоглядних орієнтирів молодого покоління, у першу чергу, задля розуміння закономірностей соціальних процесів, характеру та напрямків розвитку суспільства, що дає людині можливість об'єктивно оцінити себе, навколишнє буття і визначити своє місце у ньому. У цьому контексті надзвичайно важливе значення мають світоглядні пріоритети, системність мислення та раціональність сприйняття навколишнього буття.

Однією з найважливіших складових навчально-виховної та науково-педагогічної роботи було і залишається формування наукового світогляду молодого покоління, що забезпечить утвердження стійких світоглядних переконань громадянина, його активної життєвої позиції щодо вирішення всіх питань соціального буття, орієнтацію на національні пріоритети.

Нинішні практики навчального процесу містять різні проблеми, зокрема організаційно-законодавчі: в Україні є надлишкова і недостатньо збалансована з потребами суспільства та ринку праці кількість напрямів (76) і спеціальностей (584), за якими готують фахівців з вищою освітою (у кращих світових системах вищої освіти їх як мінімум удвічі менше, вони укрупнені й більш універсальні); має місце недостатнє визнання у суспільстві рівня «бакалавр» як кваліфікаційного рівня; не зменшується розрив між освітянами і роботодавцями, між сферою освіти і ринком праці; сектор вищої освіти не бере на себе ролі лідера у проведенні передових наукових досліджень, які є основою елітної університетської підготовки; рівень автономії вищих навчальних закладів значно нижчий від середньоєвропейського, зокрема у питаннях фінансової самостійності, структури й обсягів підготовки фахівців із вищою освітою. Такі моменти необхідно враховувати при підготовці нових законодавчих актів з питань освіти.

Розглянемо організаційно-педагогічні та світоглядні практики. По-перше, в освітньому процесі, як правило, стало «модним» проводити постійні реформи та «впроваджувати нові методи вдосконалення навчального процесу». Якщо взяти період, для нас відомий із 80-х років минулого століття, то тоді також ставилися конкретні завдання перед педагогами, у тому числі щодо «комуністичного» виховання молоді, і, на диво, учителі й викладачі у своїх звітах «успішно» його виконували. Були й інші подібного плану реформи в освіті і, як бачимо, до якого кінцевого результату усе це призвело. На жаль, подібного роду реформи передбачають як мету наслідування європейських традицій, які у значній мірі, як правило, не є найкращими, про що свідчить світоглядний рівень громадян окремих європейських країн. Водночас, подруге, нині освітянські реформи в основному репрезентують «зверху», без врахування національного досвіду, без конкретного окреслення ролі педагогів як «перших реформаторів», без належного осмислення та обґрунтування з позицій наукової та педагогічної практики доцільності системи задуманих реформаторських заходів, як це було із введенням Болонського процесу. Основну увагу зорієнтовано не на викладача як практика й не на світоглядну й практичну складові навчального процесу, що у першу чергу формують компетентності фахівця, а на використання комп'ютерів, інформаційних технологій, активне поширення дистанційного навчання тощо, що має бути допоміжними і супутними елементами освітніх новацій, а не їх самоціллю. По-третє, стало не виправданою «панацеєю» на всі випадки навчального процесу використання інформаційних комп'ютерних технологій, а відповідно і технологій його супроводу й оцінювання, зокрема, з використанням «тестів» практично з усіх навчальних предметів. На запитання професору Болонського університету, який викладає менеджмент, як у них проводиться тестування, він коротко відповів: «Як менеджменту виконавця управлінських рішень можна навчити по тестах?». Управлінські рішення – це творчий процес, який передбачає багато різноманітних шляхів вирішення управлінської проблеми, правильність яких підтверджується виключно практикою. А як можна навчити філософії, логіки, релігієзнавства, політології та й інших багатьох предметів?

З іншого боку, означене свідчить про практику мінімізації в навчальному процесі кращих традицій, які існують у національній освітянській системі через те, що, на думку окремих керівників, стало «не модним» використання книги як ґрунтового і системного першоджерела. Ми помиляємось, коли вважаємо, що з появою інформаційних технологій книги, як джерело знань, втрачають своє значення. І коли із вітчизняних та й міжнародних управлінських структур пропонуються «безкоштовні комп'ютерні програми» щодо отримання й передачі знань, то це лише сьогодні безкоштов-

но А завтра, щоб отримати студенту або ж викладачу той або інший інформаційний доступ, необхідно буде платити великі кошти. Для прикладу, у практиці чеських університетів успішно поєднуються обидва шляхи отримання знань, але перевага надається першоджерелу «БОГІНИ-КНИЗІ», або ж роздрукованому першоджерелу з інтернет-матеріалів. Перевага і розуміння того, що робота з першоджерелом «БОГІНЕЮ-КНИГОЮ» – це робота із системним знанням. І коли до нього додати практику, на чому побудовано принципи Болонської освіти, то ми сформуємо висококваліфікованих фахівців своєї справи. Незважаючи на хибні твердження окремих керівників та навіть авторів дисертацій із педагогіки про те, що книга як першоджерело втрачає своє значення, маємо знати: з інформатизацією європейського суспільства в сучасних європейських вищих закладах освіти не перестали бути необхідними такі традиційні джерела інформації, як газети, журнали, не кажучи вже про книги.

Водночас ми призабули, а педагоги, у першу чергу, мають пам'ятати й розуміти, що масова інформатизація навчального процесу може призвести до непередбачуваних наслідків як для учня, так і для студента й майбутнього фахівця, в тому числі й проявитися небезпечною щодо формування стійких світоглядних орієнтирів громадянина, оскільки, як зазначають сучасні науковці, під час такого процесу отримання знань відбувається «ІРАЦІОНАЛІЗАЦІЯ» реального «СОЦІАЛЬНОГО» процесу. Випускник реально дуже часто не може мислити й оцінювати різні сфери людського буття, зокрема й політичного. Як наслідок, це веде до маніпулятивних впливів, що стає можливим із-за ірраціонального мислення, відсутності у людини твердих світоглядних переконань. Все це може призводити до появи різних аномальних вчинків, дій, як-от поява такої поведінкової аномалії у соціальному процесі, як «тітушки» тощо. Саме вони в Криму, на Донеччині, Луганщині при поверненні на місце озброювалися, а певна частина громадян, не оцінюючи «соціальну й політичну реальність», а відповідно й небезпеки, у своїх гаслах призивала Росію, хоч і більшість їх (66%), як показували соціологічні дослідження, стверджували, що хочуть жити в Україні.

Відомо, що вихована на суто інформаційних технологіях

людина без ґрунтового гуманітарної складової у навчальному процесі (особливо комплексу філософських дисциплін), досить легко піддається різним маніпулятивним впливам, зокрема й політичним, оскільки у процесі складеної системи освіти великому впливу піддається когнітивна сфера, зв'язана із пізнавальними процесами особистості студента.

З іншого боку, робота з комп'ютером діє практично на всі основні психічні явища: відчуття, сприйняття, пам'ять, мислення, характер, здібності тощо. У попередні, не такі далекі часи, приведені особистісні складові формувалися цілеспрямовано, з орієнтацією на психолого-педагогічні особливості їх використання. Нині в силу новизни проблеми неможливе достатньо повне прогнозування наслідків впливу на особистість інформаційних технологій, сучасних «розвиваючих програм».

На всіх рівнях освіти необхідна наявність гуманітарних компонентів. Суть цього не в засвоєнні готового знання, отриманого з гуманітарних наук, а у формуванні особливого світорозуміння. Перефразовуючи стародавніх греків, проста сукупність знань розуму не навчає – необхідне формування і зміна світогляду від буденного до наукового. Зрозуміло, гуманітарні дисципліни, які викладаються, повинні давати і позитивні знання, але в цьому змісті вони не відрізняються принципово від дисциплін природничо-наукового циклу.

Поєднання гуманітарних компонентів з природничими дисциплінами полягає насамперед у розумінні того, що природничі науки – елементи загальнолюдської культури. Саме усвідомлення останнього дозволяє студентів більш зацікавлено ставитися до тієї чи іншої дисципліни. А оскільки джерелом гуманітарної інформації є текст, то як школа, так і ЗВО повинні насамперед формувати навички користування текстом. Для цього необхідна якісна мовна підготовка в галузі рідної та іноземної мов. Якби нині школа реально взяла на себе завдання навчання мов, то не потрібно було б, як це відбувається тепер, витратити величезний час на їх засвоєння у ЗВО, і можливо, не так би гостро постала ця проблема свого часу у Криму, де було лише декілька українськомовних шкіл, а також на Сході України (наприклад, у Слов'янську в центральній бібліотеці не було жодної книги українською мовою.

Щодо якісного вивчення іноземних мов необхідно

звернутися до практики як минулого, так і сучасного, до національних традицій та досвіду європейських країн. Так, з практики нашого минулого, коли у листі до Г. Сковороди звернувся його учень із питанням, як вивчити грецьку мову, відповідь була короткою: «Необхідно їхати у грецькі поселення», тобто вивчати мову у живому середовищі. Нині багаторівнева європейська система освіти у багатьох країнах передбачає, у переважній більшості, проживання учня, студента, певний час на території країни – носія мови. Зокрема, подібна практика відпрацьована щодо вивчення іноземними студентами української мови, коли вони протягом декількох місяців проживають в Україні.

В сучасних умовах інформаційна революція вимагає від учителя постійного оновлення знань, в основі яких інтеграція науки й педагогічної освіти, що маєтись на увазі, коли говориться про останнє. Необхідно не забувати педагогічну практичну настанову А.Макаренка, який наголошував, що головним в освітньому процесі виступає ВИХОВАННЯ розвиненої особистості з гуманістичними поведінковими цінностями. Досягнення цього можливе і буде ефективним тільки при наданні фахівцю фундаментальних знань – знань не ірраціонального сприйняття, а раціонального. Раціональне передбачає викладання й освоєння навчальних предметів через їх практичне оволодіння, чого реально вимагає Болонська система освіти (далеко не комп'ютерна): лабораторії, досліди, експерименти – ось що повинно стати основним. Для прикладу, Альфред Нобель не закінчував вищого навчального закладу. Як його, так і його батьків мало цікавив диплом про освіту, але він дуже добре знав філософію, історію. А знання з хімії, отримані ним у лабораторії від відомого російського професора М. Зініна у Петербурзі, стали в нагоді при відкриттях, оскільки у пізнавальному, науково-дослідницькому процесі він особливе значення надавав філософському осмисленню кожного практичного експерименту.

Отже, особливе місце в освітньому процесі належить засвоєнню фундаментальних гуманітарних наук. У зв'язку з цим їх викладання вимагає не мінімізації аудиторних годин у навчальних планах закладів вищої освіти, а їх збільшення. Погодьтеся, якби це філософія, як любов до мудрості, орієнтована на знання природничих наук, то не було б відомих фундаторів природничих наук, та й самі ці науки не змогли б виникнути. Сучасне наукове мислення не відбулося б без фундаменталізму філософії й природничих знань Аристотеля, середньовічної філософії та філософії Нового часу (філософія Френсіса Бекона, який висловив відому думку «знання – сила») і знаменитої німецької класичної філософії. Нинішня система освіти мінімізує навчальний процес щодо гуманітарної складової, коли на реальне викладання тільки філософії виділяється близько 20 аудиторних годин із 108. Тут необхідно зрозуміти, що без прочитання першоджерел знаменитих філософів, їх системного опрацювання (конспектування), яке неможливе без практики філософських студій, без вдумливого переосмислення світоглядних концепцій розвитку історії

людства, мінімізують формування фахівців, які мають тверді світоглядні переконання, вільно, творчо і системно мислять, можуть передбачити соціальне майбутнє, із світоглядом яких важко проводити маніпулятивні дії як політичного, так і соціального характеру тощо. Подібні ризики існують від зменшення кількості аудиторних годин інших предметів подібного спрямування (як релігієзнавство, політологія, соціологія, етика, естетика, логіка, історія, культурологія тощо). Нині помітною є загальна тенденція щодо скорочення аудиторних годин, яка торкається всіх дисциплін та є вагомим чинником значного зниження якості їх освоєння і в цілому якості освіти. Так, логіка в усі періоди соціального розвитку з античного часу до початку ХХ століття викладалася як головний предмет протягом року майже в усіх навчальних закладах. Можливо, це один із аргументів, який пояснює, чому люди, які отримали знання до революції 1917 року, а на Волині до 40-х років минулого сторіччя, як правило, були вихованими громадянами, відомими фахівцями своєї справи, визначними науковцями, дослідниками й патріотами, з високими світоглядними орієнтирами.

Повертаючись до ролі філософії у формуванні світогляду науковця, дослідника, слід привести приклад з історії. Відомо, що Альберт Ейнштейн, не отримавши у Німеччині документа про закінчення гімназії (тобто він її не закінчив), отримав освіту у Швейцарії, водночас згодом став визначним вченим, лауреатом Нобелівської премії. Як зазначається у його автобіографічному опусі, зміна його світоглядного підходу до теорії відносності стала можливою тільки після прочитання праці І. Канта «Критика чистого розуму». Отже, на викладання предмету «Філософія» повинно бути значно збільшено кількість аудиторних годин, що забезпечить формування високоосвічених фахівців з твердими світоглядними переконаннями. Оскільки, повертаючись до Канта, йснує філософія як особлива наука про вищі цілі людського розуму, що виявляє значення для людини всіх інших видів знання. Тут вона виступає як філософська мудрість. Філософ, що прагне такої мудрості, повинен осягати знання, бо саме воно сприяє досягненню вищих ідеалів людини і людства. Кант формулює основні запитання, на які повинна відповідати філософія: що я можу знати? що я повинен робити? на що я можу сподіватися? що таке людина? І до цього нічого додати...

СТРАТЕГІЇ СУЧАСНОГО ОСВІТЯНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Микола СТАДНИК, доктор філософських наук, професор

Одним із перспективних шляхів оновлення вищої освіти є створення навчально-науково-виробничих комплексів з інноваційною складовою. Об'єднання різних установ навколо ЗВО III – IV рівнів акредитації в Україні сприяє створенню університетських регіональних округів. Це дасть можливість сформувати потужні регіональні та дослідницькі університетські центри, в яких буде зосереджено високий методичний, науково-педагогічний і виховний потенціал, а також вирішити проблеми якісного кадрового забезпечення навчального процесу, провести якісний моніторинг вищої освіти в державі та забезпечити належну якість організації навчального процесу, наукової діяльності та якості вищої освіти тощо.

Грунтовне забезпечення гуманітарної складової навчального процесу в історичних реаліях минулого формувало благодатні можливості для реалізації творчого потенціалу талановитої молоді. У цьому відношенні в минулому сторіччі особливі умови створювали країни Центральної і Західної Європи, США, Японія, СРСР, Австралія, Китай. Так, дивовижно динамічний розвиток німецької та англо-американської промисловості між першою і другою світовими війнами пояснюється масовим розвитком технічних училищ, невгамовним попитом на винаходи і їх високою престижністю. Дух благоговіння перед наукою був присутній і на теренах колишнього Радянського Союзу. Великий американський фізик, «батько» ядерної бомби Е. Теллер знав, коли писав у 60-і роки, що через десять років кращих вчених світу доведеться шукати в Росії, бо в СРСР, на його думку, освіта і наука – майже релігія. Звичайно, вчений не зміг передбачити того, що із-за втрати наукових світоглядних пріоритетів, а як наслідок – руйнівних соціальних процесів, через якихось 30 років у знаменитому ЦАГП – Центральному аеродинамічному інституті ім. Жуковського (де «будували» літаки і ракети) будуть шукати на продаж пилотажні матеріали. Це свідчить що втрати у світоглядних (філософських) пріоритетах приводять до втрат у всіх сферах соціального буття.

Розвиток багаторівневої освіти і ступеневої підготовки кадрів збільшує можливості для отримання і

продовження освіти різними соціальними верствами населення, прискорює адаптацію студентів до нового освітнього середовища, а відповідно й соціалізацію громадянина. При інтеграції систем освіти (середньої, професійної, вищої) виникає соціально-економічний ефект, який зумовлює зростання популярності й кількості інтегрованих навчальних закладів. Необхідно пам'ятати, що висока якість навчання – це досягнення попередньої епохи, попередньої системи влади, попереднього покоління. Водночас участь системи вищої освіти України в болонських перетвореннях має бути спрямована не лише на її розвиток і набуття нових якісних ознак, а й на збереження кращих національних традицій, про що турбуються країни Євросоюзу.

Орієнтація на Болонський процес повинна передбачати раціональну та доцільну перебудову, яка не має призводити до надмірної перебудови вітчизняної системи освіти. При цьому еволюції системи освіти не слід відокремлювати від інших сфер суспільства. Освіта має бути орієнтованою на формування світоглядних пріоритетів громадянина, фахову підготовку і розвиватися в гармонійному взаємозв'язку із суспільством в цілому, беручи на себе роль його провідника. Повинні створюватися умови для високої мобільності студентів і викладачів в Україні та за її межами, діяти узгоджені вітчизняних наукових ступенів з європейськими, створення дієвої системи отримання освіти протягом усього життя.

Основними напрямками реформування вищої освіти є її фундаменталізація з акцентуванням на гуманітарну складову й особливо філософську; впровадження корпоративних програм (навчання у вищій школі поєднується з працею у фірмах чи компаніях); широке залучення молоді до актуальних проблем науки; вдосконалення якості вищої освіти; підвищення інтересу до проблем талановитої молоді; навчання за кордоном з метою підвищення інтересу до самопідготовки; відповідна оплата праці тощо.

Прогресивні перетворення української системи освіти можливі тільки після вирішення комплексу проблем та здійснення необхідних конкретних заходів. Насам-

перед, держава має сформувати стратегію пріоритетного науково-технологічного розвитку у вигляді національних програм на основі залучення вітчизняного виробництва, науки, освіти і бізнесу в єдиному монолітному комплексі. Необхідно усунути значні структурні невідповідності між потребами економіки й обсягами і структурою підготовки та перепідготовки фахівців через стратегічне планування розвитку пріоритетних галузей економіки і їх збалансованого кадрового забезпечення. Потрібне комплексне вдосконалення чотирьох головних ланок освіти: професійно-технічної, спеціально-технічної, вищої і післядипломної. На часі адаптація національної системи вищої освіти до потреб суспільства і ринку праці, в тому числі розширення ролі університетів, академій, інститутів як ключових інституцій суспільства, що мають присвятити себе пошуку і поширенню найновіших об'єктивних знань, надаючи суспільству інтелектуальні орієнтири, створення сучасної інформаційної інфраструктури освіти та науки з її підключенням до європейських комп'ютерних мереж та інформаційних ресурсів (як допоміжної, а не основної в освітній системі), дієве наукове і технологічне співробітництво з практикою в усіх сферах соціального буття. Важливе завдання реформування системи вищої освіти України – це її адаптація до ринку праці, що змінюється в умовах перехідної економіки; для пристосування існуючої системи освіти до потреб суспільства та ринку праці доцільно створити навчально-наукові виробничі комплекси при закладах вищої освіти, окремі складові яких уже існують при всіх національних університетах і забезпечують безперервну освіту. Такі комплекси мають здійснювати доузрівську підготовку, навчання для здобуття вищої освіти, післядипломне навчання.

Отже, стратегії освітнянського процесу щодо формування висококваліфікованих фахівців тісно пов'язані з гуманітарною складовою на всіх рівнях навчання. Їх формування у значній мірі залежить від наповнюваності навчального процесу предметами гуманітарного спрямування, що є необхідним чинником формування соціально активної особистості.

ПРО ОСВІТУ В УМОВАХ КАРАНТИНУ: ПОЗИТИВ, НЕГАТИВ І КРЕАТИВ

Доктор історичних наук, професор кафедри української філології та суспільних дисциплін Ірина Скакальська завжди старалася внести креатив до проведення лекційних занять, які часто відбувалися за межами педагогічної академії. Як викладач, вона намагалася подати програмний матеріал цікаво і так, щоб він запам'ятався. Та карантин вніс у навчальний процес свої корективи: живі заняття замінили онлайн-лекції, онлайн-семінари та постійний моніторинг в мобільних додатках. Своїми роздумами з цього приводу Ірина Скакальська та її вихованці-історики діляться з головним редактором місцевого щотижневика «Діалог» Вікторією Іваницькою:

– Раптом одного дня ти прокидаєшся – і все змінилося! Події майже двох останніх місяців кардинально трансформували умови навчання не тільки в Україні. Оголошена пандемія змушує здобувати нові знання, з'явився новий освітнянський софт та онлайн-комунікації. Фраза «не користуємося телефонами на парі» стала неактуальною. Телефон, ноутбук, планшет повністю задіяні в навчанні.

– Чи могли б Ви детальніше поділитися новим досвідом викладання онлайн?

– За місяць до карантину з колегою говорили про дистанційне навчання. Про те, що лекції провідних спеціалістів з певної спеціальності можна слухати онлайн. Тоді я зазначала, що це трохи складно, як технічно, так і морально, тому що студенти більше налаштовані працювати в аудиторії, а в Інтернеті можуть дивитися фільми на відповідну тематику. До переваг віднесла можливість з перших уст почути інформацію від тих, хто в темі, хто реально досліджує цю сферу сьогодні.

– Чи виникали у викладачів труднощі у пошуках нових кейсів?

– Так, звичайно, більшість викладачів перебувають у процесі вдосконалення медіаграмотності, в пошуках нових кейсів. Завдяки проєкту «Прогресивні» мені вдалося поспілкуватися з колегами з інших вишів, сприйняти нові ідеї та корисні поради, поміркувати над викликами, перейняти хороші практики освітнянського фірлансу. Для прикладу, ми домовились із колегами, що насаперед спробуємо укласти онлайн-етикет, тому що не зовсім зручно, коли тобі о другій годині ночі приходять запитання чи відповіді на завдання у Viberi. В умовах надзвичайної ситуації навчилася застосовувати методики й використовувати інструменти дистанційного навчання. Свої лекції читаю на платформі Zoom. Спершу було психологічно і технічно важко, а вже зараз опанувала себе, перебудувала методику викладання, навчилася інформаційної грамотності, освоїла нову скіл – розмовляти з екраном.

– А як саме проходять семінарські заняття?

– Семінарські заняття моделюємо у відео-чатах, месенджері або вайбері, це виконання різних типів переважно творчих завдань. Виступаючи модератором синхронного навчання, доводиться одночасно робити декілька справ.

– Чи запізняються студенти на онлайн-лекцію?

– Так, буває. Доводиться робити паузу і додавати їх у групу. Оскільки є код, від нього не хочемо відмовлятися, аби небажані гості не вносили деструктиву у роботу.

– Які переваги та недоліки дистанційної освіти?

– До переваг дистанційної освіти віднесла би її гнучкість: самостійно планує свій графік, тобто, як я це називаю, можливість працювати у власному темпі. Однак тут має бути сувора дисципліна, хоч і є відволікаючі моменти й оправдання, що зроблю це завтра. У майбутньому дистанційно буде зручно працювати, перебуваючи у відраженні чи на конференції за кордоном. Щодо студента, то і він самостійно обирає режим освоєння програми, знаходячись на улюбленому ліжку чи серед квітів у саду. Так, це зручно. Проте до недоліків онлайн-навчання віднесла б наявність швидкісного інтернету і власного робочого місця не в кожного студента, а викладачеві іноді буває складно його ідентифікувати. Віддалене навчання не дозволяє бачити емоції здобувачів вищої освіти від отриманої інформації, тобто не вистачає живого спілкування. А це є питання щодо академічної доброчесності: викладач не може прослідкувати, чи студент самостійно пише тести або завдання. Для навчання на відстані треба мати сильну мотивацію. І ще не всі викладачі є програмістами, щоб зробити мультимедійну лекцію. Крім цього, треба враховувати проблеми з електроенергією.

– Що Ви можете сказати про перспективи онлайн-освіти?

– Дистанційне навчання – новий освітній досвід, який ми поступово опануємо. Сам перехід відбувся раптово, як переведення годинника. Прогнозую, що в майбутньому певну частину навчального навантаження викладачі таки виконуватимуть онлайн. Такі реалії сьогодення: це і мобільність, це й економія коштів. Але тут виникає питання, хто забезпечить технікою, пристроями й аксесуарами? На найближчу перспективу планує укласти посібник онлайн-курсів, які викладаю в академії. Підкреслю, що без навчання протягом життя сучасному працівникові не обійтися, потрібно постійно оновлювати свої знання, а карантин нам дозволив опанувати нові технології та ресурси.

– Чи з'явилися у період карантину якісь нові можливості?

– Так. Як для викладачів, так і для студентів. Наприклад, раніше я б не встигла в один день прочитати лекцію, побувати на вебінарі у Києві, потім у Львові, почитати книгу чи полістати документи в архіві в Рівному, подивитись цікаві експонати у Тернопільському краєзнавчому музеї, ввечері сходити у театр онлайн, а вночі почитати творчі роботи. З'явилися нові українськомовні подкасти, зокрема «Акустика тіней» і «Прости ми словами». Тепер кожен може самостійно будувати власну траєкторію професійного розвитку, так би мовити, неформально на освіта в дії.

Окремо про навчання онлайн розповіли студенти спеціальності «Історія» КОГПА ім. Тараса Шевченка. Третьюкурсниця Богдана Молінська ділиться: «Той, хто бажає отримати знання, може мотивуватися і дистанційно. З початку ситуації

з карантинном звичні лекції і семінари стали чимось новим і незвичним. Постійно виникали запитання: «Як це буде? Чи зможемо ми охопити весь матеріал через смартфон? Чи достатньо віртуального часу для проведення лекцій та семінарів?». Як то кажуть, не спробуєш – не дізнаєшся. Ми, студенти 31-ї вже дізналися та можемо зараз вміло оперувати програмами для дистанційного навчання. Інтернет-ресурс Zoom є для нас такою собі віртуальною аудиторією: це не лише можливість отримати нові знання, а й поспілкуватися з одногрупниками та викладачами. Завдяки креативу Ірини Богданівни ми можемо сміливо сказати, що дистанційне навчання реальне. Тому проявляйте ініціативу, мотивуйте себе, навчайтеся разом з нами й усе обов'язково буде добре!»

Студент II курсу Назар Багнюк вважає, що попри карантин, дуже цікаво і корисно ось так зустрічатися та відвідувати лекції з історії України. Ще є можливість розвивати свої компетентності. Так, звичайно, платформа Zoom не замінить живого спілкування й атмосфери праці в аудиторії, але маємо, що маємо... Цю думку підполює і розвиває його одногрупниця Юлія Кононьчук: «Плюси дистанційного навчання: на пару можна йти з чайком і печенюкою. Мінус: ми позбавлені можливості побачитися і поспілкуватися у нормальних умовах, чого дійсно не вистачає в період карантину. А колега Юлії Ольга Ониськів оптимістично запевняє: «Навчатися дистанційно досить незвично, але круто! Це ще одна можливість спробувати щось нове, є багато ресурсів для самоосвіти. На жаль, зараз це єдиний спосіб побачити одногрупників та викладачів. Але будемо надіятися, що згодом вийдемо на навчання. Хочеться прийти в аудиторію і всіх побачити!»

ВИШИВАНІ СПОГАДИ...

ВЧИМОСЬ ІННОВАЦІЙНО

Юлія КОНОНЬЧУК, Назар БАГНЮК

Для студентів не існує невіршуваних проблем і нерозв'язаних завдань. Навіть в умовах дистанційного навчання згідно з вимогами і особливостями режиму онлайн і не залежно від платформи: Zoom, Moodle, Messenger чи будь-якої іншої. Лекції, семінари, іспити, відео-конференції, захист курсових робіт в дистанційному режимі стали звичними моментами нашої навчальної діяльності. Звичайно, дуже хочеться зустрітися зі своїми викладачами в рідних аудиторіях, поспілкуватись у реальному живому контакті. Проте умови нинішнього дня вимагають досягати бажаних навчальних результатів і в опосередкованій медіа-засобами комунікації з педагогами.

Саме таким чином ми прослухали курс лекцій з історичного джерелознавства, прочитаного куратором нашої академії, кандидатом історичних наук, доцентом Володимиром Собчуком. Під його керівництвом ми опанували методику лаконічного окреслення проблематики кожного блоку навчальної теми, узагальнення та формулювання висновків. Набуті знання та сформовані навички аналітичного мислення апробували на онлайн-семінарах, де кожен із нас виступав із міні-повідомленнями на задану тематику.

В інноваційному ключі проводила онлайн-заняття з історії України доктор історичних наук, професор кафедри української філології та суспільних дисциплін Ірина Скакальська. Лекції та семінари проходили на платформі Zoom. Особливостями вивчення історичного матеріалу стало використання підготовлених викладачем проблемних тез за тематикою занять, які ми отримували в електронному варіанті. Нас спрямовували до додаткових інформаційних і документальних джерел (монографії, фахові видання, наукові статті тощо), що також існували в мережі інтернет і в паперовому форматі. Ми отримували конкретні рекомендації щодо підготовки до семінарських занять через Messenger (надсилали свої фотоконспекти з опрацьованими матеріалами для контролю та з метою їх подальшого вдосконалення).

Особливо корисним і цікавим було вивчення історії середніх віків, курс якої читав кандидат історичних наук, доцент Олександр Соловей. З ним ми детально опрацьовували кожне питання програмового матеріалу, винесеного на лекції чи семінарські заняття. Викладач зосереджував нашу увагу на найважливіших і найголовніших моментах змісту й особливостях навчальної теми. Це робилось із комплексною метою: по-перше, щоб допомогти нам досягти поглибленого розуміння історичних подій і процесів, дати настанови та визначити напрямки нашої ефективної підготовки до підсумкового іспиту з використанням усіх доступних літературних джерел і медіа-засобів.

Кандидат історичних наук Віталій Галишевський викладав нам історію історичної науки, акцентуючи на необхідності використання та на широких інформаційних можливостях медіа-простору для вивчення програмового матеріалу предмету і насамперед для підготовки до семінарських занять. Ми вчилися змістовно висвітлювати проблематику кожного питання навчальної теми, а викладач стимулював і коректував нашу активну участь у дистанційній навчальній дискусії.

Саме за допомогою та під керівництвом наших викладачів ми освоювали передбачену навчальну програму з фахових дисциплін і розпочали оволодівати азами інноваційної методики роботи з навчальним та історико-інформаційним матеріалом з використанням інноваційних технологій, що надзвичайно важливе для майбутньої професійної діяльності.

ДЛЯ БАТЬКІВ І ДІТЕЙ

У непростих умовах, продиктованих глобальними проблемами сьогодення, науково-педагогічній і студентській колективі нашої академії все ж роблять спроби прикрасити обмежені робочі будні й активно реалізують свій науковий і навчальний потенціал у креативних видах діяльності.

Так, для задоволення соціальних потреб студентів та викладачів, які мають дітей раннього та передшкільного віку, студенти спеціальності «Образотворче мистецтво» під керівництвом декана факультету, доцента Людмили Врочинської та доцента Ірини Онищук долучилися до оформлення інтерактивної дитячої кімнати (коворкінг-студії), створеної кафедрою теорії і ме-

тодики дошкільної та початкової освіти (завідувач кафедри – доцент Тетяна Фасолько).

Відвідування інтерактивної кімнати дає можливість студентам та молодим викладачам цікаво провести час зі своїми дітьми після навчальних занять, на короткий період залишити їх під надійною опікою, щоб вирішити нагальні потреби, підготуватись або відвідати пари.

Коворкінг-студія забезпечує:

- спеціально організований простір з якісним обладнанням, новими, цікавими розвивальними іграшками та матеріалами, що впливають на емоційну та пізнавальну сферу дитини;
- вільний час для спонтанної активності та саморозвитку дитини;
- проведення розвиваючих та індивідуальних занять для дітей.

Інтерактивна кімната має необхідне матеріально-технічне та методичне забезпечення, яке сприятиме не лише цікавому дозвіллю, а й допоможе молодим батькам краще пізнати свою дитину, її нахили, сферу зацікавлень та особливості взаємин з іншими. Батьки, в свою чергу, можуть отримати консультації щодо цікавих і різноманітних форм роботи з дітьми з метою їх всебічного розвитку.

ОСОБЛИВИЙ ВИПУСКНИЙ...

Марія КОРЧАК

... По-особливому минув навчальний рік:
Прийшло в реаліях нових співіснувати,
Відмовитись від планів і від мрій,
По-іншому життя своє сприймати.

Випусникам, на жаль, не повезло
Почути дзвоник з школою прощальний,
Відчути, що дитинство їх пройшло
І час настав важливо-вирішальний.

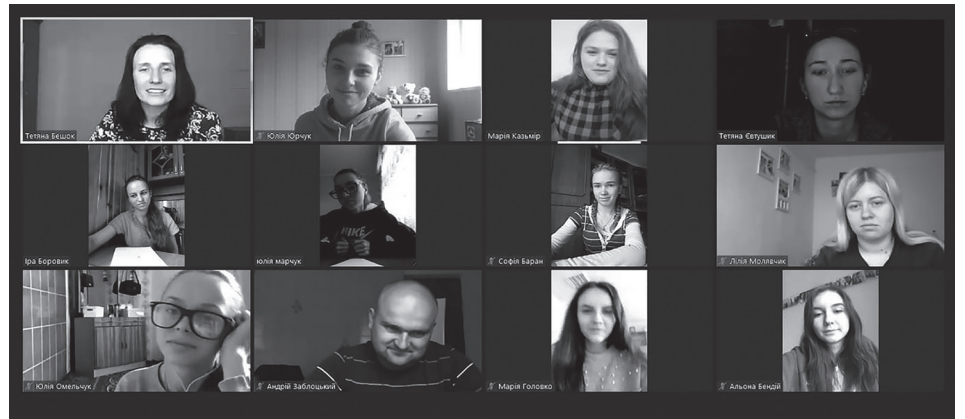
... Стоїть мовчазно дзвоник на столі,
В своїй не характерній іпостасі,
Він одинокий в довгій тишині,
В самотній школі, в безголосім класі.

Отак змінилися правила життя,
І вальс шкільний прощальний не лунає –
Дві тисячі двадцятого весна
Шкільний поріг для учнів закриває.

НА ЗАХИСТІ ПРАВ СТУДЕНТА

Омбудсмен з прав студентів Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка Тетяна Бешок провела онлайн-зустріч зі здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності «Дошкільна освіта», де насамперед повідомила, що кожен має можливість анонімно звернутись до студентського омбудсмена, абсолютно конфіденційно подати звернення, скаргу, зробити зауваження чи пропозицію, повідомити про порушення своїх прав, свобод та інтересів.

На зустрічі були присутні голова профспілкового комітету Андрій Заблоцький та члени студентського самоврядування. Зустріч передбачала обговорення Положення про освітнього омбудсмена та процедури захисту прав здобувачів вищої освіти. Детально обговорили мету, завдання діяльності, обов'язки та процедуру звернення до освітнього омбудсмена, основні права й обов'язки якого озвучив Андрій Заблоцький. У ході онлайн-зустрічі присутні провели психологічні вправи, які сприяють підвищенню самооцінки, формуванню впевненості та лідерських якостей у здобувачів вищої освіти.

Свобода, демократія, соціальна відповідальність, якість освіти – основні постулати діяльності освітнього омбудсмена як впливового суб'єкта захисту прав та законних інтересів студентів.

І ЗНОВУ ПЕРЕМОГА!

Наприкінці травня в м.Хмельницькому проходив Всеукраїнський дистанційний інтернет фестиваль-конкурс «Щедрику-Ведрику» збирає зірочки 2020». Учасником конкурсу став зразковий аматорський ансамбль танцю «Барвінок» Кременецького РБК (художній керівник Андрій Медецький). На суд журі, яке очолювала заслужена артистка України Фатіма Чергіндія, було представлено «Гуцульський танець» та «Український грайливий», які вибороли Гран-Прі у жанрі народної хореографії.

ДЕНЬ ВИШИВАНКИ ОНЛАЙН

УЧАСНИКИ ФЛЕШМОБУ

БЛАГОДІЙНІСТЬ АКТУАЛЬНА ЗАВЖДИ

Анатолій БАГНЮК

Справжній характер людини, рівень і якість соціальних взаємин виявляється в істинній їх іпостасі лише в екстремальних ситуаціях. Легко бути добрим і щедрим, коли все складається добре і доля щедро обдаровує нас всіма необхідними благами. Значно складніше виявляти доброту і щедрість у складних умовах, коли для такого вияву немає

належних умов, ускладнені обставини, обмежені ресурси. Тому ціна благодійності зростає з обмеженням можливостей для її здійснення. Це повною мірою стосується нинішньої складної ситуації в країні – всеукраїнського карантину з метою запобігання поширенню епідемії коронавірусу.

Свідомі та взаємовідповідальні громадяни об'єдналися з метою реального та ефективного протистояння такому негативному явищу. Не став виключенням і колектив нашого навчального закладу. Науково-педагогічні працівники кафедри іноземних мов і методики їх викладання (завідувач – доцент Наталія Воронцова) провели благодійну акцію на підтримку медичних працівників Кременецької

районної лікарні у виконанні ними протиепідеміологічних заходів у місті та районі. Ініціатором і модератором доброчинного дійства виступила кандидат філологічних наук, доцент Оріся Марунько, якій допомагали всі члени кафедри без виключення. Причому така допомога та співучасть колег були настільки рівноцінними, що модератор акції визнала за необхідне не виокремлювати нікого з них.

До акції науковців – фахівців іноземної філології – долучилися члени інших кафедр академії, зокрема кафедри української філології та суспільних дисциплін. Відгукнулися на ініціативу викладачів студенти академії та коледжу, випускники попередніх років, навіть такі, хто перебуває за межами України, в тому числі й на американському континенті. Тож без перебільшення можна сказати, що благодійна акція, розпочата нашими науковцями, набула ознак міжнародного дійства.

Учасники акції зібрали кошти і закупили партію захисних багаторазових комбінезонів, захисних масок-шапочок, захисних медичних щитків і бахил. Ці необхідні для боротьби з епідемією санітарно-медичні засоби були передані представниками кафедри іноземних мов і методики їх викладання у відповідні підрозділи Кременецької районної лікарні: пологове відділення, рентгенкабінет, інфекційне відділення, відділення реанімації, дитяче відділення, на станцію екстреної медичної допомоги та для потреб сімейної медицини.

Окремим рядом наголосимо на вагомій участі

в благодійній акції випускника спеціальності «Іноземна філологія» нашої академії, нині успішного підприємця з м.Обухів Київської області Василя Собчука, який закупив і передав для працівників Кременецької районної лікарні 10 багаторазових захисних костюмів.

Організатори доброчинного заходу висловили подяку медичним працівникам району в особі лікаря відділення реанімації Петра Стецька словами модератора акції, доцента Орісі Марунько: «Дякуємо вам за те, що мужньо стоїте на передній лінії боротьби з епідемією!». Також необхідно відзначити ефективну практичну допомогу лікаря екстреної медичної допомоги Віктора Панфілова та науковця кафедри Наталії Янусь, які забезпечили оперативний інформаційний супровід благодійного заходу, проведеного нашими науково-педагогічними працівниками, студентами, випускниками минулих років.

Колектив Кременецької ОГПА ім. Тараса Шевченка також перерахував на благодійний рахунок Кременецької районної лікарні 72 тисячі чотирьох двадцять шість гривень.

Щиру вдячність адміністрація медичного закладу висловлює особисто ректорові, професору Афанасієві Ломаковичу та в його особі – всьому колективу Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка, усім, хто долучився до збору коштів.

Благодійність завжди актуальна: і там, де є постійна потреба в ній, і тим, що вона постійно спонукає людей виявляти свої найкращі якості.

ПСИХОЛІНГВІСТИКА ПРО ВІРУ ТА ВІРНОСТЬ

У науковому часописі «Психолінгвістика» Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету ім. Григорія Сковороди серед 33 статей 58 авторів із 7 країн світу (Україна, Польща, США, Китай, Латвія, Саудівська Аравія, Туреччина, Росія) опубліковані аналітичні дослідження наших науково-педагогічних працівників: доктора психологічних наук, завідувача кафедри педагогіки та психології, доцента Наталії Савелюк «Его-стани та образ Бога в персональній молитві: психолінгвістичний аналіз» і кандидата філологічних наук, старшого викладача кафедри української філології та суспільних дисциплін Романа Дубровського «Психолінгвістичний портрет зрадника в українській художній прозі другої половини ХХ століття». Наші аналітики приурочили свої дослідження вивченню психолінгвістичного аспекту двох вічних духовних цінностей: віри у Вищий Світовий Розум та вірності вищій земній святині – Батьківщині.

Згадане престижне фахове видання має високий рейтинг у науковому світі. Журнал висвітлює теоретичні та прикладні аспекти психолінгвістики, виходить українською, англійською та російською мовами з 2008 року. У його співзасновниках – громадське об'єднання «Всеукраїнська асоціація психолінгвістів». До міжнародної науково-редакційної ради журналу входять відомі вчені-психолінгвісти Гарвардського і Колумбійського університетів (США), Університету Аміті (Індія), Сілезького університету м. Катовіце (Польща), Університету Бергенус (Норвегія), Університету Удіне-Трієст (Італія), Московського державного університету ім. М.В.Ломоносова, Стокгольмського університету (Швеція), Латвійського університету (Рига), а також вітчизняні фахівці з Прикарпатського НУ ім. Василя Стефаника, Черкаського НУ ім. Богдана Хмельницького, Рівненського ДГУ, Київського національного лінгвістичного університету та інших. Очолюють редакційну колегію часопису доктор психологічних наук, професор Переяслав-Хмельницького НПУ ім.Григорія Сковороди Лариса Калмикова та доктор філологічних наук, професор цього ж університету Марина Навальна.

У статті Наталії Савелюк наголошується, що для сучасного суспільства став актуальним активний пошук, осмислення й апробація ефективних засобів підтримки психологічного благополуччя особистості і одного із найдавніших з них – молитви – спеціального комунікативного звертання людини до Бога чи Вищих Сил із певними проханнями, подяками, покаєннями, уславленнями, яке розглядається як основний жанр релігійного дискурсу.

Автор вважає за необхідне доповнити духовне розуміння молитви її психолінгвістичним аналізом, тобто розглядати її не тільки в метафізичних і теологічних контекстах, а й з наукових міждисциплінарних позицій. Це дає змогу побачити і врахувати важливі теоретичні та практичні аспекти

особистісної активності в її соціально-комунікативній природі. Звідси випливає, що під час молитви активізуються не лише процеси соціального взаємопізнання та взаємодії, а й самопізнання, саморозуміння і самоконструювання особистості. Під таким кутком зору перспективним напрямком наукового пошуку стає поєднання основних ідей теорії тарнактивного аналізу з напрацюваннями сучасної психолінгвістики. Це уможливило вивчення молитви як взаємодії різних Его-станів її суб'єкта, що має глибокий загальнотеоретичний, психодіагностичний і психоконсультаційний сенс.

Науковець застосувала оригінальну методику дослідження, зокрема вибірку українських респондентів різного віку і соціального статусу, самоідефікованих як «християнини» за результатами вивчення релігійної активності, поділену на чотири підгрупи (з нижчим, нижчим від середнього, вищим від середнього і найвищим рівнями такої активності), яким було запропоновано споріднені завдання («Моя молитва» і «Відповідь Бога») зі спеціальними інструкціями. Отримані результати узагальнювались і порівнювались в розрізі чотирьох попередньо виокремлених підгруп респондентів.

У підсумку, емпірично встановлено і теоретично обґрунтовано, що у процесі персональної молитви як звертання до Бога найчастіше есплікється гармонійна комунікативна трансакція «Дитина/Батько», бо майже для третини респондентів Бог виступає «люблячим Батьком». Отримані результати небезпідставно можна розглядати як один із наслідків і проявів сучасного кризового стану всього суспільства, коли в контексті хронічної та глобальної недовіри до будь-якої влади частково нівелюються та нігілізуються й віковічні сакральні цінності, а Бог починає сприйматися в образі байдужого «Батька» чи надміру ліберального «Управлінця».

Дослідження Романа Дубровського побудоване на тезовому твердженні про те, що важливим смисловим стрижнем літератури про війну неодмінно є опозиція «Свій – Чужий». Причому, як підкреслює наш фахівець, названа дихотомія не є тотожною протиставленню «Побратим – Ворог», бо поняття «Чужий» передбачає позицію позазнаходження відносно певного окресленого «свого» аксіологічного простору. Відтак «Чужим» є той, хто не сповідує визначених пріоритетів тієї чи іншої суспільної групи чи суспільства загалом.

Це стосується і літературних творів, присвячених зіткненню внутрішньої воєнної сили (народу, держави) та сили зовнішньої (агресора, завойовника, нападника), що відображено у мілітарній прозі про Другу Світову війну. Герої таких творів часто опиняються в ситуаціях, де стикаються нерівні сили – їм доводиться мобілізувати весь свій дух, включати інстинкт самозбереження, щоб захистити себе в

екстремальних умовах і не зашкодити загальній справі.

Автор статті звертає увагу на цікавий момент: поняття «Свій=Побратим» протистоять два поняття («Чужий=Ворог» і «Свій(?)=Ворог»). В останньому випадку йдеться про зрадників, образи яких у художній прозі вибудовуються за різними психолого-поведінковими моделями: від співчутливо-дидактичної тональності, зображення «блукаючої душі», маргінала – до показу психічно невірноваженого покидька з неконтрольованою жагою до вбивства. «Чужий» і «Зрадник» у тексті художнього твору набувають певних психолінгвістичних маркерів через мовленнєвий код. Характерно, що «Зрадник» на психолінгвістичному рівні поєднує риси «Свого» і «Чужого», співвідношення яких залежить від налаштованості автора щодо творення тієї чи іншої моделі особистості.

Метою свого дослідження науковець визначив виявлення складових психолінгвістичного портрета зрадника в українському художньому літературному дискурсі воєнної прози – це набуває актуальності у зв'язку з обґрунтованим розвитком сучасної мілітарної прози про події АТО/ООС на Сході України, автори якої орієнтуються на художні досягнення своїх попередників. У статті для вивчення різних рівнів психологічного портрета зрадника в художніх текстах для аналізу обрано найбільш показові твори української мілітарної прози другої половини ХХ століття: кіноповість «Україна у вогні» Олександра Довженка, роман «Дім над кручею» Ігоря Качуровського, роман «Віхола» Юрія Мушкетика, роман «Земля під копитами» Володимира Дрозда. Такий підбір текстів надав аналізу характеру різностороннього, бо тут йдеться не лише про різнопланові за змістовим і жанровим рівнями твори, а й про твори, написані авторами, котрі перебували по різні сторони ідеологічної «залізної завіси».

На основі розглянутих психолінгвістичних портретів у згаданих літературних текстах виокремлено певні типи образів зрадників із відповідними мовленнєвими маркерами: пристосуванець (орієнтується на задоволення власних фізіологічних потреб і потреб особистої безпеки), слабодух (залежить від психологічної та фізіологічної нездатності обійтися без задоволення таких потреб, від страху перед власною загибеллю чи фізичним боєм) і каратель (перебуває під впливом патологічної жаги помститися співвітчизникам за завдані ними збитки). Останній тип – це тип зрадника осмисленого з чіткою системою негативних орієнтирів, які визначають усвідомлену мету його зради – помсту і самоутвердження. В той же час пристосуванець намагається знайти на війні хоча б мінімальну вигоду для себе, а слабодух боїться війни і прагне врятувати себе навіть ціною зради. Автор переконалий, що проблема формування лінгвістичного портрета зрадника залишається малодослідженою у вітчизняній літературознавчій науці, а тому створює обшир для майбутніх студій.

СВІТЛІЙ ПАМ'ЯТІ МИТЦЯ

Юлія Янчук

Пішла у засвіти людина-легенда, людина-епоха нашого міста – Ніл Григорович Зварунчик. Митець із невичерпним щирим гумором, козацьким характером, який міг прості дерев'яні ночви перетворити у витвір мистецтва, а в картині залишити частинку загадкової душі.

В роботах художника продовжують жити майстерно виведені пензлем тихі вулички Кременця і давно знищені та забуті архайчні колоритні будиночки. Ніл Зварунчик і надалі буде продовжувати їх малювати, але вже зі значно вищого ракурсу. Поруч із Богданом Романюком, Анною Мацегрою та іншими митцями нашого краю, які тепер розписують на небесних мольбертах хмари...

Павло Старух
ПІШОВ, ЩОБ МАЛЮВАТИ НЕБО
(Пам'яті Н. Зварунчика)

Ще не засохла фарба на його палітрі,
Покрилися смутком друзі-олівці.
Можливо, зараз, він говорить з вітром,
Тримає пензель лагідно в руці.
Ще не завершена ця серія картин,
Що спонукала цим мистецтвом жити.
Він мав ще бути, бо одна з причин –
Душа здавалась тюбиком відкритим.
Він вже пішов, щоб малювати небо,
Вмостився на хмарині, аби там
Примхливу музу кликати до себе,
Етюди сонця надсилали нам.

Наталія Савелюк

Сьогодні проводжали останнім земним шляхом видатного Митця нашої землі Ніла Григоровича Зварунчика. Багато вже написано про нашого талановитого крайнина і багато чого ще, мабуть, варто дописати, доказати, домислити.

Я ж хочу додати лише невеличку душевну краплинку і від себе. Відучора, як тільки почула дуже сумну і передчасну звістку, одразу пішла розглядати авторську картину. Вона справді дуже пам'ятна для мене, адже подарована Нілом Григоровичем у день мого весілля. Можна сказати, свого роду мистецьке поблагословіння розбудувати міцну сім'ю у Кременці. І я вкотре і вкотре її розглядаю зі світлою Пам'яттю про видатного Митця багатющого українського краю. Тепер він творитиме на Небесах, а діти, онуки, країни, маючи і щем, і гордість у серці, молитимуться за душу дуже хорошої Людини. Поминаємо...

Інформація сайту Кременецької міської ради:

«У Кременці та далеко за межами Ніла Зварунчика знали не лише як митця, а й як щиро, товариську, веселу людину.

Художник від активне творче життя. Ніл Зварунчик є автором скульптур міського парку у Кременці, меморіальних таблиць, оформив музей у школі села Вілія Шумського району. Організатор п'яти персональних виставок. Займався реставрацією пам'ятника Богдану Хмельницькому та його встановленням. Брав активну участь в оформленні міста до святкових та ювілейних днів. 25 липня 2005 року Міністерством культури і мистецтва України нагороджений почесною відзнакою за досягнення в розвитку культури і мистецтва.

Розділяємо тугу та біль втрати із родиною, друзями та колегами по творчому цеху. Щиро співчуваємо втраті. Нехай Господь прийме душу Ніла Григоровича у свої лагідні обійми».

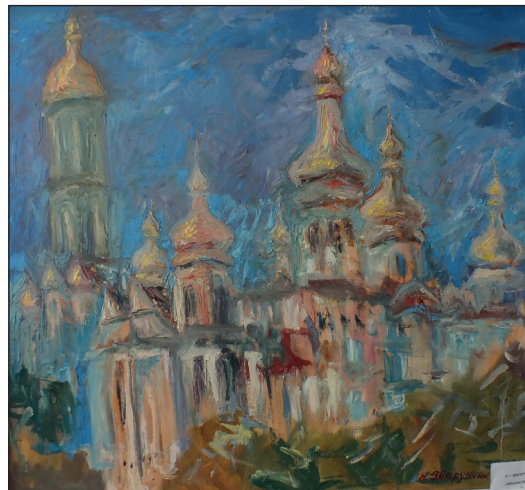
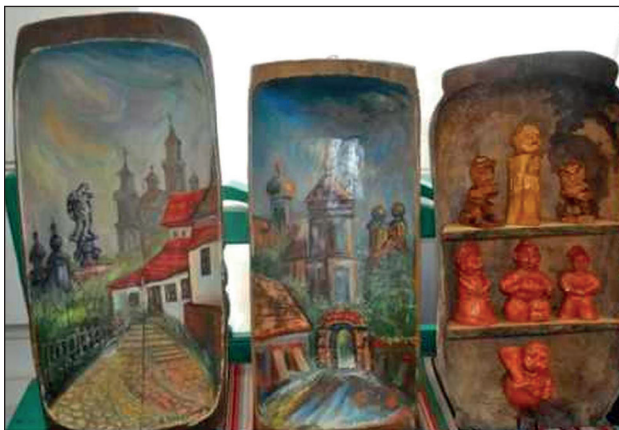

Фото з архіву Богдани ГУМЕНЮК

Із життєпису

Художник кременецького чоловічого мистецького гурту «Гладушик», майстер народних художніх промислів, народний майстер живопису Ніл Григорович Зварунчик народився 10 серпня 1944 року в с. Млинівці Кременецького району. Навчався в Буданівському СПТУ за спеціальністю «Механік-комбайнер».

Після закінчення Вишницького училища прикладного мистецтва працював на Козівській фабриці госптоварів, де розробляв взірці сувенірів. З 1971 року – викладач Кременецького педагогічного училища. 1981-го перейшов у Кременецьку художню майстерню художником-оформлювачем. Неодноразово брав участь у районних, обласних, республіканських і міжнародних виставках (Польща, Болгарія, Чехія, Росія, Москва, Санкт-Петербург).

Працюючи старшим художником у художній майстерні, Ніл Григорович одночасно навчав дітей у художній студії Районного будинку культури. Він творив у таких видах декоративно-ужиткового мистецтва, як різьблення по дереву, гончарство, в жанрах образотворчого мистецтва: скульптура, графіка та живопис.

Лауреат міжнародного конкурсу «Сувенір другу» (1979 р.), присвяченого 30-річчю Всесвітнього руху прихильників миру. Нагороджений медаллю народної творчості, грамотами, дипломами.

З 1989 по 2010 рік був учасником міжнародних пленерів «Польща-Україна». 1995 року заснував і очолював гурт «Гладушик», з яким презентував виставки у Почаєві, Кременці, Рівному, Луцьку, Тернополі, обласних музеях, Національній спілці художників України.

2002 року отримав атестацію як «Народний майстер живопису».

Твори автора: різьблення – «Гномики» (1976), «Квінтет» (1985), декоративно-паркова скульптура (1986), декоративна група «Рева та стогне Дніпр широкий» (1989), іконостаси (1990–2005); металопластика: меморіальні таблиці – Б. Харчуку (1976), Ю. Виливчуку (1990), Т. Чацькому (2001); в'язний знак у м. Кременець (1990); погруддя Г. Колонтая (2000); кераміка – «Козачок» (1980), «Бандурист» (1981), «Я гуляю» (1982), «Гармоніст» (1987), «Мадонна» (1988), «Баба Мокрина» (1989); живопис – «Старий Кременець» (1980), «Весна в Кременці» (2002), «Магнолії в цвіту» (2003), «Будинок Пржевальського» (2007), «Вулиця Ліцейна» (2009).

У 2009 році був запрошений на відкриття музею у Перемишль (Польща), де подарував свою роботу «Місто Кременець» (олія).

До складу «Гладушика» входило семеро кременецьких митців: Ніл Зварунчик, Валентин Величко, Володимир Прохоров, Олександр Пташкін, Богдан Романюк,

Володимир Стецюк і Жанна Трішук. Лейтмотивом їхніх робіт є оспівування краси Кременця та його околиць. Живописці були учасниками міжнародного пленеру в Польщі (2004). Проводили спільні виставки (2004, 2009) з жіночим мистецьким гуртом «Палітра» у Тернопільському обласному художньому музеї.

Персональні виставки: до 200-річчя Кременецького ботанічного саду, до 200-річчя Юліуша Словацького, 60 акварелей (2009), в Музеї Ю. Словацького.

Картини художника відомі чи не в усьому світі. Його роботи є у приватних колекціях Києва, Львова, Сімферополя, Варшави, Рязева, Кракова, Катовіце, Москви, Вологди, Оренбурга, а також у Канаді, Австралії, Аргентині, Ізраїлі, Італії, Монголії, Кореї, Ірландії.

...І вічною світлою пам'яттю в наших серцях.

КУЛЬТУРА АКАДЕМІЧНА – КАТЕГОРІЯ ВІЧНА

Анатолій БАГНЮК

У Сумському державному педагогічному університеті ім. А.С.Макаренка відбулась III Міжнародна науково-практична інтернет-конференція молодих учених, аспірантів і магістрантів «Академічна культура дослідника в освітньому просторі: європейський та національний досвід». Форум підготували Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, Кафедра ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття» та Програми Еразмус+ в Україні, Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Богдана Хмельницького, Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки, Мовно-інформаційний фонд НАН України та науково-освітні інституції Польщі, Словаччини, Узбекистану, Казахстану, Вірменії, Китаю. Конференція проходила на базі Лабораторії використання інформаційних технологій в освіті, а основну організаційну роботу виконали науково-педагогічні працівники кафедри педагогіки університету-господаря.

Учасники конференції обмінялися фаховою інформацією та науково-педагогічним досвідом формування академічної культури дослідника в системі освіти, популяризували результати наукових досліджень магістрантів, аспірантів, докторантів, молодих учених, співробітників освітньої і науково-дослідницьких інституцій, аналізували шляхи і форми активізації участі молодих учених в інноваційних наукових дослідженнях на засадах академічної доброчесності. Інтернет-зібрання науковців проходило у рамках Проекту «Європеїзація докторських програм у галузі освіти на засадах інтердисциплінарного та інклюзивного підходів».

Оргкомітет конференції очолювала перший проректор Сумського ДПУ ім.А.С.Макаренка, професор Любов Пшенична. До його складу увійшли ректор університету-господаря, професор Юрій

наукової зміни.

Більше 300 учасників наукового форуму об'єдналися у 7 тематичних секцій, де вивчали інновації у докторській підготовці, академічну культуру й етику у вищій освіті та робили акценти на особливостях європейського і національного підходів. Окремо йшлося про академічну комунікацію, культуру наставництва. Особлива увага приділена академічній мовній особистості, процесу формування основ академічної культури у закладах вищої та загальної середньої освіти. Цікавими були виступи про менеджмент академічних освітніх проектів. Науковці актуалізували проблеми досліджень в галузі лінгвістики та лінгводидактики у сферах літературознавства, мистецтвознавства, соціальних комунікацій та в царині професійної освіти й освіти дорослих.

На пленарному засіданні були представлені 34 тематичні доповіді. Перед онлайн-аудиторією виступили перший проректор Сумського ДПУ ім. А.С.Макаренка, професор Любов Пшенична (проблеми академічної доброчесності), професор НПУ ім.М.П.Драгоманова Любов Мацько (мовна особистість у культурно-освітньому просторі), професори Сумського ДПУ ім.А.С.Макаренка Аліна Струєва (наукова доброчесність у європейському просторі досліджень), професор Університету Лан-Чжоу (Китай) Валентина Статівка (культура й етика у вищій освіті), завідувач Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття», професор Галина Сотська (підготовка докторів філософії в Україні), науковий співробітник Інституту славістики (Польща) Роман Тимошук (міжнародна співпраця у формуванні академічних словників), керівник Загальноукраїнського центру словникарства НАН України Маргарита Надутенко (взаємодія закладів вищої освіти і Національної академії наук України), професор Тель-Авівського університету

ЩОБ ЖИЛА ПАМ'ЯТЬ

У свято Трійці, в День Святого Духа, поминають померлих, тому представники місцевої влади і зокрема науковець і громадський діяч, доктор історичних наук, професор кафедри української філології та суспільних дисциплін нашої академії Ірина Скакальська вшанували Героїв Небесної Сотні. На могилі нашого земляка, Героя України Сашка Капіноса зібралася родина, односельці, громадськість і було відправлено панахиду. У наших серцях має завжди жити пам'ять про безсмертний подвиг Героїв – захисників нашого мирного неба.

випала доктору історичних наук, професору кафедри української філології і суспільних дисциплін нашої академії Ірині Скакальській, яка поділилася своїми міркуваннями щодо комунікації викладача і студента в умовах дистанційної освіти. Наш науковець наголосила на важливості використання всіх можливих інноваційних інструментів спілкування (електронної пошти, блогів, чатів, відеоконференцій) і підкреслила, що при дистанційному навчанні необхідно приділяти особливу увагу спілкуванню в мережах, оскільки пізнавальна і творча співпраця викладача і студента позитивно позначається на ефективному засвоєнні знань майбутніми фахівцями. Її міркування щодо академічної комунікації розвинули і доповнили професор Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини Інна Осадченко, доцент Мелітопольського державного педагогічного університету ім.Богдана Хмельницького Тетяна Шарова, доцент Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти Михайло Жук, доцент Національного університету водного господарства і природокористування Майя Дзюба й інші науковці.

У секційному режимі українські та зарубіжні фахівці вирішували питання та проблеми етики наукового спілкування, вимірювання якості освіти, освітньої роботи з особливо обдарованими дітьми, соціально відповідальної поведінки фахівця, педагогічної толерантності та професійної майстерності викладача закладу вищої освіти, формування глобальної компетенції викладача, методології та методики реалізації комунікативної та компетентної парадигми у системі вищої та післядипломної освіти, співвідношення інноваційної діяльності та інформаційної культури дослідника. Окрема розмова йшла про різні складові забезпечення якості вищої освіти. Навіть ішлося про плагіат ідей в академічному середовищі, про етику наукового спілкування, про взаємозв'язок компетентності та комунікації, про гендерний аспект освітнього процесу, про позити-

ви та негативи цифрового формату освіти й академічної комунікації. Значна увага була приділена конкретним методичним аспектам освітнього процесу у вищій та загальноосвітній школах.

На трьох дискусійних платформах обговорювалися питання змістового наповнення освітніх компонентів, освітньо-навчальних програм з української та англійської мов. Науковці висвітлювали конкретні освітньо-наукові програми спеціальності «Наука про освіту». Своє бачення згаданих нормативних документів продемонстрували 57 фахівців.

Важливим елементом інтернет-конференції стали майстер-класи «Мовленнєва майстерність учителя» (Олександр Лавриненко, НАПН України), «Застосування корпусних технологій у вивченні творчості Тараса Шевченка» (Максим Надутенко, НАН України), «Академічна культура педагога-дослідника» (Олена Семенов, Сумський ДПУ ім. А.С.Макаренка); мистецький майстер-клас (Світлана Калашник, Сумський ДПУ ім. А.С.Макаренка). Оригінальний та актуальний майстер-клас «Правовісні читання: на шляху до єдності країни» підготували студенти факультету іноземної і слов'янської філології університету-господаря.

Госте форуму ознайомили із перспективними проектами Лабораторії «Академічна культура досліджень в освітньому просторі»: «Нові виміри академічної співпраці», «Мовна культура дослідника», «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність», «Інновації у підвищенні кваліфікації фахівців», «Формування української мовно-комунікативної та ІКТ-компетентності учнів», «Культура редагування наукових текстів (вебінар для аспірантів, магістрантів, студентів)».

Учасники конференції в такому ж дистанційному режимі змогли долучитися до культурної програми форуму: вони послухали концерт старовинної та сучасної музики у Сумській обласній філармонії, подивилися виставу «Лісова пісня» у Сумському академічному театрі ім. М.С.Щепкіна.

Лянной і проректор з наукової роботи, професор Віталій Шейко, експерт Програми Еразмус+ в Україні, професор Петро Крайнік, керівник лабораторії «Академічна культура дослідника в освітньому просторі», професор Олена Семенов, провідні науковці закладів вищої освіти України та група представниківолододі

(Ізраїль) Ілля Левін (досвід застосування інновацій в освіті), професор Білоруського технічного університету Дмитро Лук'янов (досвід використання соціальних мереж).

Честь виступити на пленарному засіданні такого престижного наукового форуму спільно з фахівцями національних і зарубіжних науково-освітніх інституцій

КРЕМЕНЕЦЬКЕ ДУХОВНЕ УЧИЛИЩЕ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ ВОЛИНИ

Юлія Кононьук

На початку ХХ ст. на Волині існували чотири чоловічі духовні училища: Кременецьке, Клеванське, Мелецьке та Житомирське. Перше з них було найстарішим. Витоки його сягають другого десятиліття ХІХ ст.

З кінця ХІ ст. в Острозі діяла заснована князем Василем-Костянтином Острозьким знаменита академія. 1649 р. внучка фундатора Анна-Алоїза Ходкевич відкрила замість неї єзуїтський колегіум. Після розпуску 1773 р. ордену єзуїтів його садибу зайняли монахи василіанського ордену. Після переходу Волині в результаті поділів Речі Посполитої під владу Росії василіанський монастир закрили і передали його споруди Православній церкві. Тут розмістилися резиденція єпископа, духовна консисторія, Волинська духовна семінарія та відкрите пізніше чоловіче духовне училище.

Другий із цих закладів духовної освіти заснований 26 вересня 1817 р. під назвою «Острозьке духовне повітове і парафіяльне училище». Наприкінці ХІХ ст. архів училища містив кілька справ за вересень 1817 р. Систематично починався з перших днів січня 1818 р. У справах архіву був указ Волинської духовної консисторії від 10 жовтня 1818 р. про заснування на Волині трьох парафіяльних училищ, де згадано існуюче вже при семінарії «парафіяльне» училище. Якщо тоді було «парафіяльне» училище, то повинне було існувати й «повітове». Далі в ж указі сказано, що нові училища повинні безпосередньо залежати «від перебуваючого на правах ректора повітового і парафіяльного Острозьких училищ доглядача, протоієрея Кипріяна Суковського». Як бачимо, Суковський прямо названий в указі «доглядачем повітового і парафіяльного Острозьких училищ».

Острозьке духовне училище відкрилося в спільних із Волинською духовною семінарією спорудах православного Преображенського монастиря.

З першого ж року існування при училищі було відкрито два дозволені штатами того часу класи – вище й нижче відділення з дворічним курсом навчання в кожному. Всі, хто вступив в училище, значилися у відомості за другу половину 1817 р. (налічувалося 412 учнів); по відділеннях їх розподілили так: у нижньому 220, а у вищому – 192 учні. За віком між ними були і діти, і дорослі юнаки – від 10 до 21 року, були й такі, що вступили на навчання ще 1806 р. Найбільший відсоток учнів складали, звичайно, діти духовних служителів, за ними йшли діти чиновників, дворян і міщан – від трьох до чотирьох відсотків у кожній із груп.

Класні заняття розпочиналися о 9 годині ранку, тривали до 12, а о 15 годині поновлювалися й тривали до 18 години.

В училищі викладали наступні предмети: російська і слов'янська граматики, розлогий катехізис, латинська мова й грецька мова, церковний устав, 1-ша частина арифметики та ін. (нижче відділення); розлогий катехізис, священна історія, латинська й грецька мови, церковнослов'янська мова, 2-га частина арифметики та загальна і російська географія (вище відділення).

З перших учителів вищого відділення училища відомі Іван Моссаковський і Павло Вакулович, а нижчого – Григорій Кошпетовський та Андрій Саворовський. Усі вони були випускниками Волинської духовної семінарії. Моссаковський викладав грецьку мову та загальну й російську географію, Вакулович – катехізис, священну історію, 2-гу частину арифметики й латинську мову, Саворовський – 1-шу частину арифметики й грецьку мову, а Кошпетовський – російську, церковнослов'янську й латинську мови, розлогий катехізис, церковний устав та деякі інші дисципліни.

Першим наглядачем на правах ректора Острозького повітового і парафіяльного училища був випускник Київської духовної академії, колишній професор Волинської духовної семінарії старокостянтинівський протоієрей Кипріан Суковський (1817–1835). На ньому лежали обов'язки точного виконання розпоряджень правління семінарії. Крім повітового, йому підпорядковувалися всі 5 парафіяльних училищ Волині – в містах Острозі, Ковелі (з 1818 р.) й Бердичеві (з 1819 р.) та селах Загайці (з 1818 р.) й Клишці (з 1818 р.).

Загалом в Острозькому повітовому училищі було 5 службовців: доглядач і 4 вчителі, один з яких – старший викладач вищого відділення Моссаковський одночасно був інспектором, але без додаткової платні за виконання цих обов'язків.

У 1821 р. Преображенський монастир в Острозі, в якому знаходилися Волинська духовна семінарія та духовні училища, став жертвою пожежі, що охопила все місто. Учні повітового й парафіяльного училищ, яких разом із семінаристами було понад 700 душ, продовжували збиратися на навчання в обгорілі приміщення. Через природні умови тижнями навчання не проводилося. Шукаючи собі житло, учні училища та семінаристи винаймали в місті 75 квартир. Нарешті, у 1824 р. в князя Антонія Яблоновського найняли одинадцятикімнатний будинок, куди перемістилася семінарія, та один із поверхів замку, де розмістили бібліотеку. В 1825 р. князь Яблоновський виділив під училище свої будівлі в містечку Аннаполь, куди й перемістилися всі, хто працював та навчався в духовному училищі. Надані князем приміщення не були призначені для нормального навчання в них такої кількості учнів, та через відсутність кращих Острозьке духовне училище перебувало в них понад 13 років. У цей період часто бували самовільні відлучення учнів до батьків та в інші місця. Бували випадки, що

поліція знаходила втікачів у корчмах за 20-30 верств від Аннаполя.

У червні 1838 р. з'явився указ про переміщення Острозького духовного училища до Кременця. Волинська духовна семінарія була перенесена сюди ще в квітні 1836 р. У серпні 1838 р. Острозьке духовне училище разом із штатом службовців, 10 учнями-сиротами, усім майном, архівом, бібліотекою та господарським інвентарем прибуло до Кременця й розмістилося у відведеному йому корпусі в садибі, яку займала вже духовна семінарія. Так завершилося кочове життя відкритого в Острозі повітового й парафіяльного училища, що закріпилося на новому місці під назвою «Кременецьке духовне повітове і парафіяльне училище».

Прошло кілька років, перш ніж Кременецьке духовне училище стало більш-менш упорядкованим закладом освіти, оскільки зміни були пов'язані з великими витратами. Перед виїздом з Аннаполя наявні господарські й навчальні приладдя довелося за безцінь продати на аукціоні.

Перед переводом навчальних закладів з Аннаполя в Кременець при правлінні Волинської духовної семінарії було створено спеціальний будівельний духовний комітет, в обов'язки якого входило, між іншим, забезпечення вихованців Кременецького духовного училища в наданому йому колишньому василіанському корпусі житловими приміщеннями, кухнею, пекарнею, та за браком коштів на облаштування училища цей комітет нічим себе не проявив.

Будівля, в якій розмістилося училище, була величезна, приміщення великі, але цілком не пристосовані для навчально-

виховних цілей. Потрібні були ремонт, перебудови та приладдя, і за це все для слід було заплатити чималі кошти. А училищу виділяли на рік тільки 400 рублів на утримання будинку, опалювання, освітлення, канцелярію, прислугу і т. п. Училище мало до 20 000 рублів в 5% білетах Московської ошадної каси, відсотки з яких призначалися на утримання будинку та на утримання «бурсаків», тобто вихованців, які навчалися на державний кошт. Адміністрація училища дуже ощадливо розпоряджалася цією сумою, тому щорічно за обома статтями буди значні залишки грошей. Та щоб витратити значну суму на облаштування училища із згаданих відсоткових коштів, потрібен був спеціальний дозвіл синоду. Адміністрації училища доводилося обходитися власними коштами, тому минуло ще кілька років, поки заклад отримав належну організацію.

14 липня 1843 р. синод затвердив порядок збереження й огляду грошових сум училищ, за яким на початку місяця адміністрація закладу повинна була проводити огляд училищної скарбниці, під час якого складалася відповідна відомість, яка передавалася семінарському правлінню, а звітти направлялася в синод. Рішенням синоду від 18 квітня 1844 р. керівництву училища дозволялося зберігати кошти в казначействі, якщо це було необхідно.

За рішенням «Західного комітету» від 7 квітня 1864 р. службовцям духовних закладів освіти на Правобережній Україні до одержуваних ними коштів додавалася допомога в розмірі 50% окладу.

У лютому 1866 р. волинський архієпископ Антоній передав 133 руб. 38 коп., виділені синодом в допомогу службовцям Кременецького повітового училища із загальної суми 500 рублів на всі повітові училища єпархії. Службовці училища отримали доплати в межах від 16 руб. 77 коп. до 25 руб. 30 коп.

У 1866 р. волинський архієпископ Антоній глибше зацікавився станом матеріального добробуту училища. Він писав ректору семінарії: «Турбуючись утриманням училища та вихованців Волинської семінарії і підпорядкованих їй училищ, пропоную ректору семінарії скласти кошторис витрат, необхідних для покращення їх побуту, і запросити ректора Кременецького училища Гуглинського прибути до мене 31 січня для наради по цій та інших справах стосовно семінарії та училищ». За «Актом від 2 лютого 1866 р.», складеним духовенством єпархії через обране ним представництво, 24 квітня того ж року затвердженим у синоді, були визначені наступні джерела збільшення засобів утримання освітніх закладів Волинської єпархії: залишок «свічкового доходу»; 30 коп. від кожного шлюбу; 2% збір із подвоєної проти штатної суми заробітної плати. Крім того, на прохання Антонія церковні інституції дали згоду на щорічні пожертви на духовну освіту: архієрейський дім – 10 руб., Почаївська лавра – 200 руб., Тригірський мона-

стир – 75 руб., Дерманський монастир – 112 руб., Мелецький монастир – 150 руб., Володимирський монастир – 25 руб., Любарський монастир – 15 руб., Загаєцький монастир – 100 руб. і Загорівський монастир – 25 руб. Доходи за 1–3 статтями поступали у Волинську духовну консисторію і використовувалися на утримання адміністрації та учнів, а доходи з пожертв надсилалися в правління семінарії і за наказом єпархіального архієрея розподілялися між училищами. Таким чином, з ініціативи архієпископа Антонія духовенство Волині було залучене до участі в утриманні Кременецького духовного училища.

Указом імператора від 14 травня 1867 р., поширеним на духовні навчальні заклади Волині 1872 р., на місцеве духовенство були покладені всі витрати на утримання училищ, за винятком заробітної плати штатним особам. Для початку потрібно було відшукати кошти. Зобов'язання займатися цим було покладено на місцеве духовенство, котре скликало з цією метою три окружні училищні з'їзди: два в 1871 р. та один у січні 1872 р. На з'їзді окружного училищного духовенства 26-27 січня 1872 р. була визначена вартість утримання училища в 1872 р. в 11 575 руб. Через неможливість покрити ці витрати з установлених раніше трьох джерел (пожертви духовенства, 10% з церковних сум, 30 коп. від кожного шлюбу) з'їзд відкрив два додаткові джерела прибутків: 3-6-рубльовий внесок кожної замочної церкви; 3-копійчаний збір із десятини церковних земель, що перебували в користуванні причту. Останні два джерела були затверджені синодом, і з'їзд, який відбувся 1873 р., постановив стягувати суми за цими джерелами доходів з 1874 р.

До 1872 р. у Волинській духовній консисторії знаходилися наступні кошти на утримання Кременецького училища: свічковий збір до 1 січня 1871 р. – 2056 руб. 155 коп.; 10% з церковних сум за 1871 р. – 2357 руб. 48 коп.; 2% з пожертвувань приставів до 1872 р.; 30 коп. шлюбних зборів того ж року – 5839 руб. 74 коп. – всього 10 253 рублів 40 коп. Вся ця сума, за винятком 16 руб. 37 коп. на поштові витрати, тобто 10 237 руб. у 1872 р. була вислана консисторію в правління училища.

З кожним роком від духовенства єпархії на утримання училища потребувалося все більше й більше коштів. У 90-х роках ХІХ ст. річне утримання Кременецького училища обходилося йому в межах від 20 до 25 тисяч рублів. Так, наприклад, у 1893 р. на утримання училища в середньому витрачалося 24 443 руб. 61 коп., а в 1895 р. – 21 887 руб. 30 коп.

Не менше турбот лягало й на адміністрацію училища. Потрібно було займатися складанням плану будівель і кошторису щорічних витрат на утримання училища, щоб з'їзд духовенства міг вирішити питання про джерела фінансування закладу. Складання планів будівель було доручено військовому інженеру Івану Семеновичу Ербергу.

З ініціативи экс-наглядача училища І. Пігулевського 1885 р. при закладі виникло Товариство допомоги малозабезпеченим вихованцям училища. Статут його був затверджений міністром внутрішніх справ. Фонд Товариства складався з добровільних внесків почесних і дійсних членів, при цьому внески деяких учасників були чималі. Так, наприклад, колишній вихованець Кременецького училища та один із найкращих випускників Волинської семінарії вікарій Київської єпархії канівський єпископ Сильвестр, надіслав у фонд 200 рублів. Поступили доволі чималі внески і від інших учасників Товариства. За постановою училищно-окружного з'їзду духовенства 1888 р., щорічно в Товариство поступали внески від церкви та від духовенства. Станом на початок ХХ ст. фонд Товариства перевищував 2500 рублів.

Товариство допомагало малозабезпеченим вихованцям одягом, взуттям, вносило замість них плату за прожиття в гуртожитку тощо. Річні витрати Товариства зазвичай коливалися від 150 до 300 рублів, а інколи й більше. Складання звіту про річні витрати Товариства в останнє десятиліття за бажанням училищно-окружного з'їзду духовенства 1891 р. було приурочено на другу половину грудня, коли збереться з'їзд окружного духовенства. Втім, звіт Товариства заслухали аж 23 січня 1900 р.

З цього звіту випливає, що від 1898 до 1 січня 1899 р. в касі Товариства перебувало 97 рублів 74 копійки готівкою та 2400 рублів паперами, всього 2497 рублів. В 1899 р. в касу поступили готівкою 682 рублі 81 копійка, а використано за рік 463 руб. 57 коп. Станом на 1 січня 1900 р. в касі знаходилося 316 рублів готівкою і 2400 рублів паперами, разом 2776 рублів. 1899 р. рада Товариства виділила на потреби вихованців 449 рублів. Таким чином, завдяки наростаючим коштам Товариство змогло витратити на благодійну діяльність більше коштів.

Протягом 1907 р. від меценатів Кременецького училищного округу надійшли такі кошти: від благочинного Кременецького міського округу за 1907 рік – 16 руб.; від благочинного 1-го округу Кременецького повіту за 1907 рік – 21 руб.; від благочинного 2-го округу Кременецького повіту за 1906 рік – 28 руб.; від благочинного 4-го округу Кременецького повіту за 1906 р. – 21 руб.; від благочинного Заславського збору від соборної церкви – 1 руб. 10 коп.; від благочинного Заславського міського округу збір за 2-гу половину 1906 р. – 7 руб., а за 1-шу половину 1907 р. – 5 руб.; від благочинного Старокостянтинівського міського округу – 13 руб.; від благочинного Старокостянтинівського собору та соборної церкви – 2 руб.; від викладача училища Павла Чистосердда – 30 руб. залишкових коштів на купівлю географічних карт для учнів третього і четвертого класів.

(Закінчення у наступному номері)

ВОНИ БУЛИ УЧНЯМИ КРЕМЕНЦЯ

Назар БАГНЮК

(Закінчення. Початок у номері 1-6)

Ефективною була система практичної професійної підготовки вихованців. Упродовж перших двох років функціонування навчального закладу при ньому відкрили дві професійних школи: школу землемірів (по-нинішньому – землевпорядників), що для аграрного характеру Волинського краю було особливо важливим, і школу механіків, яка готувала необхідних фахівців для місцевих економічних потреб (проекування і будівництво доріг і мостів, дамб і млинів, виготовлення сільського господарських знарядь). З цього видно, що програма школи механіків виходила за рамки звичайного розуміння механіки, а поширювалась на проектування, будівництво, водне господарство, на засоби обслуговування сільського господарства, в тому числі на переробку сільгосппродукції. Особливістю школи землемірів було те, що вона фінансувалася царським урядом, і це зобов'язувало її випускників мінімум два роки відпрацювати затрачені державою кошти у відповідних структурах (на фаховій посаді землеміра у повітовому чи губерньському управлінні). Школа механіків фінансувалася за рахунок місцевих коштів, тому її випускники мали більшу свободу вибору місця роботи, але тільки у погодженні з місцевою владою. Потрапити на навчання до цих шкіл було досить складно: це можна було зробити тільки після чотирьох років навчання у гімназії чи після закінчення повітової школи. Існувало обмеження віку: 15 – 20 років. Враховувалася також відповідний фізичний і моральний стан, що треба було підтвердити довідкою про стан здоров'я та подати рекомендацію щодо власної моральної поведінки. Та на цьому випробування не закінчувалися: після піврічного навчання влаштовували селекційний екзаме́н, під час якого визначали, в якій мірі майбутній фахівець засвоїв ази своєї професійної науки, і при недостатньому рівні його відрахували зі школи. Після закінчення школи майбутні землеміри складали підсумковий екзаме́н, а випускники школи механіків захищали дипломну роботу, що полягала у виготовленні моделі відповідної машини чи іншої технічної конструкції. Кращі моделі зберігались у навчальному кабінеті як взірці для наступних поколінь учнів. Як бачимо, у підготовці сучасних студентів технологічних спеціальностей помітні сліди та вплив навчальної методики двохсотлітньої давності: фахові підсумкові екзамени, моделювання, захист дипломних робіт. Так і хочеться зробити висновок, що студент – категорія вічна, а його доля невіддільна історичним і соціальним змінам.

Крім потужного інтелектуального впливу наставників, учні Волинської гімназії, а потім і ліцею, поповнювали свої знання, розширювали науковий і громадянський світогляд участю в різних формах позанавчальної діяльності. В гімназії діяло «Товариство молоді Волинської гімназії», яке згідно зі Статутом організувало заходи, спрямовані на духовне вдосконалення гімназистів, на розвиток їх талантів, насамперед літературного хисту через «написання віршів і прозових творів». Діяв також гурток «Товариство тих, хто вправляєється у правильному мовленні і писанні», який іще називали «Товариством друзів наук у Кременці». Зібрання цього гуртка проходили по п'ятницях. Там гімназисти – члени «Товариства...» – читали власні твори, оприлюднювали наукові реферати, вели дискусії. Навіть є згадки про таємну учнівську літературну організацію. Не була оформлена організаційно, проте активно здійснювалась творча мистецька робота: гімназисти навчалися музики та співів, танців і малювання – і робили це не стільки для самих себе, скільки для поширення цих видів мистецтва серед місцевого населення. Вони співали у хорах, давали світські концерти, забезпечували музично-хорову складову богослужінь, влаштовували аматорські театральні вистави, брали участь у художніх пленерах. Є інформація про те, що виручені за свою мистецьку діяльність кошти гімназисти передавали вбогим громадянам міста. Тадеуш Чацький започаткував «Педагогічне товариство», до якого залучалися старші гімназисти і яке було покликане підготувати випускників гімназії до виконання функцій домашніх вихователів. Діяло «Товариство юнаків Волинської гімназії», Статут якого підготував також особисто Т.Чацький. Кілька років існувало «Товариство друзів науки», в рамках якого викладачі та старші гімназисти читали лекції для учнів гімназії та для мешканців міста. Функціонувало «Товариство добротності», члени якого займалися філантропічною діяльністю, зокрема допомагали матеріально найбільш бідним учням гімназії, насамперед тим, які завершували навчання і вступали у самостійне життя, та не мали належних засобів для життєвого старту. Це товариство складалося виключно з учнів гімназії. Участь гімназистів у різних формах позанавчальної діяльності, залучення їх до громадських добровільних товариств сприяли розширенню світогляду молодих людей, підвищенню соціальної активності, формуванню громадянської позиції.

Волинська гімназія і ліцей у Кременці, за задумом їх творців, були освітніми закладами, орієнтованими на навчання дітей і молоді – вихідців із широких верств населення, в тому числі і з незаможних родин. А щоби здібні діти із соціальних «низів» могли навчатись у відриві від домашнього середовища, їм необхідно було створити певні умови (житло, харчування, побутове забезпечення) на час перебування у

(до портрета учнів Волинської гімназії 1805 – 1819 рр.)

гімназії. Тому керівництво навчального закладу взяло курс на організацію конв'єктів – своєрідних учнівських малочисельних (до 10 чоловік) гуртожитків у приватних будинках під наглядом педагогів-вихователів. До речі, Т.Чацький не був прихильником масштабних (багаточисельних за складом мешканців) гуртожитків при навчальних закладах. До цих конв'єктів приймалися тільки діти з Волинської губернії за квотою не більше 3 чоловік із повіту. Причому на повне утримання у конв'єкті (проживання, харчування, білізна, побутово-комунальні послуги, лікування) зараховувались відмінники навчання і бідні учні з парафіяльних шкіл. Такі конв'єкти (фактично приватних гуртожитків) у перший рік заснування гімназії було тільки 4, через п'ять років – 23, а в 1812 році – 45. Конв'єкти користувалися популярністю серед батьків – і вони намагались утримати місце у фондому, тобто безкоштовному (оплачуваному освітянським керівництвом або з пожертв багатих людей) конв'єкті, що було досить нелегко за браком місць і необхідністю підтвердити потребу в конв'єкті відповідними документами, в тому числі про матеріальний стан сім'ї. Це вже тоді породжувало явище протекції – предтечі сучасної корупції, коли відповідну послугу отримували після втручання (поза законом) впливових осіб або елементарним підкупом відповідних посадовців. Таким чином, сучасна корупція – це ніяка не інновація, а давно забуте і тепер дещо перелицьоване, вигідне для окремих людей порушення закону чи норм співжиття. Проживання учня у конв'єкті давало йому одну, дуже важливу і перспективну вигоду: за умови успішного під час 8 років безоплатного навчання такий конв'єктовий випускник гімназії обов'язково 10 років працював учителем народної школи і

після цих 10 років отримував особисте шляхетство, тобто переходив у соціальний статус шляхтича, а після наступних 10 років учительської праці у статусі особистого шляхтича отримував право на спадкове шляхетство, тобто шляхтичами ставали і його нащадки. Для дітей із багатих сімей існували вільні, тобто платні, конв'єкти. Причому для гарантії якісного обслуговування та забезпечення повного комплексу послуг зі сторони власників житла гімназисти оплачували проживання у конв'єкті на весь навчальний рік наперед. Крім цього, вони оплачували частину навчальних послуг у межах самої гімназії, наприклад вивчення деяких додаткових предметів (хореографія, фехтування, музика, малювання, верхова їзда).

Об'єктивність вимагає зауважити, що поряд із позитивними змінами, які несли організаційні, а потім і реформаторські заходи Т.Чацького і Г.Коллонтая, в освітній системі зберігались негативні тенденції. Насамперед залишився недоторканим становий характер освіти, що затруднювало доступ до навчального закладу представникам незаможних мешканців краю. Становлення та функціонування шкільництва взагалі перебувало під польським впливом і не враховувало інтересів українського населення та національної культури. Поряд із процесами колонізації розгорталась русифікація культурно-духовного життя, в тому числі системи народної освіти. Склалася суперечлива ситуація, в якій найбільше страждали соціальні «низи»: з одного боку, царські чиновники сприяли польським освітнім діячам у реформуванні освіти на Заході імперії, а з іншого, розуміючи небезпеку посилення польського впливу на освітні процеси, бачили в цьому загрозу російському самодержавству і православної вірі, намагались не тільки обмежити, а й перешкодити освітньо-організаційній активності представників польської освіти і культури. Росіяни турбувалися про духовну безпеку російського самодержавства, а поляки – про збереження духовного впливу на заході Російської імперії. Внаслідок цього потерпала українська культура та українське шкільництво зокрема. Вони втрачали свої самобутні національні риси і змушені були адапту-

ватись до тогочасних політичних, економічних і соціально-культурних умов краю. За такого протистояння російських і польських тенденцій і намірів у царині освіти страждали учні – представники інших національностей, головним чином української. Це не зафіксоване, але реальне історичне правило: формат і якість вирішення проблем нинішнім поколінням відображається на долі, характері та якості життя його нащадків. Особливо чітко це правило працює в системі освіти, де наставники закладають основи майбутнього своїх вихованців. Воно дало себе знати і в період Волинського ліцею – наступника гімназії – та інших навчальних закладів, що прийшли їм на зміну. Їх усіх об'єднувала спільна ознака: навчати і виховувати молоде покоління, якому доведеться вирішувати проблеми, породжені і не вирішені наставниками.

Незважаючи на те, що Волинська гімназія офіційно вважалася загальнодоступним навчальним закладом і на це орієнтувались її засновники, становий характер формування контингенту учнів подолати все-таки не вдалося: цей контингент в основному формувався із дітей шляхетських родин, заможних міщан і духовенства. Найменше були представлені діти селян. Вихідці з місцевої шляхти складали 90% всієї кількості гімназистів. Це були діти із збіднілих шляхетських сімей, притому настільки збіднілих, що багатьом із них не вдалося закінчити навчання через матеріальну скруту родин. Царський уряд вважав, що селянські діти, навчаючись із дітьми шляхетського походження, негативно впливають на них, тому до навчальних закладів насамперед слід зараховувати вихідців із «вільних станів». Це фактично стало офіційною вказівкою щодо обмеження доступу до освіти представників соціальних «низів» і впливало на соціальну структуру контингенту кременецьких гімназистів у сторону її недемократичності. Такий підхід підтверджується тогочасною статистикою: на Волині 1 учень припадав на 21 шляхтича, на 67 міщан і аж на 4,8 тисячі селян. На жаль, це співвідношення стосувалось і Волинської гімназії.

Всі організаційні заходи, успіхи у структуруванні та творенні, упущення та невдачі у становленні нового освітнього закладу в Кременці мали безпосередній вплив на долю і життєві перспективи тих, для кого Волинську гімназію заснували, і для молоді Південної Волині в першу чергу, а також для юнацтва прилеглих до Волині регіонів. У наступні після випуску роки колишні гімназисти у повній мірі користувались можливостями, які надавали знання та навички, здобуті під час навчання. Проте були і нереалізовані можливості, бо, за задумом засновників, учні повинні були отримувати значно більше знань і фахових навичок, аніж це відбулось із причини несприятливих обставин. Насамперед ідеться про нереалізовані плани щодо відкриття при гімназії лікарської школи з вивченням хірургії, акушерства, фармації та ветеринарії. У цьому випадку після чотирирічного навчання гімназист отримував би патент лікаря, дійсний для Волинської губернії, а продовживши навчання у Віленському університеті, мав би повноцінний диплом, дійсний для всієї Росії. Однак через супротив керівництва Віленського університету, що був керівною структурою навчального округу, та фінансові проблеми кременчанам вдалося затвердити тільки спеціальність шкільного лікаря з вивченням гігієни, санітарії і частково ветеринарії. Не змогли засновники гімназії відкрити повноцінної агрономічної школи, де мали готувати агрономів, огородників, садівників і лісівників, хоча для цього були всі матеріальні підстави і потреба регіону в таких фахівцях. Головною перешкодою для реалізації згаданого задуму знову став брак фінансування. З цієї ж причини не була організована школа гувернанток, хоч у ній також існувала гостра потреба.

Сучасна педагогіка оперує таким новітнім терміном, як «соціально-педагогічна підтримка». Суть такої підтримки полягає у створенні умов школярам та студентам для успішного оволодіння теоретичними знаннями та практичними навичками, повноцінного становлення особистості, входження у систему соціальних взаємин і надання їм допомоги у вирішенні конкретних питань навчального та практично-побутового характеру. Волинська гімназія та ліцей відзначались особливою та ефективною практикою соціально-педагогічної підтримки гімназистів і ліцеїстів. Це насамперед полягало у забезпеченні умов проживання. Діти заможних батьків мешкали при монастирі чи на квартирах учителів з відповідною оплатою. Для інших були організовані конв'єкти у приватних будинках міщан із доброю репутацією, де забезпечувались належні побутові умови та відповідне харчування. Розподіл стипендій здійснювався таким чином, щоб виключити будь-які привілеї для окремих категорій гімназистів. Основним показником була якість навчання: якщо на стипендію виявлялось кілька рівноцінних претендентів, то переможець визначався за допомогою інтелектуального конкурсу за тематикою вивченого навчального матеріалу. При соціальній підтримці учнів керівництво вважало за необхідне діяти так, щоб гімназисти не відчували різниці між вихідцем із заможної чи малозабезпеченої сім'ї. Це поширювалось і на розподіл стипендій. Діяло правило, згідно з яким батьки із заможних родин на добровільних засадах здійснювали фінансову, тобто стипендіальну підтримку гімназистів із бідніших сімей.

ВОНИ БУЛИ УЧНЯМИ КРЕМЕНЦЯ

Назар БАГНЮК

(до портрета учнів Волинської гімназії 1805 – 1819 рр.)

Зі стін Волинської гімназії та ліцею вийшли декілька тисяч випускників, які своєю життєвою та професійною творчістю суттєво вплинули на формування і функціонування соціально-культурної і господарської сфер тогочасного суспільства, а також на його загальнонаціональний портрет у польському й українському секторах. Масштаби й ефективність впливу випускників визначаються рівнем і якістю їх загальноосвітньої і фахової підготовки та вмінням реалізувати свої знання після завершення навчання. Кременецькі випускники володіли цими якостями. Серед них бачимо літераторів, художників, учених, громадських діячів і тих, хто виявив себе у політичній та господарській діяльності, у сфері духовної культури та у військовій справі. Одним із перших назовемо ім'я поета і перекладача Антонія Мальчевського, котрий навчався у Волинській гімназії із дня її заснування і свій поетичний талант виявив ще на учнівській лаві. Тут навчався і літератор Густав Олізар, який почав писати вірші під впливом Алоїза Фелінського і навіть був знайомий з Адамом Міцкевичем та Олександром Пушкіним. Літературним критиком і перекладачем був випускник гімназії Ян Ординець, що належав до «Товариства учнів Волинської гімназії» і деякий час його очолював. Після навчання у Кременці він здобув філософську освіту у Віленському університеті, редагував журнали «Варшавський щоденник» і «Польський Декамерон», брав участь у Листопадовому повстанні 1830 – 1831 років.

Учнем Волинської гімназії був подолянин Тимон Заборовський, відомий як прозаїк, драматург і перекладач, співзасновник «Літературного клубу», редактор літературно-наукових часописів, автор багатьох поетичних творів, у тому числі циклу пісень «Подільські думи». Бонавентура Клембовський після завершення навчання у гімназії працював помічником видатного художника, професора Йозефа Пічмана, був близьким до родини Словацьких, вчився у Віленському університеті, де створив галерею портретів його професури. Випускник гімназії Святослав Ворцель став відомим діячем національно-визвольного руху, засновником кількох патріотичних організацій.

Якщо зробити загальний висновок, то треба наголосити, що у Волинській гімназії навчали і виховували любов до знань, шанування традицій і вірність вірі батьків, дотримання принципів національної духовної культури, формували повагу до вчителів і старшого покоління людей, почуття гордості за свій навчальний заклад і за приналежність до кременецької учнівської спільноти. Факт навчання у Волинській гімназії відіграв важливу роль і в еміграції, про що свідчать сторінки відомих «Кременецьких бесід», що публікувалися за кордоном. Відчувалась міцна і сердечна

прив'язаність колишніх гімназистів до своєї альма-матер. Випускники гімназії навіть абсолютизували свої почуття словами Тадеуша Чацького, що «нічого гіднішого за учня Кременця під Сонцем бути не може» і повторювали інший його вислів, який у нинішньому його розуміння став своєрідним брендом Волинської гімназії: «Пам'ятай, що ти був учнем Кременця».

Учні набираються духовної сили від своїх вчителів, а вихованці стають сильними духом, якщо силу духа мають їх наставники. Кременецьким гімназистам було в кого вчитися, і вони могли гордитися своїми викладачами. Одним із них був відомий філолог, автор багатьох праць з теорії та практики мовознавства Алоїзій Осінський, який тут, у Кременці, підготував «Міфологічний словник» у 3 томах, «Словник польської мови» в 14 томах, монографію «Про життя і твори Петра Скарги». З гімназистами працювали батько Юліуша Словацького, поет, викладач латинської і польської мов і літератур Евзебіуш Словацький, випускник Краківської академії, директор гімназії, математик Міхал Сціборський, фольклорист-народознавець Зоріан Доленга-Ходаковський, видатний природознавець Віллібальд Бессер, який викладав курс природничої історії, що включав ботаніку, біологію та зоологію, і який був автором багатьох об'ємних наукових праць, насамперед каталогів рослин. Однією із центральних фігур гімназії та ліцею, котрі забезпечували світоглядно-моральне становлення учнів, виступав фундатор і багаторічний директор бібліотеки Павло Ярковоцький. Його брат Войцех Ярковоцький читав елементарну математику і відзначався надзвичайною вигогливістю. Багато літ працювали з гімназистами вчитель грецької мови і літератури Міхал Юрковоцький, французької – Кароль Лефорт, економіки – Міхал Хонський, малярства – Юзеф Пічман. Математику, основи фізики та хімії вив Францішек Мехович, який, окрім цього, вчив гімназистів здійснювати метеорологічні спостереження. Антоній Анджейовський був помічником В.Бессера у ботанічному саду, виконував малюнки рослин як помічник вчителя ботаніки, збирав гербарії для ботанічного саду і широко залучав до цього гімназистів. З Віленського університету до Кременця прибув історик Юзеф Ульдинський, який став улюбленим викладачем усіх учнів гімназії. На жаль, надто короткий термін тут працював відомий історик Йоахим Лелевель, однак за цей час він зміг здійснити значний вплив і на гімназистів, і на сам процес викладання історії. До кадрових працівників гімназії, від яких залежав рівень навчання і виховання учнів, слід віднести і хранителів (за нинішньою термінологією – завідувачів) навчальних кабінетів Францішка Скарбек-Рудського (кабінет нумізматики), Яна Сенкевича і Миколу Вітвицького (кабінет фізики). Не можна обійти увагою інших працівників гімназії,

які мали безпосередній стосунок до життя її учнів. Насамперед ідеться про лікарів, які не лише безкоштовно лікували учнів, викладачів, інших працівників гімназії, а й проводили заняття з гігієни і вели облік стану здоров'я гімназистів (Ян Барч, Войцех Маєвський, Юзеф Седимаєр).

Кадрово-педагогічний потенціал навчального закладу формувалася з урахування потреб учнівського контингенту й особливостей навчального процесу, бо тільки за таких умов педагог зможе повести за собою учнів на «територію знання». Від педагогів вимагали знати й орієнтуватися на потреби гімназистів, враховувати рівень їх підготовленості до освоєння знань в розрізі різних навчальних дисциплін (тобто акцентувалося на диференційованому підході до гімназистів). Керівництво Волинської гімназії виходило з того, що навчальний заклад може стати престижним, якщо навчально-виховний процес будуть здійснювати висококваліфіковані викладачі європейського рівня, в тому числі й педагоги-іноземці з відповідною освітою. В гімназії працювала програма залучення до викладання відомих фахівців з Віленського, Варшавського і Краківського університетів. Викладачі-іноземці на високому рівні вели навчальні дисципліни, активно долучали гімназистів до надбань європейської і світової культури, виступали живими носіями європейських культурних цінностей. Вони відповідали найвищим вимогам щодо якості викладання, ефективної участі в усіх формах роботи з учнівським контингентом. Насамперед ідеться про їхнє вміння зацікавити учнів до змісту свого предмета і переконати їх у його практичному значенні, пізніше, у процесі виконання навчальної програми, підтвердити ці якості системою теоретичних і практичних занять.

Серед викладачів гімназії у різні роки були поляки, чехи, німці, австрійці, французи, англійці, ірландці – і всі вони так чи інакше приносили у навчальний процес, а отже, й у свідомість вихованців, частку своєї національної культури. В першу чергу, треба назвати Юзефа Чеха, математика за фахом, який був директором гімназії упродовж перших 5 років її існування, автором кількох підручників. До тих, хто активно впливав на світогляд і мораль гімназистів, належить математик Міхал Сціборський – директор гімназії у час її реорганізації у ліцей. У своїй педагогічній праці він використовував власні науково-методичні роботи. У цій же когорті – біолог В.Бессер, природознавець Ф.Шейдт, мистецтвознавець Ю.Пічман, краєзнавець А.Анджейовський і група філологів: французи Шевальє Лефорт Планкон, англійці Форстер і Росс, німець Аудіберт. Вони кожен по-своєму навчали гімназистів любити національну і знати загальнолюдську культуру.

КРЕМЕНЕЦЬКА ОБЛАСНА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

відповідно до Закону України «Про вищу освіту»

ОГОЛОШУЄ КОНКУРС

на заміщення вакантних посад:

1. Кафедра теорії і методики дошкільної та початкової освіти:
доцент кафедри – 1

2. Кафедра педагогіки та психології:
доцент кафедри – 2
старший викладач – 1
викладач – 1

3. Кафедра мистецьких дисциплін та методик їх викладання
старший викладач – 1
асистент – 2

4. Кафедра іноземних мов та методики їх викладання
професор кафедри – 1
доцент кафедри – 2
викладач – 1
асистент – 1

5. Кафедра української мови і літератури та методик їх навчання
завідувач кафедри – 1
доцент кафедри – 4
старший викладач – 1

6. Кафедра історії та методики навчання
завідувач кафедри – 1
професор кафедри – 1
старший викладач – 2
викладач – 1

7. Кафедра теорії і методики трудового навчання та технологій
доцент кафедри – 2
викладач – 1
асистент – 1

8. Кафедра спортивних ігор та туризму
старший викладач – 1
викладач – 2
асистент – 1

9. Кафедра теоретико-методичних основ фізичного виховання
доцент кафедри – 1
старший викладач – 1
асистент – 1

10. Кафедра біології, екології та методики їх викладання
професор – 1
доцент – 2
викладач – 1

Перелік документів, які подають на ім'я ректора академії: заява, список наукових праць і винаходів; документи, які підтверджують підвищення кваліфікації протягом останніх п'яти років (дипломи, сертифікати, свідоцтва, інші передбачені законодавством України документи); письмовий звіт за попередній період про наукову, навчальну, методичну, організаційну роботу.

Претенденти, які не працюють в академії, крім заяви, подають особовий листок з обліку кадрів (засвідчений за попереднім місцем роботи); 2 фотокартки розміром 4x6 см, автобіографію; копії документів про повну вищу освіту, науковий ступінь, вчене звання, засвідчені в установленому порядку; копію паспорта громадянина України (стор. 1, 2 і 11); копію трудової книжки, засвідчену кадровою службою за основним місцем роботи із зазначенням дати засвідчення; список наукових праць і винаходів та інші документи, які свідчать про професійні якості претендента.

Термін подання документів на участь у конкурсі – 30 днів від дня опублікування оголошення у пресі (газета «Замок») та офіційному веб-сайті навчального закладу.

Документи подаються у відділ кадрів академії за адресою: вул. Лицейна, 1, м.Кременець, 47003.

Телефон для довідок: (03546) 2-19-91, 2-24-15.

ЦІКАВО, КРЕАТИВНО І КРАСИВО

Іванна ПОГОНЕЦЬ

Студенти 31-Рк групи педагогічного коледжу згідно із програмою курсу художньо-прикладної графіки вивчали розділ «Книжкова графіка». Вони ознайомилися з особливостями написання різних видів шрифтів, вивчали

структуру і елементи книги. Для виконання макету книги обрали тему «Легенди Кременця» і розробляли макети книг до тексту місцевих легенд за книгою Неоніли Крем'янчанки «Орлине гніздо».

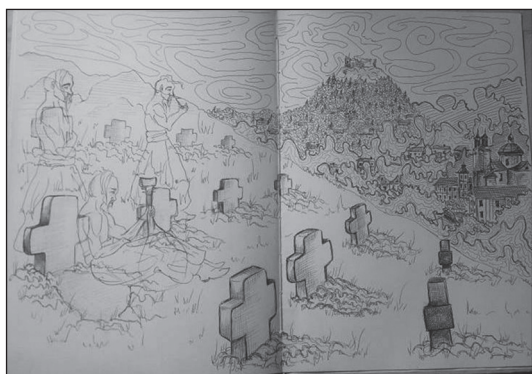
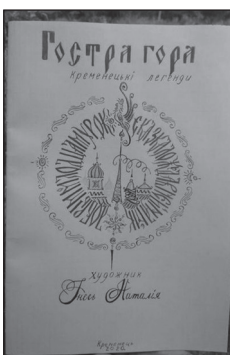
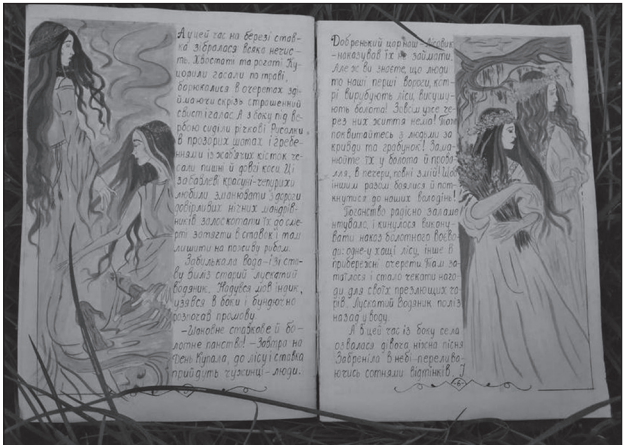
Юні митці вручну зшивали книжковий блок, робили розмітку тексту

і всіх елементів книги. Текст писали вручну за допомогою туші і пера, самостійно обирали техніку виконання ілюстративного матеріалу (акварель, гуаш, туш, змішані техніки), розробляли і розміщували різні види ілюстрацій (сторінкові, півсторінкові, на полях та розвороті тощо), декоративні елементи (заставки, кінцівки, буквиці), виготовляли обкладинку і з'єднували з книжковим блоком за допомогою форзаців.

В умовах карантину студенти вже завершували розпочату роботу, бо були ознайомлені із процесом завадно. Макет виготовляв кожен студент, проте найкраще справились із завданням Роксолана Берестянська, Наталія Гнесь і Надія Костюк.

Звичайно, перші роботи не є бездоганними, проте студентів, які дуже постаралися, хочеться похвалити з мотиваційною метою розвивати і вчитися далі.

ВИСТАВКА МИСТЕЦЬКОГО ТАНДЕМУ

Спільна персональна виставка творчих робіт заслужених майстрів народної творчості України, доцента кафедри мистецьких дисциплін і методики їх викладання нашої академії Тетяни Балбус та її старшого колеги-митця, донеда-

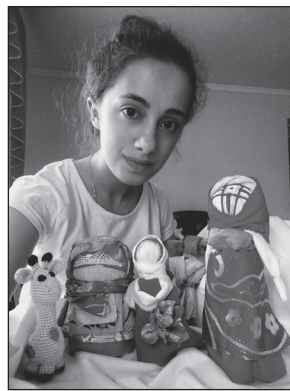

Галина Дудар. 2020

на – також колеги по кафедрі, тернопільянина Антона Гриба експонувалась у Тернопільському обласному краєзнавчому музеї. Відкриття виставки пройшло у вузькому колі друзів. Протягом трьох тижнів тернопільяни і гості міста могли ознайомитися з творчістю народних майстрів Тернопільщини.

Тетяна Балбус представила на виставку 60 творчих робіт (в більшості тематичних серій) в техніці гуаші. Це декоративні розписи за мотивами українського народно-птахами і квітами, створює свій казковий світ стилізованих дерев тощо. Об'єкти навколишнього світу майстриня пропускає крізь призму власного світобачення, творчо переосмислює їх, підкреслює особливі риси, яскраву колористику, характерну для українського народного мистецтва.

Антон Гриб – більш досвідчений майстер декоративних розписів і соломоплетіння. На виставку він представив 30 мальованих картин, різноманітні вироби із соломі. Особлива увага глядачів була звернена на об'ємні солом'яні скульптури барана і кабана, які по закінченні виставки автор подарував у фонд музею. На декоративних розписах Антон Гриб зображує тварин, комах, людей, складаючи з них авторські композиції з певним змістом. Цікаві назви майстер дає своїм картинам: «У рака майбутнє позаду», «Сонце гріє, сонце сяє, вся природа воскресає» тощо. Серед виробів із соломі впадають у вічі весільний бриль, кошки, хлібнички, цукернички, «Свинятко», «Баранець-молодець». Отож, побажаймо нашим шановним майстрам натхнення, нових творчих задумів та їх реалізації, ще багато цікавих виставок!

ЛЯЛЬКА – МОЯ МРІЯ І РОБОТА

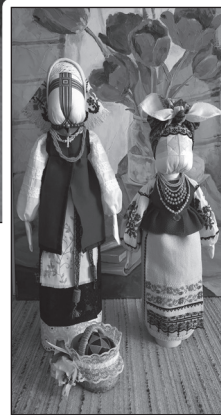
Марія ШВЕД

Ні, я не була в Єгипті і не виграла у лотерею. Я навчилася робити ляльки-мотанки! Збулася моя давня-давня мрія. Усе почалося із мотанок Надії Волощук. Коли я вперше їх побачила, це була любов з першого погляду. Мені так хотілося навчитися створювати таку красу. Хотілося... Та для цього нічого не робила.

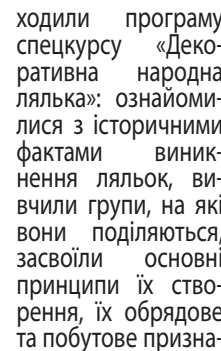

А потім відвідала майстер-клас Лілії Фурсик по виготовленню мотанки Благополучниці. І ось тут моя мрія почала втілюватися в життя. Спочатку було читання літератури про ляльку-мотанку та її сакральне значення для нас, українців, потім – перші спроби виготовити мотанку,

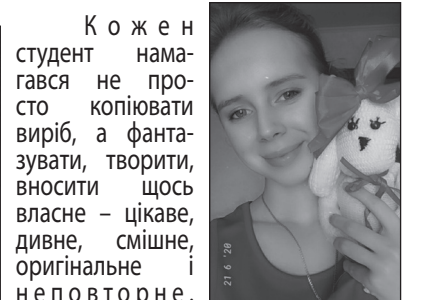
які виявились невдалими. А згодом зустрілась з Оленою Локатир на її майстер-класі по виготовленню ниткових мотанок (вона виконує ще й чудові авторські ляльки!). Після цього я вирішила: треба спробувати нарешті створити щось самостійно! Я поки що тільки вчуся, методом спроб та помилок народжуються мої ляльки. Проте цей процес приносить мені таке щастя, що ладна ним ділитися з усіма.

Разом зі студентами-випускниками 41-Рк групи Кременецького педагогічного коледжу, котрі в майбутньому навчатимуть дітей художніх народних промислів, протягом останнього навчального семестру ми про-

ходили програму спецкурсу «Декоративна народна лялька»: ознайомилися з історичними фактами виникнення ляльок, вивчили групи, на які вони поділяються, засвоїли основні принципи їх створення, їх обрядове та побутове призначення (спілкувалися у Telegram). І, звісно ж, головне – навчилися їх мотати (мотанки Подорожниця, Круп'яничка, Берегиня), шити (інтер'єрна лялька в стилі Тильда), в'язати (сучасна японська лялька Амігурумі).

Кожен студент намагався не просто копіювати виріб, а фантазувати, творити, вносити щось власне – цікаве, дивне, смішне, оригінальне і неповторне. В результаті

вийшла своєрідна виставка-прем'єра чудових народних ляльок. Хочу виділити окремих студентів, які найкраще справились зі своїми завданнями: Юлія Журибіда, Оксана Ямпольська, Ольга Прокопчук, Артур Бойчук, Ірина Литвиненко. Впевнена, що кожна наступна робота моїх вихованців обов'язково буде кращою за попередню, бо щоразу будуть удосконалюватись уміння і зростатиме їхня майстерність.

ПОДОРОЖ ДО ВАРТОВИХ НАШОЇ ІСТОРІЇ

Катерина ГУЦАЛО

Коли ми чуємо слово «замок», то відразу уявляємо величну будову з високими вежами та зубчастими стінами. Фортеці, споруджені сотні років тому, донині вражають своєю могутністю і величчю. Велику спадщину серед замків має Україна. Ми повинні пишатися своєю історією, яка залишила по собі величні укріплення, казкові палаци та непорушні фортеці. Помітний вплив на культуру і традиції України мали кілька народів, які в різні епохи населяли територію країни або намагалися її завойовати. Яскравим зразком такого впливу є стародавні споруди – замки польських шляхтичів і угорських вельмож, фортеці генуезців, турецьких ханів і руських князів. З декількох тисяч середньовічних споруд в

набигів, воєн, міжусобиць. Інколи взагалі дивуєшся, як в таких умовах їм вдалося не перетворитися в груді каміння, але тим вони і цінніші. Тим більше потребують шани та піклування.

Усе сказане вище цілком стосується і Збараського замку – фортифікаційного дива в Медоборах, твердині, мури якої щедро окроплені кров'ю тих, хто її відважно штурмував, і тих, хто її героїчно обороняв.

Відомий турецький мандрівник XVII ст. Евлія Челебі колись назвав Збараський замок «фортецею з фортець». А все почалося із того, що один із власників Збаража – Христофор Збараський – під час своєї поїздки до Венеції замовив у архітектора Вінченцо Скамоцці проект укріпленого палацу-

ким військом. Козаки безперервно штурмували твердиню, рили окопи, насипали високі вали, обстрілювали з гармат систему ворожих укріплень, просуваючись до оборонців. Також постійно робилися підкопи під мури й башти. Козаки застосовували рухомі вежі, так звані «гуляй-города», за допомогою яких обстрілювали шляхтичів із близької відстані. В окремі дні козаки по 17 разів штурмували твердиню. Тут, під її стінами були поранені Іван Богун, Данило Нечай, загинув корсунський полковник Нестор Морозенко.

Про ті події, зокрема, Зборівський мир, у рамках якого Богдан Хмельницький був змушений зняти блокаду замку, й розповідають чисельні архівні документи, експонати, розташовані у Національному заповіднику «Замки Тернопілля», центр якого розмістився у спорудах Збараського замку.

Нині у виставкових залах замку міститься понад 50 тисяч експонатів, діє біля тридцяти постійних виставок. У казематах, окрім «Кімнати тортур», з якої ми розпочали мандрівку замком, є ще й музей зброї, зали сакрального мистецтва, антикваріату, де збережено зразки меблів, годинники, музичні інструменти XIX – початку XX ст. Окрім цього, працюють зали археології, культурної скульптури, козацької слави, килимарства й вишивки.

А в одному з флігелів замку облаштовано органну залу. Головний музичний інструмент – орган – був виготовлений на початку минулого століття на львівській фабриці Рудольфа Гасса. У двадцяти залах містяться різнопланові експозиції народного одягу, ковальських, столярних і гончарних виробів, предметів образотворчого і ужиткового мистецтва, нумізматики, керамічних люльок, кахлю.

У палаці працює понад два десятки експозиційних майданчиків і це ще далеко не все, що можна буде побачити у Збаражі через рік, п'ять чи десять. Та це зовсім не означає, що мандрівку варто відкладати. Оскільки я дуже люблю подорожувати, то однією з найзахоплюючих подорожей в моєму житті став візит саме до Збараського замку, адже це зовсім недалеко від мого села. Мандрівка була надзвичайною та ще й у компанії моїх одногрупників. Посередині укріплен

Україні до наших днів збереглося лише кілька сотень замків і палаців, але чимало з них займають гідне місце в числі архітектурних та історичних пам'яток країни. Величні вежі і зубчасті стіни з бійницями, похмурі підвали і звивисті коридори, величезні камені, високі стелі і старовинні дерев'яні меблі – все це переносить нас в іншу епоху. Навіть замки, від яких залишилися тільки голі стіни, здатні багато чого про себе розповісти. Позбавлені нашарувань наступних епох, вони являють собою більш чисті зразки середньовічної архітектури.

Отже, замок – це компактна, укріплена споруда, що складається з комплексу оборонних елементів, господарських, культових та інших будівель, оточених високим кам'яним муром з кількома вежами, призначених для захисту території. Найважливішою частиною замку була головна башта, її ще називають «донжон», де під час облоги ховалися його мешканці. Кожний середньовічний замок повинний був відповідати таким вимогам: розташовуватись в малодоступному для ворога місці та на піднесеній місцевості; мати свої атрибутивні знаки, особливості зовнішнього вигляду тощо, для того, щоб підкреслити велич та владу господаря; мати всередині замку джерело води – на випадок довготривалої облоги. Для того, щоб вороги змогли проникнути вглиб замку та захопити його, їм потрібно було подолати низку перешкод: глибокий рів, міст, ворота тощо. Усередині замку переважно були житло власника, оселі робітників, а також млин, конюшні, майстерні, колодязі тощо. На його території могли розташовуватися й палаци – парадні будівлі зі своєрідною архітектурою та особливим призначенням. Саме тут завж-

резиденції, який би виконував функції фортеці. Та хоч італієць сумлінно виконав замовлення, під час будівництва замку у 1620 – 1631 роках у його початковому проекті врахували вимоги до європейських прикордонних фортець. Ось так, на узвишші й виріс замок із товстезними, чотирма bastiонами, навколо яких був 40-метровий рів, наповнений водою, та 23-метровий вал. З кожного bastiону на кутах до замкового палацу вели підземні ходи.

Саму ж фортецю із навколишнім світом зв'язувала брама у двоповерховій вежі, до якої провадив дерев'яний підйомний міст, що стояв на восьми кам'яних стовпах.

Крім частково відтворених bastiонів і збережених мурів, нинішні туристи насамперед бачать десятки бійниць. Із таких амбразур, розташованих по периметру мурів, одночасно вели мушкетний вогонь близько сотні оборонців. Ще кілька десятків людей могли палити з бійниць bastiонів.

У тогочасному Збараському замку було втілено найновіші досягнення фортифікаційного мистецтва. Уцілілі замкові укріплення свідчать, що у Збаражі було застосовано новоіталійську bastiонну систему спорудження замків, популярну в Європі у XVI – XVIII століттях. Невід'ємною частиною його оборонної системи були сполучені ходами підземелля, діяв і 60-метровий колодязь, який нині можуть оглянути екскурсанти.

Улітку 1649 року Збараський замок опинився в епіцентрі національно-визвольної війни українського народу проти Речі Посполитої. Ці події детально відображено у романі Генрика Сенкевича «Вогнем і мечем» та однойменному фільмі відомого режисера Ежи Гофмана.

Облога Богданом Хмельницьким Збараського замку – яскрава сторінка у житті Збаража, зрештою, це подія, що навіки вписала його в українську історію. У той час у замку перебувало майже 9 тисяч польських вояків та кілька тисяч озброєних слуг. Після обстрілу оборонної споруди з гармат, розпочалася семитижнева облога замку козаць-

розташований палац, в якому розміщений краєзнавчий музей. В ньому представлені вироби з дерева, зброя, вишивка тощо. Величні мури, вузькі коридори, моторошні підземелля зустріли нас відразу при вході в замок. Як і майже в кожному замку, тут знаходиться кімната тортур, що дуже зацікавило мене і моїх друзів: ланцюги, шпилі та кайдани відразу переносять у моторошне минуле, а кам'яні стіни приховують страшні таємниці. Кажуть, що там катували козаків, але, напевне, не тільки їх. Мене здивувало знаряддя для інквізиції. Було цікаво послухати історію про це від екскурсовода. Закінчили подорож візитом у дзеркальну залу, де у величезних дзеркалах бачили незвичайні відображення. Від подорожі залишилось багато емоцій, незабутніх вражень та кілька магнітиків на згадку.

Замки України – це велике надбання, яке приховує багато таємниць. Наше завдання полягає в тому, щоб ці надбання оберігати і не знищувати. Замки несуть велику історію нашого минулого. Ці величні і таємничі споруди незмінно популярні у туристів і привертають до себе увагу з самого їх будівництва, а музейні експозиції, розташовані в стародавніх будівлях, є справжніми сховищами цінностей предметів інтер'єру і розкоші. Втративши своє первісне призначення військових фортець, середньовічні замки представляють в сучасну епоху інтерес як туристичні об'єкти та центри музейного мистецтва. Якщо вам випала нагода побувати хоча б в одному з цих замків – вам пощастило. Та не вагайтеся і знову вирушайте у невідому подорож!

ди проводили урочисті святкування. Але палац міг бути і «самостійною» будівлею, не частиною замкового комплексу.

Розташовані на перехресті світів українські твердині впродовж усього свого існування потерпали від численних

Ліна ВЕРЕСЕНЬ

У ДЕНЬ МАТЕРІ

Вшануймо нині наших матерів:
Вони чекають нас з відкритим серцем.
Тих пом'янімо, хто вже одгорів
І в спогадах звучить печальним скерцо...

Це нашого життя одна з основ,
І хоч ця істина не є для світу новою,
Та доля жінки – нести світові любов,
Суть матері – продовжитись з любов'ю.

Весь світ тримає істина ота...
Так будь же у віках благословенна,
Єдина, рідна, страднице свята,
О Матінко, Матусю, Мамо, Нене!

ДОЛЯ МАТЕРІ

Щоразу, коли тільки-но світатиме,
На день благословиться у вікні,
А серця стук – скорботною кантатою,
Бо слово сина змовкло уві сні, –

Прикриє плечі хусткою картатою,
Зросивши болем листя яворів,
І невидючими очима виглядатиме,
Питатиме про нього у вітрів.

А відчай серця – наче магма в кратері,
Вітри стихають від благання матері,
Безглузду відчуваючи провину,
Що сил не мають повернути сина.

Застигла вічність плаче у дворі –
Стражденна доля наших матерів.

ПОМИНАЛЬНЕ

Ти будь повік благословенна,
Любово мами, поміж нас!
Для тебе меж немає, Нене,
Ти йдеш крізь простір і крізь час.
Прийшла... Провідала... Розквітла...
Овіяла краси теплом...
Наповнила оселю світлом –
Немов розлуки й не було...

МЕДИТАЦІЙНЕ

Тендітна життя очеретина
Легенько торкається вічності,
Ппульсуючи в точці перетину
Радості, смутку, ніжності,
Болю, кохання лелечого,
Що мужністю й мудрістю дихає,
І ще невланного дечого –
У погляді стомлено тихому...

ПЕРЕД ГРОЗОЮ

Усе затихло... Посмішку ясну
Сховало сонце. Перший гуркіт грому
Збудив весняну землю після сну
І розілляв п'янку солодку втому...

Так юна діва очі закрива,
А в грудях серце б'ється дзвінко й лунко,
Душа тремтить і зраджують слова
В німім чеканні першого цілунку.

І гряде перший грім після зими!
Відчуєм вперше почуття огненні ми...
В житті ще будуть грози і громи,
Та перші лишаться навіки незбагненним.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Всесильне, суще, як Господь Предвчний,
Звертається з глибин тисячоліть
І в кожній букві мудрість нам таїть
Українське слово, незбагненно вічне.

Тебе вбивали вороги прокляті,
Палили й розпинали, як Христа,
О рідна мово, праведна, свята, –
Ти ж оживала вдруге, втретє, в'п'яте

І несла світові одвічне «Отче наш»,
І «Богородице, Пречиста Діво».
Змінити недруги святого не посміли –
Нам вторять: «Господи, помилуй нас!».

Благословенна будь на всі віки-часи!
З тобою нас нікому не зломити,
З тобою нам дітей, жита ростити.
Скарбнице мужності, і мудрості, й краси!

ВЕСЕЛІВКА

Пригорнулось до гір Кременецьких,
Як до мами маленьке дитя.
Це село Веселівкою зветься,
Тут початок мого життя.

Мене вабить далека історія:
Чи так весело людям було?
Чи веселки жили поміж горами,
Де моє народилось село,

Що короною храму сіяє,
Де смарагдова лісу краса,
І дітей своїх радо стрічає...
Хай тебе бережуть Небеса!

України земля заповідна,
Тут ліси, пшениці і жита...
Будь же благословенною, рідна,
Як молитва в дитячих устах.

УЧИТЕЛЬЦІ

Бачу Вас, як колись,
На високім шкільному порозі,
Серед гамору й сміху,
Між наших уроків-перерв...
Як давно то було!
Вже й не кожен згадає у змозі:
Бо не в кожному серці
Горить той любові резерв.

Ви нас вчили не тільки
Уроки домашні писати,
А водночас давали
Усім нам життєвий урок:
Як по совісті жити,
Творити, любити, прощати
І як навіть засвоїти
Вальсу легесенький крок.

Ми ж із вами ходили
Узимку, бувало, в Мелянку.
Ні смартфон, ні планшет
Нам поганить здоров'я не міг,
Бо було в нас екстримом
Летіти на лижах і санках,
Щоб від щічок гарячих
Аж танув хурделиці сніг.

Хай же Вам до руки
Доторкнеться дитинства цілунок,
Вдячно душу зігріє
Ваших учнів безмежна любов.
Бо безсилі роки,
Коли в серці – любові трунок.
Бо цей сніг новорічний
Ваші весни розтоплюють знов!

ПРО ЖИТТЯ

Всі крутяться,
Кудись усі спішають,
Життя роки
Перетира на дерть.
У днів-віків
Шаленій круговерті
Це й вісь земна, мабуть,
Вже стерлась вщерть.

Хто зна, коли й кому
Прийдеться вмерти:
Кому третина віку,
Кому чверть.
Так хочеться життя
Плечем підперти,
Щоби не розлетілось
Шкереберть...

ПІСЕНЬКА ПРО БАБУСЮ

Ми з бабусею гуляли,
Грались в «коника» завжди,
І хатинки будували,
І водили поїзди.

А тепер я сам журюся
І сумні мої діла:
Застудилася бабуся,
Бо холодний сік пила!

Ти ж, бабусю, не маленька,
Вчила ж ти мене сама:
Треба пити сік тепленький,
Бо надворі ще зима.

Ти втомилась – маєш спати,
Ліки пий, гарячий чай...
Ой! Це ж лікар йде до хати...
Все, бабусю, йду, бувай!

РЕФЛЕКСІЇ

1.***

Що маленькій людині
Для щастя земного треба?
Серед сірих буднів –
Окрайчик блакитного неба,
Такий довгожданий
І бажаний сонця безмір,
Що надію вселяє
Всупереч і наперекір...

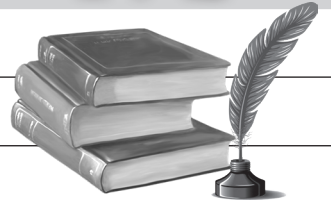
Щоби день твій прожитий
Був любові великим святом
(Це ж бо краще, ніж злоба на серці
І грошей багаті!),
А ще знати, що ти чогось вартий
Навіть без грошей,
Що Господь дає сили нести
Й непосильну, здавалось би, ношу...

Я ж не хочу, не вмію,
Не смію я жити інакше...
Так чого ж та душа моя зболена
Світло так плаче?

2.***

інколи просто
шаленію від сміху
а ти прощаєш мені
той черговий гріх
і я вкотре їстиму
чорний шоколад
з горіхами
так ніби нема на світі
більших утіх,
а потім вихоплю
промінь сонця,
що впав ненароком
мені до ніг.
і намалюю ним
смайлика веселого
на нібито строгих
губах твоїх

Літературно-мистецька сторінка

ЖИТТЯ У ЛАКОНІЗМАХ

Анатолій БАГНЮК

із циклу «Парад триаг»

Людина

- * Бути людиною небезпечно: можуть не так зрозуміти...
- * Не приховуйте своїх чеснот: їх, на жаль, не крадуть.
- * Не принижуйте себе: це з радістю зроблять інші.

Знання

- * Знаю кожного, як самого себе, тому нікому не довіряю.
- * Окремих, кого знаю, і знати не хочу!
- * Пізнав самого себе – і злякався...

Праця

- * Не виснажуйте себе працею – бережіть сили для відпочинку.
- * Не заважай працювати, бо примусять тебе...
- * Працюєте на совість? І як вона платить?

Совість

- * Вступив у конфлікт з власною совістю – і переміг!
- * За втрачену совість страховки не виплачують.
- * Проблеми з пам'яттю: забув про совість.

Показники

- * Якщо тебе зневажають, отже, маєш вагу.
- * Якщо тебе ігнорують, значить, помітили.
- * Якщо тебе жаліють, знай: мають за жалюгідного...

Посилання

- * Не посылайте мене! Я сам знаю, куди мені йти!
- * Не посылайте, бо вас можуть прихопити з собою.
- * Не посылайте того, хто всіх посилає: він там як вдома!

із циклу «Дошка оголошень»

У нас ви можете замовити:

- * сироп для заспокоєння совісті;
- * мітли для замітання слідів;
- * сушилки для підмочених репутацій;
- * рожеві окуляри для мрії;
- * клей для клеєння дурнів.

Приходьте, і ми вас навчимо:

- * як жити чужими помилками;
- * як працювати, щоб не згоріти на роботі;
- * як копати під інших;
- * як перелицювати вади на чесноти;
- * як продавати друзів оптом, вроздріб і в кредит.

Надаємо соціальні послуги:

- * утилізуємо дурні звички;
- * виготовляємо прикраси для голих фактів;
- * реставруємо зіпсовані репутації;
- * здаємо в оренду повітряні замки;
- * закупаємо таланти, які вам не подобаються.

До вашої уваги:

- * Акція: знижка на продажні шкури.
- * Розпродаж уцінених душ.
- * Обмінюю 60-річну на три 20-річних.
- * Продам таємницю за ринковою ціною (почув на ринку)...
- * Хто знайшов загублену совість, не повертайте: я сам її викинув.

із циклу «Нормовитвори»

Генеza людини

Життєпис в жанрах: дитинство – в казках, юність – в піснях, молодість – в романах, зрілість – в рекламах, старість – в рецептах.

Алгоритм віку: молодість швидко проходить, старість ще швидше приходить.

Зрілість – процес переростання юнацького захоплення у старече невдоволення.

*
Мудрість похилого віку: розуміти молодих, які мають тебе за ніщо.

*
Проблема буття: суть не в тому, бути чи не бути, а ким і з ким бути.

*
Проблема життя: суть не в тому, брати чи не брати, а в кого і скільки брати.

Архітектоніка людини

*
Парадокс голови: в порожній голові думкам місця немає.

*
Правило обличчя: наїдаючи піку, втрачають обличчя.

*
Закон язика: на всякий довгий язик знайдуться чийсь довгі руки.

*
Правило носа: тільки той всюди пахає свого носа, хто не має нюху.

*
Аксіома вух: якщо вліз по вуха, знай – вилізуть на голову.

*
Закон спини: повернешся до людей спиною – дадуть копняка...

*
Теорема «руки - ноги»: якщо часто простягати руки, можна швидко витягнути ноги.

*
Аксіома ніг: у ногах правди немає, але її не треба шукати між ногами.

Провладні думки

* * *
Всяка влада від Бога, і один тільки Бог знає, від кого наша!

* * *
Влада все знає про правду і знає правду про все. Тому бреше професійно, зі знанням справи.

* * *
Влада не може обійтися без правди: кращого прикриття для владної брехні немає.

* * *
Правда відкриває істину, брехня – двері до влади.

* * *
Влада – це залучення «низів» до вирішення проблем «верхів».

* * *
Влада любить дурних, а використовує розумних.

* * *
Стратегічна задумка влади: щоб розумні були дурними, а бідні почувалися багатими.

* * *
Правило владного крику: Чим більше влада кричить, що служить народу, тим менше у неї залишається сил для такого служіння.

* * *
Принцип влади-1: Відкинувши сором, розкидатися обіцянками.

* * *
Принцип влади-2: Забувш про совість, забути і про обіцянки.

* * *
Влада розуму не цінує, тому й не оподатковує.

* * *
Управляти державою владі заважають громадяни.

* * *
Влада закони не топче – вона через них спокійно переступає.

* * *
Не треба в усьому звинувачувати владу: вона не винна, що всупереч її діям ми ще живемо.

* * *
Поняття «влада» і «совість» навіть у формальній логіці не пересікаються.

* * *
Влада з ладом не в ладах.

* * *
Влада по-своєму тлумачить свої функції: замість того, щоб постійно турбуватися про громадян, вона їх безперервно турбує.

із циклу «Фемінізми»

*
Сила і мудрість жінки в тому, що вона зуміла переконати чоловіка, ніби він сильніший і мудріший від неї.

*
Найгеніальніший міф людства – міф про сильну і слабку стать. Його придумала жінка...

*
Культура чоловіка – у його ставленні до жінки. Культура жінки – у здатності терпіти таке ставлення.

*
Від лукавого захистить Бог, а від лукавої пояртунку немає.

*
В полюванні чоловіка за жінкою здобиччю стає мисливець.

*
Капітуляція жінки – це повний і остаточний розгром чоловіка.

*
Дружина завжди чує, про що мовчить її чоловік.

*
Якщо вона твоя Кізенька, то ти – її Козел!

*
Від її холодних поглядів чоловіки починали кашляти.

*
Миттєве захоплення часто триває роками.

із циклу «Гроші все-таки пахнуть!»

* * *
Свої гроші пахнуть, а чужі смердять

* * *
Гроші не пахнуть, але всі знають, де пахне грошима

* * *
Всього не купиш, але за великі гроші і додому принесуть

* * *
Гроші – знаряддя масового знищення чеснот

* * *
Щастя не в грошах, а в купленому за них

* * *
На малі гроші прожити легко, якщо їх брати із великих сум

* * *
Найважливіший елемент одягу – гаманець

* * *
Гроші, викинуті на вітер, його напрямку не змінюють

* * *
Великі гроші не дають спати, а малі – жити

Фінансовий триптих:

Якщо у Вас скрутно з грошима, звертайтеся, поговоримо – у мене їх також немає.

Якщо у Вас проблеми з грошима, приходьте – поділюся досвідом, як прожити без них.

Якщо Вас турбують гроші, викиньте їх «нафіг»!

із циклу «Брешіть правдиво»

* * *
Правди багато, а брехні мало – не буває.

* * *
Збрешеш – наживеш ворога, правду скажеш – втратиш друга.

* * *
Найбільше бреше той, хто клянеться, що не бреше.

* * *
Той, хто не любить правди, бреше дуже правдиво.

* * *
Хочете, щоб повірили? Збрешіть щось приємне.

* * *
Багатьом і брехати нецікаво: відразу вірять.

* * *
Не заважайте брехати, бо скаже правду.

* * *
Не брешіть мені – я це сам вмю!

* * *
Правда гірка, а брехня солодка. Звідси і проблеми...

* * *
Якщо дізналися правду, не переймайтеся: могло бути гірше...

* * *
Брехливий язик працює без ліцензії.

* * *
У кожного брехуна – своя правда.

* * *
Чиста правда – це те, що ви думаєте про мене, а я – про вас.

* * *
Чиста брехня – це те, що ви говорите мені про мене, а я вам – про вас.

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ на 2020-2021 навчальний рік

Ступінь бакалавра на основі повної загальної середньої освіти (11 кл.) за спеціальностями:

01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))
 01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Мова і література (німецька))
 01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Українська мова і література)
 01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Мова і література (польська))
 01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Історія)
 01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
 01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)
 01 Освіта/Педагогіка 012 Дошкільна освіта
 01 Освіта/Педагогіка 013 Початкова освіта

05 Соціальні та поведінкові науки 053 Психологія
 01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології)
 01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Інформатика)
 23 Соціальна робота 231 Соціальна робота
 01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Фізична культура)
 01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
 10 Природничі науки 101 Екологія

Ступінь бакалавра на базі молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста із споріднених та інших спеціальностей:

01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))
 01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Мова і література (німецька))
 01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Українська мова і література)
 01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Мова і література (польська))
 01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Історія)
 01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
 01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)
 01 Освіта/Педагогіка 012 Дошкільна освіта
 01 Освіта/Педагогіка 013 Початкова освіта

05 Соціальні та поведінкові науки 053 Психологія
 01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології)
 01 Освіта/Педагогіка 015 Професійна освіта (Деревообробка)
 01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Інформатика)
 23 Соціальна робота 231 Соціальна робота
 01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Фізична культура)
 01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
 10 Природничі науки 101 Екологія

Ступінь магістра на основі ступення бакалавра або ОКР спеціаліста за спеціальностями:

01 Освіта / Педагогіка 012 Дошкільна освіта
 01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
 01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
 01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології)

01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Фізична культура)
 01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))
 01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Мова і література (німецька))
 01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Українська мова і література)

Третій (освітньо-науковий) рівень на основі ступеня магістра або ОКР спеціаліста на спеціальність:

011 Освітні, педагогічні науки

Кременецький педагогічний коледж КОГПА ім. Тараса Шевченка

ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ на 2020-2021 навчальний рік

На основі базової загальної середньої освіти (9 кл.) за спеціальностями:

01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Фізична культура)
Кваліфікація: Вчитель фізичної культури, організатор туристичної роботи;
 01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)
Кваліфікація: Вчитель образотворчого мистецтва, керівник гуртка художніх промислів;
 01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
Кваліфікація: Вчитель музичного мистецтва, керівник хореографічного колективу.

01 Освіта / Педагогіка 012 Дошкільна освіта
Кваліфікація: Вихователь дітей дошкільного віку, вчитель іноземної мови у дошкільних закладах або інструктор з фізичного виховання дітей дошкільного віку;
 01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології)
Кваліфікація: Вчитель технологій і креслення, вчитель інформатики в початкових класах.

Телефони для довідок:

(03546) 2-27-07, (03546) 2-24-89
(03546) 2-19-91
096 914 08 39
067 968 88 72

Адреса академії:

47003 Вул. Ліцейна, 1
м. Кременець, Тернопільської обл.
www.kogpi.edu.te.ua

До заяви, поданої в паперовій формі на ім'я ректора, необхідно додати:

- копії документа державного зразка про раніше здобутий освітній (освітньо-кваліфікаційний) рівень, на основі якого здійснюється вступ, та додатка до нього;
- копію сертифіката зовнішнього незалежного оцінювання (для вступників на основі повної загальної середньої освіти);
- копію документа, що посвідчує особу та громадянство;
- копію військово-облікового документа (для військовозобов'язаних);
- копії документів, що підтверджують право вступників на участь у конкурсі за результатами вступних екзаменів на основі повної загальної середньої освіти, зарахування за співбесідою, зарахування за квотами (за наявності);
- медична довідка за формою 086/о (для вступу на спеціальність 01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Фізична культура));
- чотири кольорові фотокартки розміром 3x4 см, папка і конверти.

"Замок" - газета КОГПА ім.Тараса Шевченка
 Видається українською мовою.
 Свідоцтво ТР №422-22Р, 05.12. 2006 р.
 Індекс 96492
 Засновник і видавець: трудовий колектив
 КОГПА ім. Тараса Шевченка

Наш розрахунковий рахунок:
 IBAN:UA 638201720314251001201039187
 МФО 838012
 УДК в Тернопільській області
 ЗКПО 02125556

Головний редактор
Анатолій БАГНЮК
 Літературний редактор,
 відповідальний секретар
Ніна БАГНЮК

Художньо-технічний редактор,
 дизайнер
Валентина КАЩУК
 Фотохудожник
Петро ДАНИЛЮК

Видруковано
 у друкарні "Від і до"
 м.Чернівці,
 вул. Заводська, 37в
Наклад 1000 прим.

Наша адреса: 47003,
 вул.Ліцейна, 1,
 м.Кременець,
 Тернопільська обл.